

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำนำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาสูง ที่เหลือเป็นที่ราบสองฝั่งลำน้ำและที่ราบในหุบเขามีเทือกเขาที่สูงและสลับซับซ้อน จึงทำให้มีอากาศอบอ้าวในฤดูร้อน โดยมีอากาศร้อนที่สุดในช่วงเดือนเมษายน ส่วนฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น โดยมีอากาศหนาวที่สุดช่วงเดือนธันวาคมและมกราคม สำหรับเดือนสิงหาคมเป็นช่วงที่มีปริมาณฝนสูงสุด ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม จากบทเรียนด้านสาธารณภัยที่ผ่านมา สถานการณ์ด้านสาธารณภัยมีความรุนแรง ความถี่ของการเกิดสาธารณภัยอยู่บ่อยครั้ง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมตามวัฏจักรของธรรมชาติ เป็นผลให้เกิดสาธารณภัยจากธรรมชาติ และภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ปัจจุบันการเร่งพัฒนาพื้นที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม สภาพทางนิเวศวิทยาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้เกิดภัยธรรมชาติ รวมทั้งภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ภัยจากมลพิษทางอากาศ PM๒.๕ และโรคอุบัติใหม่ต่าง ๆ ซึ่งสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาจังหวัด ดังนั้น การบริหารด้านการจัดการสาธารณภัยเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประสานการปฏิบัติบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ เอกชน มูลนิธิ กู้ชีพ กู้ภัยต่าง ๆ ภายใต้ระบบและกลไกการประสานงานที่มีเอกภาพ ในการเตรียมความพร้อมในการรับสถานการณ์สาธารณภัยและภัยพิบัติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อป้องกันและลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับการจัดการสาธารณภัยจังหวัด เป็นกลไกสำคัญในการเตรียมความพร้อม การบริหารจัดการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในจังหวัดให้สอดคล้องกับสาธารณภัยในพื้นที่ปัจจุบัน และสอดรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ได้อย่างเป็นระบบ ในการปฏิบัติทั้งด้านการเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบ การจัดการในภาวะวิกฤต การบรรเทาและฟื้นฟู ตามวัฏจักรของสาธารณภัยทั้งระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมาย และครอบคลุมสาธารณภัยทุกประเภท เพื่อให้ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐมีความปลอดภัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการสนับสนุน และกลั่นกรองรายละเอียดสำคัญให้สอดคล้องกับองค์กรและพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่สำคัญยิ่งคือการนำประเด็นส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ตามบทบาท อำนาจ หน้าที่ ของแต่ละภาคส่วนต่อไป

(นายเชษฐา โมสิกรัตน์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ผู้อำนวยการจังหวัด

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ ๑ หลักการ ๑

๑.๑ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ๑

๑.๑.๑ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ๑

๑.๑.๒ วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๑

๑.๑.๓ วิสัยทัศน์ ๒

๑.๑.๔ ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ๒

๑.๑.๕ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๒

๑.๑.๖ แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๔

๑.๒ หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๑๕

๑.๒.๑ วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๑๕

๑.๒.๒ กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๑๖

๑.๒.๓ บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ๒๒

๑.๒.๔ การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๓๑

๑.๒.๕ ขอบเขตสาธารณภัย ๓๒

๑.๒.๖ ระดับการจัดการสาธารณภัย ๓๒

๑.๒.๗ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๓๓

๑.๓ แผนพัฒนาจังหวัด ๔๐

บทที่ ๒ สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยของจังหวัด ๔๓

๒.๑ สภาพทั่วไปของจังหวัด ๔๓

๒.๒ สถิติการเกิดสาธารณภัยในจังหวัด ๕๓

๒.๓ สถานการณ์/ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๕๗

๒.๔ ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี ๖๒

บทที่ ๓ มาตรการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัด ๖๓

๓.๑ การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๖๓

๓.๒ มาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ ๖๔

๓.๓ การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ ๖๘

๓.๔ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ๖๘

บทที่ ๔ การเตรียมความพร้อม ๖๙

๔.๑ ด้านทรัพยากรสาธารณภัย ๖๙

๔.๒ ด้านบุคลากร ๗๐

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๓ การเตรียมการอพยพ ๗๒
๔.๔ การแจ้งเตือน ๗๓
๔.๕ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว ๗๖
๔.๖ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ๗๖
๔.๗ โครงสร้างองค์กร ๗๗
๔.๘ การประสานองค์กรสาธารณกุศล ๗๙
๔.๙ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วน ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๘๐
บทที่ ๕ การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ ๘๑
๕.๑ การเผชิญเหตุ ๘๑
๕.๑.๑ การแจ้งเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย ๘๑
๕.๑.๒ การจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ๘๒
๕.๑.๓ การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ๘๒
๕.๑.๔ การบัญชาการเหตุการณ์ ๘๘
๕.๑.๕ การสนับสนุนและการระดมทรัพยากร ๙๐
๕.๑.๖ การอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว ๙๐
๕.๑.๗ การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขต การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ๙๕
๕.๑.๘ การตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัย ๙๗
๕.๑.๙ การสื่อสารและโทรคมนาคมในภาวะฉุกเฉิน ๙๘
๕.๑.๑๐ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน ๙๙
๕.๑.๑๑ การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ ๙๙
๕.๒ การบรรเทาทุกข์ ๙๙
๕.๒.๑ การขอใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ๙๙
๕.๒.๒ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA) ๑๐๐
๕.๒.๓ การรับบริจาค ๑๐๑
๕.๒.๔ การรายงานข้อมูล ๑๐๒
๕.๓ การปฏิบัติกรณีสาธารณภัยรุนแรงเกินขีดความสามารถของจังหวัด ๑๐๓

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๖ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ๑๐๓

๖.๑ การฟื้นฟูกลับสู่สภาวะปกติ ๑๐๔

๖.๑.๑ การฟื้นฟูอาชีพของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย ๑๐๔

๖.๑.๒ การฟื้นฟูที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย ๑๐๕

๖.๑.๓ การฟื้นฟูสุขภาวะของผู้ประสบภัย ๑๐๕

๖.๑.๔ การช่วยเหลือ เยียวยา และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ๑๐๖

๖.๒ ถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยของจังหวัด ๑๐๗

บทที่ ๗ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ๑๑๓

๗.๑ กลไกการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๑๑๓

๗.๒ แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ๑๑๓

๗.๓ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๑๑๖

๗.๔ การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ ๑๑๖

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก : คำย่อ

ภาคผนวก ข : ตัวอย่างลักษณะภัย

ภาคผนวก ค : นิยามศัพท์

ภาคผนวก ง : แผนที่จังหวัด พื้นที่เสี่ยงภัย

ภาคผนวก จ : สถานที่สำคัญที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

ภาคผนวก ฉ : ข้อมูลสถานีเตือนภัย หอเตือนภัย ป้ายเตือนภัย สัญญาณเตือนภัย และหอกระจายข่าว

ภาคผนวก ช : บัญชีเครื่องจักรกล ยานพาหนะ เครื่องมืออุปกรณ์ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาคผนวก ซ : บัญชีข้อมูลศักยภาพพื้นฐานทางด้านสาธารณสุข

ภาคผนวก ฌ : โครงสร้างข่ายการติดต่อสื่อสารในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ญ : คำสั่งต่าง ๆ

บทที่ ๑

หลักการ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทย มีเป้าหมายมุ่งสู่ “การรู้รับ-ปรับตัว- ฟื้นเร็วทั่ว -อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกรอบแนวคิด ประกอบกับแนวโน้มสถานการณ์ภัยของประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งบทเรียนการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา นำมาทบทวนและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

๑.๑.๑ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดังนี้

๑. มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยงประกอบการวางแผน การลงทุน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

๒. ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

๓. เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุมทุกมิติ

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์

๕. พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

๑.๑.๒ วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้ง การกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย และการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ภาคการพัฒนาในการ ลดความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ และภาคการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วน จัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างบูรณาการจึงกำหนดให้แผนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations: CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

๒. เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

๓. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วยการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัดถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน (Resilience)”

๑.๑.๓ วิสัยทัศน์

สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

๑.๑.๔ ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

ประเทศไทยได้ให้การรับรองกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘– ๒๕๗๓ หรือ “กรอบเซนได” เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีระยะเวลา ๑๕ ปี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของประเทศมีความสอดคล้องกับเป้า หมายระดับโลก คือ ๔ ลด ๓ เพิ่มภายใต้กรอบเซนไดดังกล่าวจึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
(๑) การลดความสูญเสียและความเสียหาย	(๑) อัตราการเสียชีวิตจากสาธารณภัย ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (๒) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (๓) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสาธารณภัยโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (๔) ความเสียหายจากสาธารณภัยที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการหยุดชะงักของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานพยาบาลและสถานศึกษา ด้วยการพัฒนาโครงสร้างและบริการพื้นฐานให้มีความพร้อมรับมือและสามารถฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย
(๒) การเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	(๑) จำนวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประกอบด้วยประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (๒) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (๓) ขีดความสามารถระบบเตือนภัย โดยการจัดหาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และประชาชนสามารถเข้าถึงการแจ้งเตือนภัยและข้อมูลความเสี่ยงสาธารณภัย

๑.๑.๕ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่มาตรฐานตามหลักสากลเพื่อสร้างการรู้เท่าทันภัยและภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑. เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบางและความล่อแหลม พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(๑.๒) เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

๒. กลยุทธ์

(๒.๑) พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

(๒.๒) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๒.๓) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

๑. เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญาให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑.๒) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

๒. กลยุทธ์

(๒.๑) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย

(๒.๒) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๒.๓) พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

(๒.๔) ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒.๕) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑. เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน

(๑.๒) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น

(๑.๓) เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

๒. กลยุทธ์

(๒.๑) เสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

(๒.๒) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

(๒.๓) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(๒.๔) ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

๑. เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานเอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๑.๒) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์

(๑.๓) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

๒. กลยุทธ์

(๒.๑) พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

(๒.๒) พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(๒.๓) เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

๑. เป้าประสงค์

(๑.๑) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั่วถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

(๑.๒) เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

๒. กลยุทธ์

(๒.๑) พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัย เพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม

(๒.๒) พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

(๒.๓) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

๑.๑.๖ แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๔ งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (๑) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง (๒) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ (๓) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (๔) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร (๕) งบประมาณรายจ่ายสำหรับทุนหมุนเวียน (๖) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ (๗) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง (๘) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่ายการจำแนกรายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา ๑๕ งบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับงบประมาณใช้จ่าย โดยแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๒๗ การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระทางการคลังในอนาคตตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้นจัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่ายแหล่งเงินที่ใช้ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ โดยต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐหรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอในการขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีด้วยในการพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการคลังหรือการสูญเสียรายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ จัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำตามวรรคหนึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการดังกล่าวจะแล้วเสร็จ

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนก ดังนี้

งบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัด

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๑) งบประมาณเชิงพื้นที่	
(๑.๑) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด	(๑.๑.๑) ขอตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (๑.๑.๒) ขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
(๑.๒) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	(๑.๒.๑) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ. ๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๕ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (๘) จัดทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา ๔๖ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(๑.๒.๒) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (๒๒) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรื่องหลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ (๑.๒.๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ - ข้อ ๑๐ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (๑) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก (๑.๑) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมืองในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหาความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ (๑.๒.๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๗ - ข้อ ๘๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข... - ข้อ ๙๑ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (๑.๒.๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ - ข้อ ๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้...

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(๑.๒.๖) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ - ข้อ ๖ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน - ข้อ ๗ กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ (๑.) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอหรือจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (๒.) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัยในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ - ข้อ ๑๑ การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยหรือภัยพิบัติฉุกเฉินมีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง - ข้อ ๑๖ (๑) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	- ข้อ ๑๘ กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่ายในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (๑.๒.๗) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - ข้อ ๕ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครเพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ (๑.๒.๘) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ข้อ ๔ อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน... - ข้อ ๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ ๔ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย - ข้อ ๖ กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
(๑.๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่	(๑.๓.๑) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยการสาธารณสุข การสื่อสารการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณูปโภค เป็นต้น (๑.๓.๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ หรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย (๒.๓.๓) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(๑) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (๑) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา ๕๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (๑) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๐ (๓) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๖ ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (๒๙) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (๒๒) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ (๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงินการเบิกจ่ายเงิน การฝากเงินการเก็บรักษาเงินและการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๗ - ข้อ ๘๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้นโดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข - ข้อ ๙๑ ภายใต้บังคับข้อ ๘๙ ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้นโดยให้คำนึงถึงฐานะการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ - ข้อ ๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้ (๖) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	- ข้อ ๖ กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉับพลันทันที เพื่อการดำรงชีพ หรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิต และทรัพย์สิน หรือป้องกันภยันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชนได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน - ข้อ ๗ กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการดังนี้ (๑) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณานำเงินทดรองราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (๒) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ - ข้อ ๑๑ การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยหรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉับพลันในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง - ข้อ ๑๖ (๑) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยหรือภัยพิบัติฉุกเฉินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม - ข้อ ๑๘ กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยโครงการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (๗) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐ - ข้อ ๕ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ (๘) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ข้อ ๔ อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายแล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน - ข้อ ๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ ๔ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย - ข้อ ๖ กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
(๒) งบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ (Agenda)	จัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ โดยการจัดทำแผนงานยุทธศาสตร์ ที่เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลและนโยบายที่สำคัญของประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงานร่วมกันหลายหน่วยงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน

งบกลาง

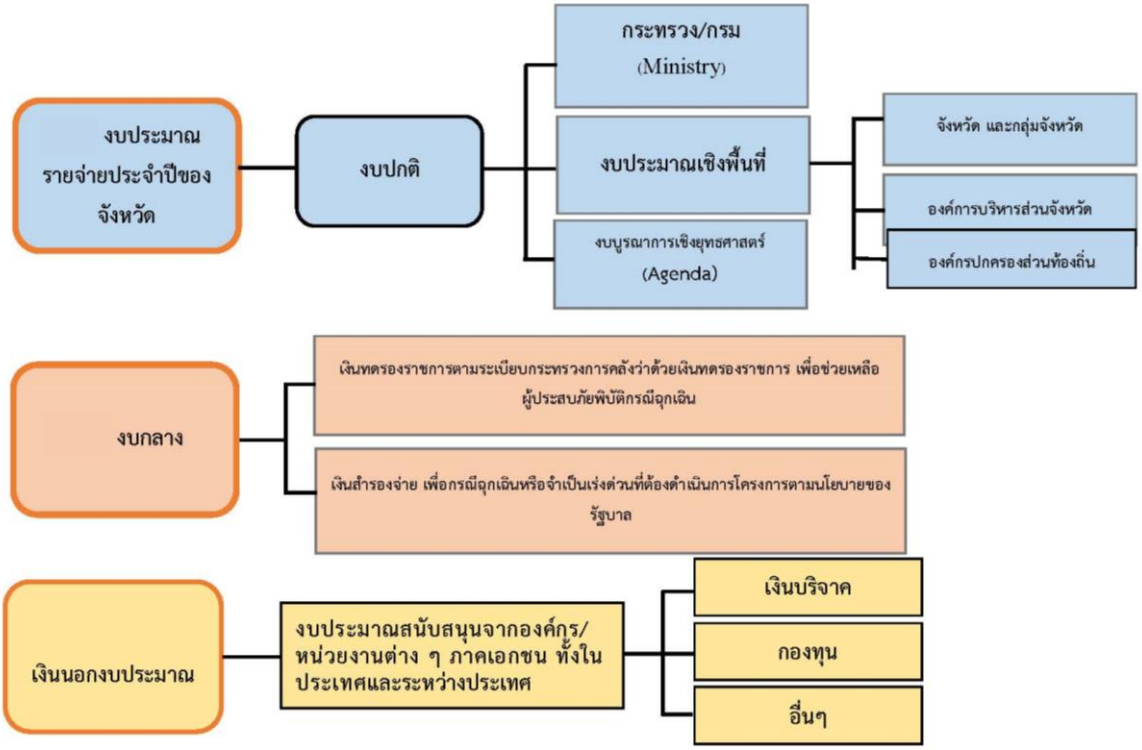
งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๑) เงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ หรือเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด ให้จังหวัดหรือส่วนราชการที่มีเงินทดรองราชการใช้วงเงินทดรองราชการในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด การใช้จ่ายเงินต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีแนวทางการใช้จ่ายเงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้ (๑.๑) วงเงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ใช้เงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในกรณีจังหวัดอื่นให้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน โดยการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของระทรวงการคลัง (๑.๒) วงเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อภัยพิบัติฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เมื่อได้มีการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้วให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๒) เงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการโครงการตามนโยบายรัฐบาล	กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้ (๒.๑) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ (๒.๒) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง (๒.๓) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือ ก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว (๒.๔) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ.๒๕๖๒

เงินนอกงบประมาณ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(๑) งบประมาณสนับสนุนจากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ	เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๐ โดยแบ่งเป็นเงินบริจาคกองทุนและอื่น ๆ ดังนี้ (๑.๑) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(๑.๒) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น (๑.๓) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

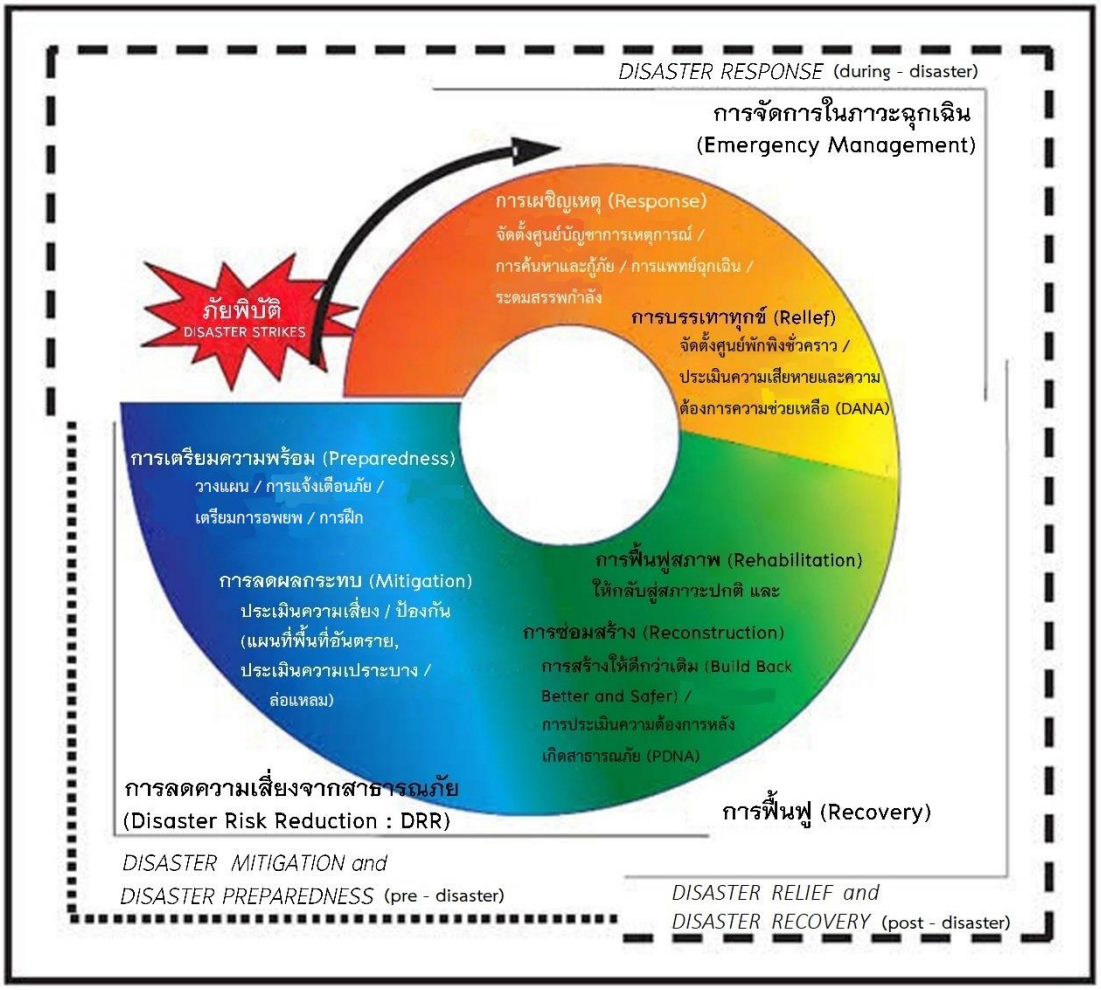

แผนภาพ แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๒ หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑.๒.๑ วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นแนวทางการจัดการสาธารณภัยที่อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวงจร เพื่อรับมือกับภัยซึ่งมีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจมีรูปแบบการเกิด ไม่ซ้ำเดิม และไม่จำเป็นต้องเป็นลำดับก่อนหลังเสมอไป (Out of Order) จึงต้องมีการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแต่ละกระบวนการ ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยจึงเป็นการจัดการสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุและบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการดำเนินการในแต่ละห้วงเวลาการเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Overap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ ดังแผนภาพ

แผนภาพ วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM)
เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน (Resilience)

๑.๒.๒ กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑. ระดับนโยบาย

(๑) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศและเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐโดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๓) คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

มีหน้าที่เสนอ และจัดทำมาตรการ แนวทาง นโยบาย แผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ แผนงานและโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ระดับปฏิบัติ

กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับปฏิบัติเป็นศูนย์กลางในการอำนวยการและการประสานการปฏิบัติของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยภายใต้แนวคิด“ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC)” โดยเรียกชื่อว่า กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ /กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ มีหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการบังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุมกำกับและประสานการปฏิบัติ ระหว่างภาคส่วนตั้งแต่ภาวะปกติจนถึงเมื่อคาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัย โดยจะต้องมีการกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และมอบหมายเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ และต้องมีการจัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) รวมทั้ง ต้องจัดให้มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) สำหรับการปฏิบัติงาน โดยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นกลไกดังกล่าวจะปรับเข้าสู่กระบวนการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินโดยการจัดตั้ง “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” ขึ้น ซึ่งแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินจะกล่าวต่อไปในบทที่ ๕

(๑) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุมสั่งการและบัญชาการ

(๒) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ทำหน้าที่ประสานงาน บูรณาการข้อมูล และการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบในภาวะปกติ และในภาวะใกล้เกิดภัย ทำหน้าที่เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัยพร้อมทั้งรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ละระดับการจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้อำนวยการกลาง

(๓) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ผู้อำนวยการ
(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กลุ่มภารกิจด้านเศรษฐกิจและสังคม)	รองผู้อำนวยการ
(๓) รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กลุ่มภารกิจด้านความมั่นคงและบริหารทรัพยากรธรรมชาติ)	รองผู้อำนวยการ
(๔) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	รองผู้อำนวยการ
(๕) รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ฝ่ายทหาร)	กรรมการ
(๖) ปลัดจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๗) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๘) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๙) ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท	กรรมการ
(๑๐) นายกเหล่ากาชาดจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๑๐ ลำปาง	กรรมการ
(๑๒) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๓) คลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๔) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑ และเขต ๒	กรรมการ
(๑๕) ผู้อำนวยการโครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๖) โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๗) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๘) ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๑๙) ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงชนบทแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๒๐) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	กรรมการ
(๒๑) ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๖ และ ๓๓๗	กรรมการ
(๒๒) ผู้บังคับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๖	กรรมการ
(๒๓) ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๕ กรมทหารราบที่ ๗	กรรมการ
(๒๔) ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ ๓๖	กรรมการ

(๒๕) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๒๖) เกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๒๗) ประมงจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๒๘) ปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๒๙) ประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๐) แรงงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๑) นายอำเภอ ทุกอำเภอ กรรมการ
(๓๒) ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๓) โทรคมนาคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๔) ผู้จัดการการประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๕) ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๖) ประธานมูลนิธิบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ
(๓๗) ประธานคณะกรรมการ อปพร. กรรมการ
(๓๘) หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรรมการ
และจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเลขานุการ
(๓๙) ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรรมการ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้ช่วยเลขานุการ
(๔๐) หัวหน้าฝ่ายยุทธศาสตร์และการจัดการสำนักงานป้องกัน กรรมการ
และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้ช่วยเลขานุการ
(๔๑) หัวหน้าฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัยสำนักงานป้องกัน กรรมการ
และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้ช่วยเลขานุการ
(๔๒) หัวหน้าฝ่ายป้องกันและปฏิบัติการสำนักงานป้องกัน กรรมการ
และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(๑) จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดรับกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(๒) กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

(๓) จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ในการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ ๒) ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้นเพื่อเผชิญเหตุสาธารณภัยในพื้นที่ เพื่อควบคุม สั่งการ เผชิญเหตุสาธารณภัยในพื้นที่

(๔) รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด

(๕) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมและจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๖) เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุมเพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

(๔) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย และปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยมีนายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้อำนวยการทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ ประกอบด้วย

(๑) นายอำเภอ/ผู้อำนวยการอำเภอ	ผู้อำนวยการ
(๒) ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง	รองผู้อำนวยการ
(๓) ผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่	กรรมการ
(๔) ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
(๕) สาธารณสุขอำเภอ	กรรมการ
(๖) ท้องถิ่นอำเภอ	กรรมการ
(๗) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	กรรมการ
(๘) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
(๙) ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้งกรรมการ	กรรมการ
(๑๐) ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
(๑๑) ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการ
(๑๒) ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่ผู้อำนวยการอำเภอเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

(๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและแผนที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยการ ประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย และการฟื้นฟูของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

(๓) จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิด หรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเพื่อควบคุมและสั่งการ ในพื้นที่

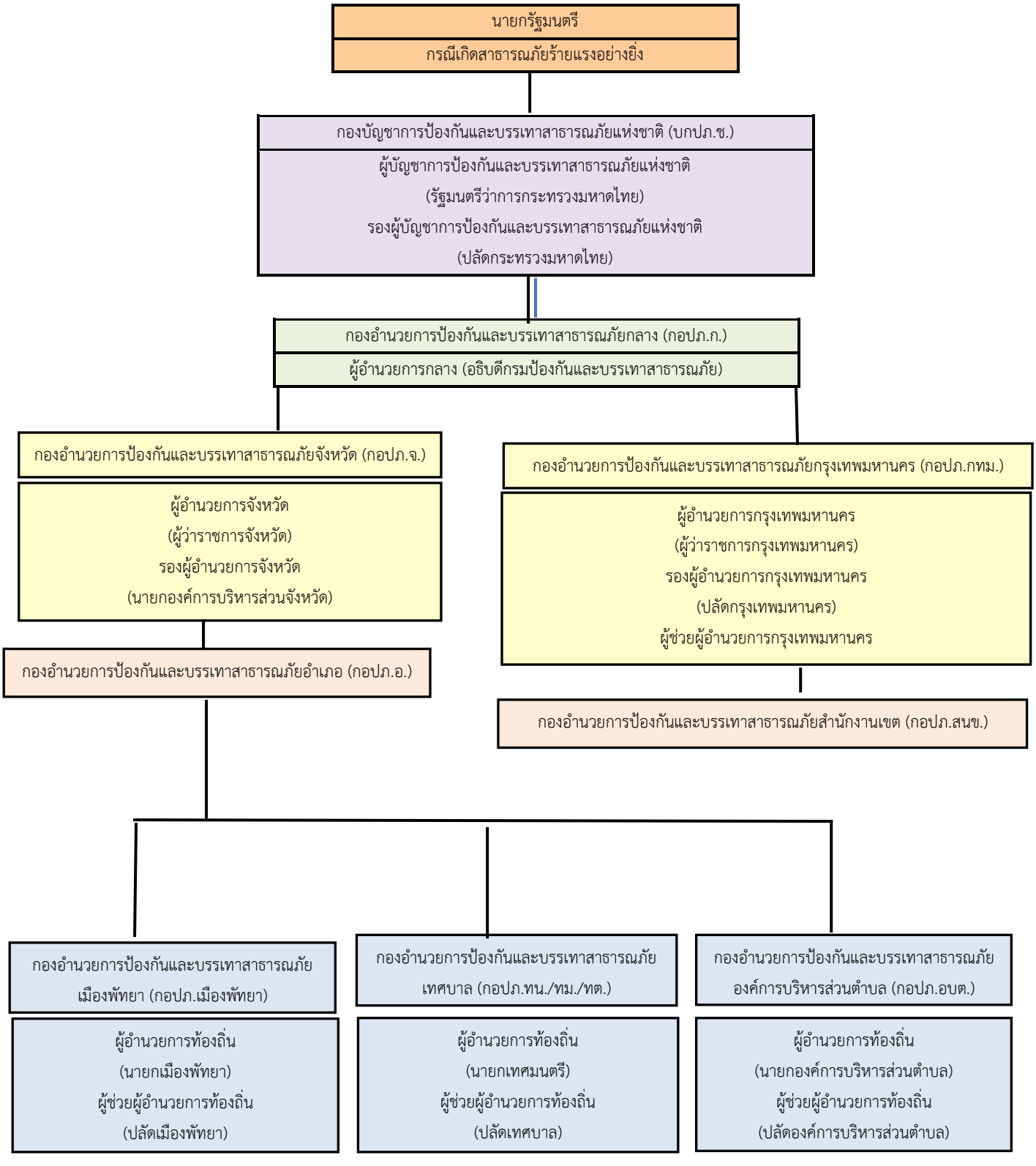
(๔) รวบรวม จัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและฐานข้อมูลความเสี่ยงภัยในพื้นที่อำเภอ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

(๕) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี/ผู้อำนวยการเทศบาล เป็นผู้อำนวยการทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

(๖) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้อำนวยการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

แผนภาพ กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๑.๒.๓ บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

๑. บทบาทหน้าที่

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(๑) หน่วยทหารในพื้นที่ - หน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท - หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๓๖ - หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๖ - กองพันทหารราบที่ ๕ กรมทหารราบที่ ๗	(๑) สนับสนุนภารกิจของจังหวัดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติตามมาตรา๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒) แจ้งเตือนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัยกรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม
(๒) สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน/หน่วยตรวจสอบภายใน	ควบคุมดูแลมาตรการด้านการเงินและการคลังที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามข้อกฎหมาย/ระเบียบที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(๓) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด	(๑) ให้ความรู้และเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (๒) กำหนดมาตราการการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย (๓) ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย
(๔) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน (๒) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุ ในพื้นที่ประสบภัย (๓) วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัย (๔) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว (๕) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว
(๕) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสหกรณ์จังหวัด - เกษตรจังหวัด - ประมงจังหวัด - ปศุสัตว์จังหวัด - ปฏิรูปที่ดินจังหวัด - สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด - โครงการชลประทานจังหวัด - ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแม่ฮ่องสอน	(๑) จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยง จัดทำแผนปฏิบัติการด้านพืช ด้านปศุสัตว์ ด้านประมง ด้านพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร (๓) พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (๔) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ (๕) สำรวจและประเมินความเสียหายด้านการเกษตร เพื่อให้การช่วยเหลือตามระเบียบของทางราชการ (๖) ประสานหน่วยงานร่วมฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชลประทานที่ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ (๗) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งานไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (๘) ทำแผนขอสนับสนุนการปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง (๙) จัดเตรียมเสบียงอาหารสัตว์เวชภัณฑ์ ให้การช่วยเหลือเกษตรกร (๑๐) เตรียมการควบคุมการระบาดของ ศัตรู โรคสัตว์ โรคปศุสัตว์

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(๖) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม - แขวงทางหลวง - แขวงทางหลวงชนบท - ขนส่งจังหวัด	(๑) จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคมให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (๒) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง พร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย (๓) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราวรวมทั้งซ่อมหรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (๔) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัยหรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย (๕) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ประสบภัยสำหรับประชาชน (๖) บูรณะ ฟื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว (๗) จัดทำบัญชีฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นระบบจัดเก็บข้อมูลแสดงตำแหน่งทรัพยากรของหน่วยงานเจ้าของทรัพยากรบนแผนที่ GIS และแสดงที่ตั้งของหน่วยงานในสังกัดที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุให้สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการเหตุการณ์ได้ทันทีและมีประสิทธิภาพ (๘) ให้การสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย อาทิ การจัดรถสาธารณะเพื่อบริการประชาชน การจัดเลี่ยงเส้นทางคมนาคมที่มีปัญหา (๙) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ความพร้อมของรถและผู้ประจำรถ ณ สถานีขนส่งผู้โดยสาร ถนนสายหลักสายรอง สถานประกอบการขนส่ง และจุดจอดรถ (๑๐) รณรงค์ป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
(๗) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด - สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๑ - สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง - สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑	(๑) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดิน สถานการณ์น้ำ ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่เกิดภัยในอดีต พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแจ้งเตือนประชาชน และเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ (๒) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนควบคุมป้องกันอันตรายจากสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟป่าและหมอกควันธรณีพิบัติภัย และมลพิษต่าง ๆ (๓) วางแผนปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (๔) ปรับปรุง ฟื้นฟู แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม และไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย (๕) ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิดสาธารณภัย รวมทั้งวางแผนดำเนินการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต
(๘) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงดิจิตัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - สำนักงานสถิติจังหวัด - สถานีอุตุนิยมวิทยาแม่ฮ่องสอน - บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	(๑) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศการสื่อสารให้สามารถใช้การได้ในทุกสถานการณ์ (๒) สนับสนุนข้อมูลสภาวะและการพยากรณ์อากาศ (๓) ให้บริการฐานข้อมูลด้านการเตือนภัยและการสื่อสารในภาวะวิกฤต ตลอดจนสนับสนุนการใช้ระบบสื่อสารสำรอง (๔) สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน เพื่อบริการ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
- กสท. แม่ฮ่องสอน - บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน)	ติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาระหว่างที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอกเพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว (๕) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (๖) สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเชิงสถิติ การพยากรณ์แนวโน้มเพื่อการจัดการสาธารณภัย
(๙) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ - พาณิชย์จังหวัด - การค้าภายในจังหวัด	(๑) จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ (๒) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้า สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย ที่จำเป็นต่อการครองชีพ (๓) ประสานการปฏิบัติเมื่อมีนโยบายการจัดระบบปันส่วนและกำหนดมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการขณะเกิดภัย (๔) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทางและปลายทาง (๕) ติดตามสินค้าที่เป็นพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งสำรวจและประเมินความเสียหาย (๖) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอกับความต้องการโดยเฉพาะพื้นที่ประสบภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ
(๑๐) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพลังงาน - สำนักงานพลังงานจังหวัด	(๑) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงาน เพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (๒) ประสานผู้ประกอบการ จัดหาทรัพยากรด้านพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๓) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(๑๑) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย - สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน - ที่ทำการปกครองจังหวัด - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด - สำนักงานที่ดินจังหวัด - สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	(๑) สั่งการและประสานให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ที่รับผิดชอบและพื้นที่ข้างเคียงหรือเมื่อได้รับการร้องขอ (๒) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการ ขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (๓) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๔) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง (๕) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง (๖) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายในความสงบเรียบร้อย และให้มีบริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (๗) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด

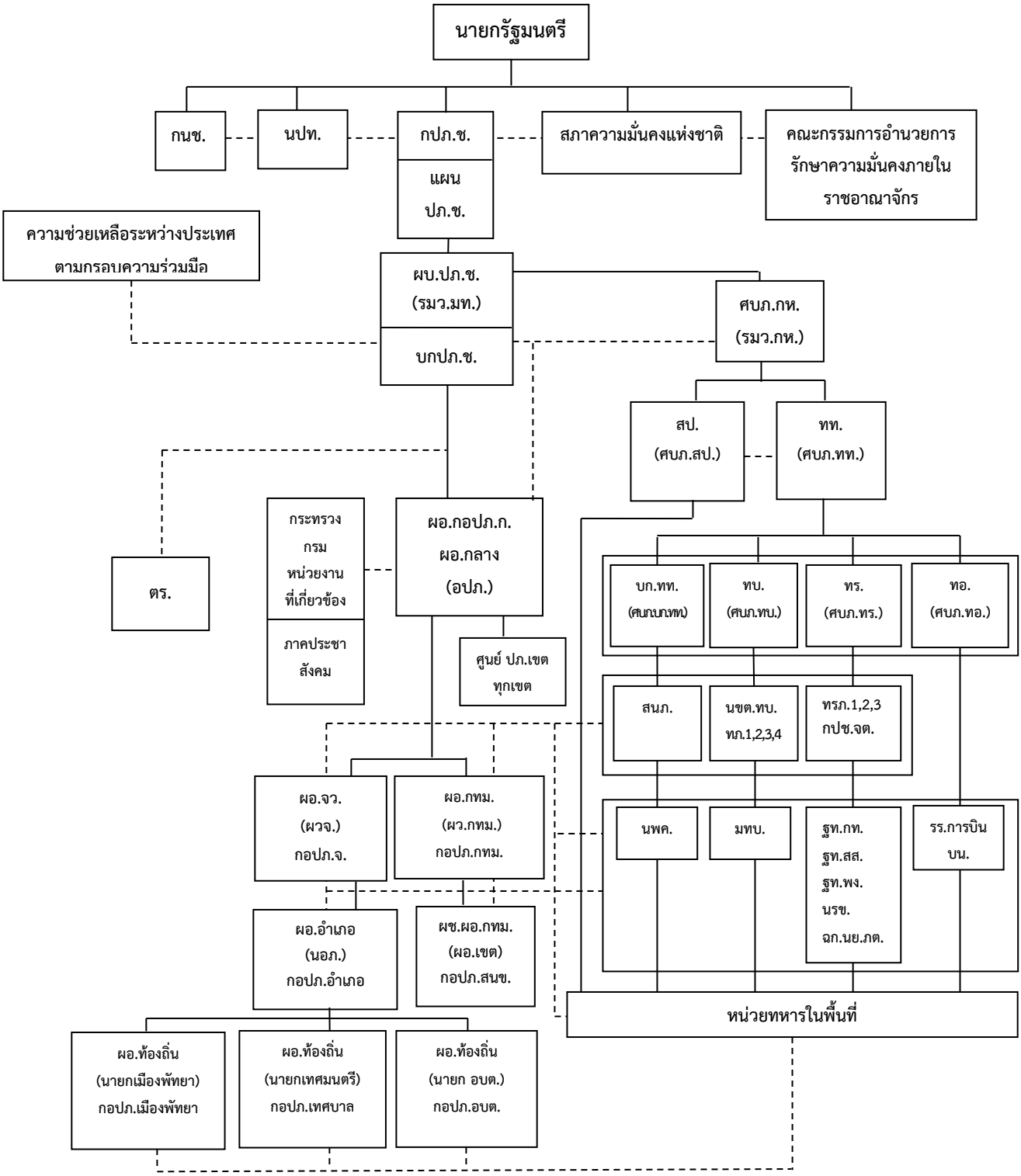
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(๘) ควบคุม และกำกับดูแลการใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๙) ควบคุมและกำกับดูแลการใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๑๒) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม - สำนักงานยุติธรรมจังหวัด - สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด - เรือนจำจังหวัด - สำนักงานบังคับคดีจังหวัด	(๑) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (๒) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ (๓) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(๑๓) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน - แรงงานจังหวัด - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด - จัดหางานจังหวัด - ประกันสังคมจังหวัด - ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด	(๑) จัดเตรียม จัดหา แรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในสถานประกอบการของตนเอง (๓) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อให้การช่วยเหลือด้านคุ้มครองและเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน (๔) ฝึกอาชีพและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย (๕) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานที่ประสบภัย
(๑๔) วัฒนธรรมจังหวัด	(๑) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (๒) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (๓) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูบูรณะศาสนสถาน (ยกเว้นวัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (๔) สนับสนุนงบประมาณเพื่อสมทบในการบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานของศาสนาอิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู และซิกข์ เฉพาะสถานที่สำหรับใช้ประกอบศาสนกิจ องค์ประกอบอื่นและระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย ให้กลับมามีสภาพพร้อมใช้งานเท่านั้น โดยศาสนสถานที่จะพิจารณาสนับสนุนงบประมาณต้องจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย หรืออยู่ภายใต้องค์การศาสนาที่กรมการศาสนารับรอง
(๑๕) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับชั้น (๒) ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ/สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๓) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑, ๒ - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน - วิทยาลัยการอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน - วิทยาลัยการอาชีพแม่สะเรียง - โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๔) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เช่น ลูกเสือและเนตรนารี นักศึกษาวิชาทหาร (รด.) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (๕) สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว
(๑๖) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหน่วยงานในสังกัดสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน - โรงพยาบาลทุกแห่งในพื้นที่จังหวัด	(๑) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลทุกระดับในการรับมือกับสาธารณภัย รวมถึงพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้ และทักษะพร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน (๒) จัดหาและจัดเตรียมสำรองทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงการพัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้แก่ ทีม Mini MERT ระดับอำเภอทีม MERT (Medical Emergency Response Team) ระดับจังหวัด ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) เป็นต้น (๓) จัดทำข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ของภาครัฐ และเอกชน (๔) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และสาธารณสุขรับผิดชอบในการตอบสนองต่อสาธารณภัย โดยประสานและจัดการให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health & Medical Incidence Commander) รวมทั้งจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) (๕) ประสานหน่วยงานสังกัดและหน่วยงานในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) องค์การเภสัชกรรม (GPO) พร้อมทั้งประสานความร่วมมือหน่วยงานเครือข่าย ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม โรงพยาบาลเอกชน มูลนิธิฯ อาสาสมัครต่าง ๆ (๖) ประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และสาธารณสุขแบบบูรณาการ จากทุกภาคส่วน (๗) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล (Emergency medical services: EMS) การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล (Emergency Care in

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	hospital) การส่งต่อ (Interhospital care) และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ (๘) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลและความเสียหายทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขและการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว (๙) จัดให้มีบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านการดูแลสภาพจิตใจ การอนามัยแม่และเด็ก การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาล การเฝ้าระวังโรคติดต่อ ตลอดจนการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ของประเทศ (๑๐) ฟื้นฟูระบบการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขรวมถึงฟื้นฟูสภาพจิตใจ สังคม และวิถีชีวิตของผู้ประสบภัย และผู้เกี่ยวข้องให้กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็ว (๑๑) จัดให้มีการให้ความรู้แก่ประชาชน ในด้านการป้องกันการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล อนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยตนเองและผู้อื่นได้ (๑๒) ประสานแจ้งเตือนและการกระจายข้อมูลข่าวสารด้านการพยากรณ์โรค (๑๓) พัฒนาองค์ความรู้ด้านเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและเผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ
(๑๗) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) สนับสนุนข้อมูลพื้นที่และผู้เชี่ยวชาญด้านวัตถุอันตรายเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรแหล่งอุตสาหกรรมเพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๓) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย
(๑๘) กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน/สถานีตำรวจภูธร ทุกแห่ง	(๑) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (๒) ควบคุมบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหายและการส่งกลับ (๔) จัดระบบจราจรพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (๕) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด (๖) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์และยานพาหนะแก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่
(๑๙) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๒) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (๓) ฟื้นฟูบูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(๒๐) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) ประชาสัมพันธ์ก่อนเกิดภัยและให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินหรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้น รวมทั้งหลังจากภัยผ่านพ้นแล้ว (๒) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารร่วม เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานภาคเอกชน และสื่อมวลชนทั้งในและต่างประเทศ (๓) กำหนดมาตรการป้องกันตอบโต้ข่าวลือ ข่าวอันเป็นเท็จและข้อมูลที่จะสร้างความตระหนก แตกตื่นและหวาดกลัวให้แก่ประชาชน (๔) ประสานงานการใช้ช่องทางสื่อทุกสาขา เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยเมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๒๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) จัดทำแผนปฏิบัติการ และการสนับสนุนเครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะในการอพยพผู้ประสบภัย (๒) ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามอำนาจหน้าที่ (๓) บูรณะฟื้นฟูเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งานได้ (๔) สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องและอำนาจหน้าที่ (๕) สนับสนุนด้านอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานร้องขอ
(๒๒) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัด	(๑) ควบคุมและป้องกันอันตรายอันอาจเกิดจากกระแสไฟฟ้าในขณะเกิดภัย (๒) บำรุง ดัดแปลง แก้ไข จัดสิ่งทดแทนและอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคในด้านความสว่าง และการฟื้นฟูบูรณะในสภาพการชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ให้มีใช้ตามระบบเดิม (๓) จัดหาไฟฟ้าส่องสว่างในศูนย์พักพิงชั่วคราว
(๒๓) การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัด	(๑) อำนวยการปฏิบัติในด้านการบำรุง ดัดแปลง แก้ไข จัดสิ่งทดแทนและอำนวยความสะดวกให้มีน้ำกินน้ำใช้และการฟื้นฟูบูรณะในสภาพการชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติให้มีใช้ตามระบบเดิม (๒) บริการ จัดหาน้ำสะอาดสำหรับดื่มให้แก่ผู้ประสบภัยและดูแลผู้ประสบภัย ในศูนย์พักพิงชั่วคราว
(๒๔) สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดแม่ฮ่องสอน	(๑) บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย (๒) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดไทย ในการจัดเตรียมโลหิต ยาเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
(๒๕) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัย เมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๒๖) ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑๐ ลำปาง	(๑) สนับสนุนทรัพยากรและปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล และกำลังพล (๒) ประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัย (๓) ให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับจังหวัด
(๒๗) สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของจังหวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีหน้าที่ดังนี้

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(๑) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (๒) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (๓) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๔) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (๕) อำนวยการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ฟื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัย (๖) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด (๗) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภยันตรายหรือผู้ได้รับ ความเสียหายจากสาธารณภัย (๘) แนะนำให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน (๙) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ
(๒๘) ภาคประชาสังคม จิตอาสา อาสาสมัคร องค์การสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน	(๑) สนับสนุนการดำเนินงานกองอำนวยการป้องกันและสาธารณภัยในพื้นที่ (๒) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๓) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายตามขีดความสามารถและทรัพยากร
(๓๐) อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(๑) ผู้บัญชาการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ภัยระดับที่ ๑) (๒) ประสานการปฏิบัติให้การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภยันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย (๓) วางแผนปฏิบัติการในการส่งเสริมสนับสนุนการป้องกัน เตรียมความพร้อมบรรเทาและฟื้นฟูจากสาธารณภัย โดยการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยสร้างระบบป้องกันเตรียมความพร้อมเตือนภัยช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผลเพื่อให้หลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (๔) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเมืองโครงสร้างพื้นฐาน และการบริหารจัดการที่ดินเพื่อลดความเสี่ยงภัย (๕) ประสานความช่วยเหลือในการป้องกันการช่วยเหลือการบรรเทาและฟื้นฟูหน่วยงานทั้งภายใน และภายนอกท้องถิ่น (๖) จัดทำคลังข้อมูลสาธารณภัยในระดับท้องถิ่น เพื่อการบูรณาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (๗) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (๘) ส่งเสริม สนับสนุน บูรณาการขับเคลื่อนและดำเนินงานด้านจิตอาสา

หมายเหตุ

—— สายการบังคับบัญชา

------- สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกันระหว่าง ผอ.จว. หรือ ผว.กทม. และ ผบ. ของทหารในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพ แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยต่าง ๆ

๑.๒.๔ การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. การปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหน่วยงานทหารในพื้นที่ ๔ หน่วยงานหลัก ได้แก่ หน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ ๓๖ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๓๖ และกองพันทหารราบที่ ๕ กรมทหารราบที่ ๗ ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยให้หน่วยทหารในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นกำลังสนับสนุนการปฏิบัติงาน ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์หลังเกิดภัย อาทิ การตรวจสอบพื้นที่ภัยพิบัติ การจัดกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยยึดกรอบการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากลและพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๔๖ กำหนดให้มีการทำความตกลงเป็นหนังสือร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการจังหวัดและผู้บังคับบัญชาของทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี

แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหารในพื้นที่ และแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏตามภาคผนวก ฌ

๒. การปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม/จิตอาสา อาสาสมัคร องค์การสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน

องค์การสาธารณกุศลที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน ๔ แห่ง โดยแต่ละแห่งมีหน่วย/สาขาเฝ้าระวัง กระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ มีอาสาสมัคร รวม ๑๖๐ คน เมื่อเกิดเหตุหรือได้รับแจ้งทางวิทยุหรือผ่านสายด่วน ๑๖๖๙ ซึ่งเป็นสายด่วนของกระทรวงสาธารณสุข มูลนิธิซึ่งมีสาขาในในเขตพื้นที่จะส่งอาสาสมัครออกปฏิบัติงานทันที ปรากฏตามภาคผนวก ฌ

๓. การปฏิบัติร่วมกับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

ในกรณีที่พื้นที่มีการยกระดับภัย จากการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ ๒) เป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) ซึ่งมีผู้อำนวยการกลาง รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน หรือเป็นสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) หากมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้ผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการณ์เหตุการเป็นผู้นำเรื่องเสนอกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณาในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

๔. แนวทางการปฏิบัติการอำเภอร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการอำเภอให้ผู้อำนวยการอำเภอมีอำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในเขตอำเภอให้ดำเนินการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

โดยให้อำเภอจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยการ ประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในพื้นที่ซึ่งเป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๕. การปฏิบัติการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานปฏิบัติหลักในการจัดการสาธารณภัยในระดับพื้นที่ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพ โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนเผชิญเหตุแต่ละประเภทภัย การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี

เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเข้าดำเนินการเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัย การช่วยเหลือ และฟื้นฟูผู้ประสบภัย ฯลฯ โดยใช้กลไกการประสานและปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

๖. การใช้กฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในราชอาณาจักร โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การประสานการปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและช่วยเหลือของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม เป็นกรอบแนวทางประสานการปฏิบัติในการสนับสนุนกับฝ่ายพลเรือน

กรณีภัยนั้น ๆ จำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับอาทิ ภัยที่เกิดจากการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การบริหารจัดการน้ำ โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควัน การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามการใช้อำนาจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ ตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หากภัยนั้นมีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษเข้ามาบริหารจัดการให้ผู้อำนวยการแต่ละระดับ/ผู้บัญชาการ ใช้อำนาจแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับการจัดการสถานการณ์ตามความจำเป็นและเหมาะสมที่เกิดขึ้นนั้น นำกฎหมายที่ให้อำนาจเข้ามาสนับสนุนและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและให้มีความคล่องตัวในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๑.๒.๕ ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย“สาธารณภัย” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

๑.๒.๖ ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น ๔ ระดับ ทั้งนี้ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากรที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลักดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
๑	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่นและ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ
๒	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมสั่งการและบัญชาการ
๓	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
๔	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

ตาราง ระดับการจัดการสาธารณภัย

๑.๒.๗ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศโดยมีกฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

๑. กฎหมายหลัก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวม ๙ ฉบับ ได้แก่

(๑) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัด ภยันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔

(๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓

(๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๓

(๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. ๒๕๕๒

(๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔

(๖) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐

(๗) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

(๘) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้จ่ายเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๒. กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑.๑) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑.๒) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณูปโภค พ.ศ. ๒๕๔๐

(๑.๓) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒

(๑.๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗

(๑.๕) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๑.๖) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑.๗) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑.๘) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๒.๑) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒

- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๓

(๒.๒) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒.๓) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒.๔) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๒๗

(๓) พระราชบัญญัติ/ ระเบียบ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ

(๓.๑) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗

(๓.๒) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

(๓.๓) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗

(๓.๔) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. ๒๔๙๙

(๓.๕) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗

(๓.๖) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓.๗) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓.๘) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓.๙) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. ๒๕๔๒

(๓.๑๐) พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการงาน พ.ศ. ๒๕๕๔

(๓.๑๑) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการ ผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. ๒๕๔๖

(๓.๑๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑

(๓.๑๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

(๓.๑๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓.๑๕) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

(๓.๑๖) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓.๑๗) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓.๑๘) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓.๑๙) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓.๒๐) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙

(๓.๒๑) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐

(๓.๒๒) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐

(๓.๒๓) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘

(๓.๒๔) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

(๓.๒๕) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

(๓.๒๖) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

(๓.๒๗) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘

(๓.๒๘) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๔๒

(๓.๒๙) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕
(๓.๓๐) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑
(๓.๓๑) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒
(๓.๓๒) พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐
(๓.๓๓) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๐
(๓.๓๔) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
(๓.๓๕) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕
(๓.๓๖) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒
(๓.๓๗) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.๒๕๒๒
(๓.๓๘) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
(๓.๓๙) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.๒๕๓๕
(๓.๔๐) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.๒๕๐๙
(๓.๔๑) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.๒๔๘๕
(๓.๔๒) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๓. กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
(๑) อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๑.๑) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ (๑.๒) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (๑.๓) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.๒๕๓๕ (๑.๔) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ (๑.๕) พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๒ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๒) วาตภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๒.๑) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ (๒.๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ (๒.๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
(๓) อุทกภัย / ภัยแล้ง	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๓.๑) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ (๓.๒) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. ๒๕๕๘ (๓.๓) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. ๒๔๘๕ (๓.๔) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ (๓.๕) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ (๓.๖) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๔) โรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๔.๑) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๔.๒) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๕) โรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๕.๑) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (๕.๒) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. ๒๕๓๕ (๕.๓) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๖) โรคระบาดพืช	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๖.๑) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
(๗) สาธารณภัยทางน้ำ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๗.๑) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ (๗.๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ (๗.๓) พระราชบัญญัติรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒ (๗.๔) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๐ (๗.๕) พระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. ๒๕๖๐ (๗.๖) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๔๕๖ (๗.๗) พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. ๒๔๙๐ (๗.๘) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ (๗.๙) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ (๗.๑๐) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๘)แผ่นดินไหว	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๘.๑) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ (๘.๒) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ (๘.๓) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
		(๘.๔) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ฯลฯ	
(๙) วินาศกรรมและการก่อจลาจล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๙.๑) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. ๒๔๙๗ (๙.๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ (๙.๓) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ (๙.๔) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๑๐) ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๑๐.๑) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ (๑๐.๒) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ (๑๐.๓) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ (๑๐.๔) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี
(๑๑) ภัยอื่น ๆ ที่กระทบต่อสาธารณชน เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ยกตัวอย่าง เช่น ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) จากแหล่ง กำเนิดมลพิษต่าง ๆ ได้แก่ การใช้	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(๑๑.๑) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ (๑๑.๒) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ (๑๑.๓) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ (๑๑.๔) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ (๑๑.๕) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน ๓.๖.๒ ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่น ๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณภัย
ยานพาหนะที่มีควันดำ การเผาในที่โล่ง การระบายอากาศเสีย จากโรงงานและครัวเรือน		(๑๑.๖) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.๒๕๓๕ ฯลฯ	

<u>หมายเหตุ</u> ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ บังคับบัญชาสั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีอำนาจหน้าที่อื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัตินั้นๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เท่าที่กฎหมายให้อำนาจและเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน พร้อมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนนี้

๑.๓ แผนพัฒนาจังหวัด

ความเชื่อมโยงระหว่างแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกับแผนพัฒนาจังหวัด

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผน ในระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

แผนพัฒนาจังหวัด จึงเป็นกรอบในการกำหนดทิศทาง แนวทางการดำเนินการในการพัฒนาจังหวัด โดยให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area Based Approach) ที่ครอบคลุมการพัฒนาในทุกมิติ รวมถึงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดที่ต้องมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัด โดยแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัยการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ และการเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ซึ่งการจะดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยการดำเนินงานระดับพื้นที่ และบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ พลเรือน ทหาร ตำรวจ ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศล ในจังหวัด

ดังนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเชิงรุกในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับแนวทางการบริหารเชิงพื้นที่ จังหวัดต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณเชิงพื้นที่สำหรับแผนงาน/โครงการเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบันที่มีความถี่ ซับซ้อน และมีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๐ และนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด หลักเกณฑ์การจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด ตามที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนด

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔- ๒๕๗๐ มีเป้าหมายมุ่งสู่ “การรู้รับ- ปรับตัว- ฟื้นเร็วทั่ว- อย่างยั่งยืน” (Resilience) โดยนำกรอบนโยบายยุทธศาสตร์ และกรอบแนวคิดประกอบกับแนวโน้มสถานการณ์ภัยของประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งบทเรียนการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา นำมาทบทวนและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔– ๒๕๗๐ ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัด ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด ได้แก่

“แม่ฮ่องสอนเมืองแห่งความสุข ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์”

<u>พันธกิจ</u>

๑. แก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

๒. อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า

๓. พัฒนาอาชีพ รายได้ให้กับประชาชน โดยยึดการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ และจัดสรรที่ดินทำกินให้กับประชาชนตามนโยบายรัฐบาล

๔. พัฒนาเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น

๕. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน

๖. เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในและความมั่นคงตามแนวชายแดน

<u>เป้าประสงค์รวม</u>

๑. ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยการสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก และเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การพัฒนาคน สังคม และการบริหารจัดการภาครัฐ

๒. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓. อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเพณีวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : การแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ยกระดับการบริหารจัดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เติบโตอย่างยั่งยืน</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ การป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่นละอองเชิงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนวาระแห่งชาติในการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละออง

เป้าประสงค์ที่ ๒ การบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินเพื่อรักษาดุลยธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินทางเกษตรกรรม ประชาชนสามารถประกอบอาชีพและอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ ๓ ยกระดับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับระบบนิเวศที่สมบูรณ์

เป้าประสงค์ที่ ๔ พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ทั้งในระดับชาติและระดับลุ่มน้ำ อย่างเหมะสมกับบริบทของพื้นที่

เป้าประสงค์ที่ ๕ การบริหารจัดการขยะแบบบูรณาการ

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ : ประชาชนได้รับการบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง และภาครัฐมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๒ : เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

เป้าประสงค์ที่ ๓ : บุคคล ครอบครัว ชุมชน และองค์กร ภาคีเครือข่าย เข้มแข็ง และมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การพัฒนาอาชีพและรายได้</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร

เป้าประสงค์ที่ ๒ ยกระดับการผลิตสินค้าการเกษตร และสินค้านอกภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มมูลค่าสู่มาตรฐานตลาดนำการผลิต

เป้าประสงค์ที่ ๓ ขยายผลองค์ความรู้โครงการพัฒนาตามพระราชดำริ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง สู่ชุมชนเป้าหมาย

เป้าประสงค์ที่ ๔ การยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและผู้ประกอบการ

เป้าประสงค์ที่ ๕ ส่งเสริมการค้า การลงทุน การค้าชายแดน และพัฒนาสินค้าบริการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เป้าประสงค์ที่ ๖ ประชาชนมีความมั่นคงในที่ดินทำกิน และอาศัยอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ ๗ การบริหารจัดการระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อการพัฒนาอาชีพและรายได้

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เกษตร สุขภาพ ชุมชน วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาติพันธุ์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ที่ ๒ พัฒนาระบบนิเวศและปัจจัยแวดล้อม ให้เอื้อต่อการท่องเที่ยว

<u>ประเด็นการพัฒนาที่ ๖ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและความมั่นคงตามแนวชายแดน</u>

เป้าประสงค์ที่ ๑ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม

เป้าประสงค์ที่ ๒ สร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพของระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสร้างระบบเตือนภัย

เป้าประสงค์ที่ ๔ หมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหมู่บ้านยามชายแดนสามารถพึ่งตนเองได้

เป้าประสงค์ที่ ๕ หมู่บ้าน/ชุมชน/สถานประกอบการ/โรงเรียน ปลอดจากยาเสพติด

เป้าประสงค์ที่ ๖ แก้ไขปัญหาสถานะบุคคล

บทที่ ๒
สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณภัยของจังหวัด

๒.๑ สภาพทั่วไปของจังหวัด

๒.๑.๑ ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน และยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ **ทั้งสิ้น ๑๑,๑๘๑.๖๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๙๘๘,๕๒๘ ไร่** คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๒ โดยมีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ขนานกันซึ่งมีทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาแดนลาว อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และทิวเขาถนนธงชัยซึ่งประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓ แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทิวเขาทิศตะวันออกของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเชียงใหม่ ยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะ อยู่บริเวณทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอปาย ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕ เมตร ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวม ๓ รัฐ คือ รัฐฉานตอนใต้ รัฐคะยา และรัฐคอทูเล โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตกแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จ.ตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลางและเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวเขตจังหวัดโดยทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะมีแนวพรมแดนติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมความยาวประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร โดยเป็นพรมแดนที่เป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร (แยกเป็นแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ๓๐ กิโลเมตร)

๒.๑.๒ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ทางภาคเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งห่างจาก กรุงเทพมหานครมากที่สุดในภาคเหนือ มีระยะทางประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๖๘๑.๒๕๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๙๖๙,๗๕๐ ไร่ ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๘ ของประเทศ มีความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตร กว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ด้านรัฐฉานตอนใต้ รัฐคะยาบางส่วน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอแม่แตง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ด้านรัฐคะยา และรัฐคอทูเล

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพรมแดนที่ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมารวมทั้งสิ้นยาว ๔๘๓ กิโลเมตร แบ่งเป็นพรมแดนทางบก ยาวประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร และพรมแดนทางน้ำยาวประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร (ด้านแม่น้ำสาละวิน ยาว ๑๒๗ กิโลเมตร และด้านแม่น้ำเมย ยาว ๓๐ กิโลเมตร) ทุกอำเภอในจังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

๒.๑.๓ ภูมิอากาศ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น โดยในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด อากาศหนาวจัดในฤดูหนาว และฝนจะตกชุกในฤดูฝน นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้ มีสาเหตุเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาสูง มีพื้นที่อยู่บนที่สูงเหนือระดับ น้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลจากลมภูเขาทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลอยตัวขึ้นปะทะกับความชื้นของอากาศจึงทำให้เกิดหมอกปกคลุม โดยทั่วไปในตอนกลางคืนสภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง ๓ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ช่วงระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคมจะมีอากาศร้อนอบอ้าว

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ช่วงกลางเดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศชุ่มชื้นฝนจะตกชุกมาก ซึ่งจะมีปริมาณมากที่สุด ในเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและความกดอากาศสูงจากประเทศจีน อากาศจะหนาวเย็นมาก

๒.๑.๔ เขตการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๔๕ ตำบล ๔๑๕ หมู่บ้าน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกเป็น

๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ เทศบาลเมือง ๖ เทศบาลตำบล ๔๒ อบต. โดยแยกเป็นอำเภอดังนี้

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน
เมืองแม่ฮ่องสอน	๗	๖๘	๖๓,๘๐๑	๒๘,๕๗๖
ปาย	๗	๖๒	๓๘,๖๙๘	๑๗,๕๑๔
ปางมะผ้า	๔	๓๘	๒๒,๑๒๗	๙,๐๖๕
ขุนยวม	๖	๔๓	๓๐,๕๐๗	๙,๗๓๖
แม่ลาน้อย	๘	๖๙	๓๕,๘๘๕	๑๒,๘๗๙
แม่สะเรียง	๗	๗๗	๕๕,๒๖๐	๒๔,๐๘๙
สบเมย	๖	๕๘	๔๗,๑๕๙	๑๗,๖๗๗
รวม	**๔๕**	**๔๑๕**	**๒๘๖,๖๓๙**	**๑๑๙,๕๓๖**

ตาราง : แสดงข้อมูลตำบล หมู่บ้าน ครัวเรือน และจำนวนประชากร
(ข้อมูลจาก ปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ เดือนตุลาคม ๒๕๖๕)

๒.๑.๕ สภาพเศรษฐกิจ

สินค้าสำคัญ

- **สินค้าเกษตร** ได้แก่ ข้าวเปลือก ถั่วเหลือง กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กะหล่ำปลี
- **สินค้าเกษตรอินทรีย์** ได้แก่ ข้าวพันธุ์พื้นเมือง อโวคาโด ถั่วลายเสือ ลูกพลับ (บ้านห้วยไม้คำ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) สตอเบอร์รี่ (ปายสวีทเมมโมรี่ อำเภอปาย)
- **สินค้า** OTOP เช่น ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยห้อม ผลิตภัณฑ์งา เครื่องจักสาน ผ้าทอชนเผ่า เครื่องเงิน ผลิตภัณฑ์ภูโคลน ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร เช่น ถั่วลายเสือ กระเทียม น้ำมันงา กาแฟ ขนมงา (Snack) ถั่วเหลือคั่ว ข้าวโพดคั่วพันธุ์พื้นเมือง น้ำมัลเบอร์รี่ เป็นต้น

การค้าชายแดน

การค้าชายแดนไทย – สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

จังหวัดแม่ฮ่องสอนทำการค้าชายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากมีพื้นที่ชายแดนทางด้านตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดยมีพื้นที่ทุกอำเภอ (๗ อำเภอ) ติดชายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร มีพื้นที่เชื่อมต่อถึง ๓ รัฐที่สำคัญทางด้านยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน โดยด้านเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เขตติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่) ติดกับรัฐฉาน (Shan) ซึ่งเป็นรัฐที่มีพื้นที่มากที่สุดของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ตอนกลางของจังหวัดติดกับเมืองลอยก่อ รัฐคะยา (Kayah) และรัฐฉาน (Shan) บางส่วน โดยการเดินทางโดยทางบกสามารถเชื่อมต่อไปถึงเมืองเนปิดอ ซึ่งเป็นเมืองหลวงได้อย่างสะดวก ตอนใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนติดกับรัฐกะเหรี่ยง (Kayin) และสามารถเชื่อมต่อไปถึงอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้ตลอดตามแนวชายแดน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจุดผ่อนปรนทางการค้า ๕ จุด และช่องทางการค้าชั่วคราวตามมาตรา ๕ ทวิ ของกรมศุลกากร สำหรับการใช้เป็นช่องทางการค้าเป็นครั้งคราว/เป็นครั้งคราวเมื่อร้องขอมีช่องทางเชื่อมโยงติดต่อระหว่างกันอีกไม่น้อยกว่า ๓๐ จุด (เป็นช่องทางการเดินทางธรรมชาติซึ่งมีมาแต่โบราณ) ซึ่งประชาชนมีการติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการติดต่อซื้อขายกับประเทศไทยกระทำได้ง่ายและสะดวกต่อเนื่อง

จุดผ่อนปรนทางการค้า

จุดผ่อนปรนทางการค้านำเข้าส่งออกระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าเล็กๆ น้อยๆ ที่จำเป็นในการอุปโภค-บริโภคในชีวิตประจำวัน และเป็นสินค้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใดได้ภายในบริเวณตลาดนัดเพื่อการค้า ห่างจากแนวพรมแดนประมาณ ๒ กิโลเมตร ระหว่างเวลาตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐ น. (เวลาประเทศไทย) ของทุกวัน จำนวน ๕ จุด ได้แก่

ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอน มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอขุนยวม

๑.จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยผึ้ง อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน – บ้านนามน รัฐฉาน ระยะทางจากจุดผ่อนปรนถึง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ๕๔ กิโลเมตร

๒. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยเดื่อ หมู่ที่ ๓ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน -บ้านใหม่ รัฐคะยา ระยะทางจากจุดผ่อนปรนถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ๓๒ กิโลเมตร

๓. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม – บ้านน้ำมาง รัฐคะยา ระยะทางจากจุดผ่อนปรนถึงอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ๑๐๐ กิโลเมตร

ด่านศุลกากรแม่สะเรียง มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตอำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย

๑. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านเสาหิน อยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้านเสาหิน หมู่ที่ ๑ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง – บ้านห้วยทราย รัฐคะยา ระยะทางจากจุดผ่อนปรนถึงอำเภอแม่สะเรียง ๙๒ กิโลเมตร ในฤดูแล้งใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔-๕ ชั่วโมง ฤดูฝนใช้เวลาเดินทางประมาณ ๗-๑๒ ชั่วโมง

๒. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านแม่สามแลบ อยู่ในเขตพื้นที่บ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ อำเภอสบเมย – จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ระยะทางจากจุดผ่อนปรนถึงอำเภอแม่สะเรียง ๕๖ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง

สินค้าส่งออก-นำเข้า

สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ เช่น เบียร์กระป๋อง เครื่องดื่มสปายไวน์ สินค้าอุปโภคบริโภคไวน์ที่ทำจากองุ่นสด นมถั่วเหลือง ผงชูรส แป้งข้าวเหนียว น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันดีเซลล์ รถยนต์เก่าใช้แล้ว รถแทร็กเตอร์ แผ่นแปะเท้า ข้าวขาว ๕% บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป กาแฟปรุงสำเร็จรูป บุหรี่ต่างประเทศ และสินค้าอื่นๆ เป็นต้น

สินค้านำเข้าที่สำคัญ เช่น สินแร่ดีบุก สินแร่พลวง โค-กระบือมีชีวิต สินค้าอุปโภคบริโภค เปลือกไม้เกาะ ดาบญี่ปุ่น หมวกไหมพรมสำหรับเด็กโค-กระบือ พริกแห้ง เป็นต้น

๒.๑.๖ การคมนาคมทางขนส่ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการคมนาคมและการขนส่ง ๒ ทาง คือ ทางบก และทางอากาศ

การคมนาคมทางบก

การเดินทางระหว่างจังหวัด มีถนนสายหลัก จำนวน ๔ เส้นทาง คือ

(๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ เส้นทางจังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอฮอด) – จังหวัดแม่ฮ่องสอน (อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) ระยะทาง ๓๕๔ กิโลเมตร ลักษณะทางเป็นทางลาดยาง AC สองช่องจราจร ความกว้างทางจราจร ๘-๑๘ เมตร (เป็นช่วงๆ)

(๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๕ เส้นทางจังหวัดเชียงใหม่ (อำเภอแม่แตง) – จังหวัดแม่ฮ่องสอน (อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) ระยะทาง ๒๔๖ กิโลเมตร ลักษณะทางเป็นทางลาดยาง AC สองช่องจราจร ความกว้างทางจราจร ๗-๑๒ เมตร (เป็นช่วงๆ)

(๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ เส้นทางจังหวัดตาก (แม่สอด) – อำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ๑๖๒ กิโลเมตร ลักษณะทางเป็นทางลาดยาง AC สองช่องจราจร ความกว้างทางจราจร ๗ เมตร

(๔) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒๖๓ เส้นทางอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ – อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทาง ๙๐ กิโลเมตร ลักษณะทางเป็นทางลาดยาง AC สองช่องจราจร ความกว้างทางจราจร ๙ เมตร

การเดินทางระหว่างอำเภอ มีถนนสายหลัก จำนวน ๓ เส้นทาง คือ

(๑) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ เป็นเส้นทางระหว่างอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอแม่สะเรียง

(๒) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๕ เป็นเส้นทางระหว่างอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย

(๓) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ เป็นเส้นทางระหว่างอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย

สายทาง	เส้นทาง	ระยะทาง (กม.)	ระยะทางจากเชียงใหม่ถึงแม่ฮ่องสอน (กม.)
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘	จังหวัดเชียงใหม่- อำเภอแม่สะเรียง	๑๙๑	๓๕๔
	อำเภอแม่สะเรียง – อำเภอแม่ลาน้อย	๓๐	
	อำเภอแม่ลาน้อย – อำเภอขุนยวม	๖๗	
	อำเภอขุนยวม – อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	๖๖	
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕	อำเภอแม่สะเรียง – อำเภอสบเมย	๑๕	
ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๕	จังหวัดเชียงใหม่ – อำเภอปาย	๑๓๕	๒๔๖
	อำเภอปาย – อำเภอปางมะผ้า	๔๔	
	อำเภอปางมะผ้า -อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	๖๗	

สภาพถนน เป็นถนนตัดผ่านพื้นที่ป่าไม้ ทิวเขา และภูเขา เป็นเส้นทางขึ้นเขา–ลงเขาที่มีความคดโค้งและลาดชัน มีทางโค้งต่อเนื่องเป็นระยะ ถนนมีสภาพชำรุดเป็นช่วง มักพบสิ่งกีดขวางช่องทางการจราจร ผู้ขับขี่จึงต้องขับขี่ด้วยความระมัดระวัง ใช้ความเร็วพอประมาณ และควรปฏิบัติตามป้ายจราจรและเครื่องหมาย

จราจรอย่างเคร่งครัด ช่วงฤดูฝนควรระวัง อาจจะมีดินโคลนถล่ม หินร่วง ต้นไม้ล่ม หรือต้นไม้โน้มเอียงเข้าเขตทางหลวง โปรดใช้ความระมัดระวังให้มากขึ้น

การเดินทางโดยรถสารสาธารณะ

สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่เลขที่ ๑๔๔ ถนนนาวาคชสาร ตำบลจองคำ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน พื้นที่สถานีโดยรวม ขนาด ๖ ไร่ ๑๕ ตารางวา มีช่องจอดรถโดยสารประจำทาง จำนวน ๑๒ ช่อง ช่องจำหน่ายตั๋ว ๒ ช่อง ผู้ประกอบการที่ใช้ช่องจำหน่ายตั๋วจำนวน ๒ ราย ได้แก่ บริษัทเปรมประชาขนส่ง จำกัด และบริษัทสมบัติทัวร์ จำกัด

การเดินทางระหว่างจังหวัด มีบริษัทเอกชนให้บริการในเส้นทางเดินรถต่าง ๆ ดังนี้

(๑) เส้นทางกรุงเทพ-แม่ฮ่องสอน (เส้นทางเดินรถ รถประจำทาง หมวด ๒ สาย ๙๖๑) เริ่มต้นจากสถานีขนส่งผู้โดยสารสายเหนือ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ แยกซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ ผ่านจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก ถึงอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แยกซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๖ ผ่านอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ถึงบ้านแม่ตืน จังหวัดลำพูน แยกซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๐๓ ผ่านอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ถึงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ แยกซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ ผ่านอำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม ไปสุดเส้นทาง ณ สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางทั้งสิ้น ๙๒๘ กิโลเมตร ระยะเวลาเดินทาง ๑๗ ชั่วโมง มีบริษัทเอกชนให้บริการเดินรถจำนวน ๑ ราย ได้แก่ บริษัทสมบัติทัวร์ จำกัด

(๒) เส้นทางเชียงใหม่-แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน (เส้นทางเดินรถ รถประจำทางหมวด ๓ สาย ๑๗๐) เริ่มต้นจากสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดเชียงใหม่ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ ผ่านอำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง อำเภอจอมทอง อำเภอฮอด อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอขุนยวม ไปสิ้นสุดเส้นทาง ณ สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางทั้งสิ้น ๓๕๙ กิโลเมตร ระยะเวลาเดินทาง ๘-๙ ชั่วโมง มีบริษัทเอกชนให้บริการเดินรถจำนวน ๑ ราย ได้แก่ บริษัทเปรมประชาขนส่ง จำกัด

(๓) เส้นทางเชียงใหม่-ปาย-แม่ฮ่องสอน (เส้นทางเดินรถ รถประจำทางหมวด ๓ สาย ๖๑๒) เริ่มต้นจากสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดเชียงใหม่ ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๗ ผ่านอำเภอแม่ริมถึงบ้านแม่มาลัย แยกซ้ายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๕ ผ่านอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า ไปสิ้นสุดเส้นทาง ณ สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางทั้งสิ้น ๒๕๐ กิโลเมตร ระยะเวลาเดินทาง ๕-๖ ชั่วโมง มีบริษัทเอกชนให้บริการเดินรถจำนวน ๑ ราย ได้แก่ บริษัทเปรมประชาขนส่ง จำกัด

(๔) เส้นทางแม่สอด-ท่าสองยาง-สบเมย-แม่สะเรียง (เส้นทางเดินรถ รถประจำทางหมวด ๓ สาย ๖๐๒) มีต้นทางจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ ผ่านอำเภอสบเมย และสิ้นสุดที่อำเภอแม่สะเรียง ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๙๕ มีสหกรณ์เดินรถให้บริการเดินรถ

การเดินทางภายในจังหวัด มีสหกรณ์เดินรถแม่ฮ่องสอน ให้บริการในเส้นทางเดินรถในเส้นทางต่าง ๆ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน-ปาย แม่ฮ่องสอน-ขุนยวม แม่ฮ่องสอน-ปางอุ๋ง แม่ฮ่องสอน-ห้วยขาน แม่ฮ่องสอน-รักไทย แม่ฮ่องสอน-บ้านห้วยผึ้ง แม่ฮ่องสอน-บ้านกลาง และ แม่ฮ่องสอน-ป่าลาน โดยใช้รถสองแถวสีเหลือง ท่ารถอยู่ที่หน้าตลาดสดเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน (ตลาดสายหยุด)

การคมนาคมทางอากาศ

ท่าอากาศยานภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีท่าอากาศยานที่ยังคงใช้งานอยู่ทั้งหมด ๓ แห่ง คือ ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน ท่าอากาศยานปาย และท่าอากาศยานแม่สะเรียง โดยท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอนและท่าอากาศยานปายมีสายการบินพาณิชย์ขึ้น-ลง เป็นประจำ ส่วนท่าอากาศยานแม่สะเรียงไม่มีสายการบินพาณิชย์ ขึ้น-ลง เป็นประจำ มีเพียงอากาศยานของหน่วยราชการ ขึ้น–ลง ตามภารกิจเท่านั้น

ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน การบิน จำนวน ๒ เส้นทาง ได้แก่

(๑) การบินเส้นทาง เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๐ นาที โดยบริษัทสายการบินนกแอร์จำกัด (มหาชน) โดยใช้อากาศยานแบบ Q๔๐๐ จำนวน ๘๖ ที่นั่ง (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๔)

(๒) การบินเส้นทาง กรุงเทพมหานคร (ดอนเมือง)-แม่ฮ่องสอน-กรุงเทพมหานคร (ดอนเมือง) ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง ๔๕ นาที โดยบริษัทสายการบินนกแอร์จำกัด (มหาชน) โดยใช้อากาศยานแบบ Q๔๐๐ จำนวน ๘๖ ที่นั่ง (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๔)

ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน การบิน จำนวน ๑ เส้นทาง ได้แก่

ได้แก่ **การบินเส้นทาง เชียงใหม่-ปาย-เชียงใหม่** ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒๕ นาที โดยจะมีการบินเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่อ่องสอน ประมาณเดือนพฤศจิกายน

อนึ่ง ทั้งนี้เที่ยวบิน สายการบินอาจเปลี่ยนแปลงเพื่อความปลอดภัย จะปรับเปลี่ยนตามฤดูกาล เนื่องจากจำนวนผู้โดยสารและทัศนะวิสัยในการมองเห็นของนักบินไม่เอื้อต่อการบิน จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒.๑.๗ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

๑. ด้านการไฟฟ้า

จังหวัดแม่ฮ่องสอน รับกระแสไฟฟ้ามาจากระบบสายส่ง ๑๑๕ KV ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จากสถานีไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า เข้าสู่ที่สถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้า สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำจ่ายด้วยระบบ ๒๒KV ไปในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้กระแสไฟฟ้าจะระบบสายส่ง ๑๑๕ KV ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นหลัก จ่ายไฟฟ้าออกเป็นวงจรย่อยๆ มีอุปกรณ์ป้องกันและตัดตอนในแต่ละวงจร รวม ๑๐ ชุด หากมีการขัดข้องในแต่ละวงจร วงจรไฟฟ้าที่เหลือจะยังมีไฟฟ้าใช้อยู่ นอกจากนี้ จะมีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าสำรองและร่วมขนานจ่ายไฟฟ้าให้กับประชาชน ได้แก่ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่ฮ่องสอน และโครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่สะงา และหากระบบสายส่ง ๑๑๕ KV มีเหตุขัดข้องชำรุด หรือกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน จะมีโรงจักรดีเซลแม่ฮ่องสอน และโรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ผาบ่อง เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าสำรอง

ทั้งนี้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อยู่ระหว่างการจัดทำแผนงาน/โครงการขยายเขตระบบไฟฟ้าโดยใช้พลังงานทดแทนในเขตพื้นที่ห่างไกลในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เบื้องต้นได้คัดเลือกหมู่บ้านเพื่อเป็นต้นแบบโครงการดังกล่าวจำนวน ๕ หมู่บ้าน คือ

๑. บ้านห้วยส้านใน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๒. บ้านห้วยฟาน หมู่ที่ ๕ ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๓. บ้านห้วยฮุง (หย่อมบ้านห้วยฟาน) หมู่ที่ ๕ ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔. บ้านห้วยปูลิง หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๕. บ้านห้วยฮี้ หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	แหล่งผลิต	กำลังผลิต (กิโลวัตต์)	ประเภทการผลิต
๑	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย		
	– โรงจักรดีเซล (ผาบ่อง)	๕,๔๐๐	โรงจักรดีเซล
	– Solar cell (ผาบ่อง)	๕๐๐	โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell)
๒	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน		
	– พลังน้ำแม่สะเรียง	๑,๒๕๐	โรงไฟฟ้าพลังน้ำ (VSPP)
	– พลังน้ำแม่สะงา	๑๓,๐๐๐	โรงไฟฟ้าพลังน้ำ (VSPP)
	– พลังน้ำแม่ฮ่องสอน (ผาบ่อง)	๘๕๐	โรงไฟฟ้าพลังน้ำ (VSPP)
๓	บริษัท แม่สะเรียง โซล่า จำกัด	๓,๗๕๐	โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell)
๔	บริษัท นภัสโซลา จำกัด	๑,๒๕๐	โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Solar cell)
๕	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค		
	– โรงจักรดีเซล (แม่สะเรียง)	๕,๐๐๐	โรงจักรดีเซล
	– พลังน้ำแม่ปาย	๒,๓๐๐	โรงไฟฟ้าพลังน้ำ

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

จำแนกประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า

ที่	ประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
๑	ที่อยู่อาศัย	๖๖,๑๕๕	๘๕.๐๙
๒	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	๙,๒๔๒	๑๑.๘๙
๓	สถานที่ราชการและสาธารณะ	๘๐๘	๑.๐๔
๔	อื่น ๆ	๑,๕๓๙	๑.๙๘

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดือนมีนาคม ๒๕๖๔

ข้อมูลเปรียบเทียบด้านการไฟฟ้า ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๓)

ที่	รายการข้อมูล	พ.ศ.๒๕๕๙	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๓
๑	จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	๖๗,๓๖๓	๗๐,๙๑๗	๗๓,๓๓๗	๗๕,๔๖๒	๗๗,๔๐๒
๒	จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้					๑๐๔ หมู่บ้าน
๓	ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัด (หน่วย)	๑๓๐,๑๗๖,๙๕๐.๔๒	๑๓๖,๐๘๗,๒๔๗.๒๖	๑๓๗,๓๓๕,๐๔๖.๘๐	๑๔๕,๔๙๘,๒๒๕.๑๒	๑๔๙,๘๖๙,๗๘๑.๕๙
๔	อัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานไฟฟ้า	๗.๗๔ %	๔.๕๔ %	๐.๙๒ %	๕.๙๔ %	๓ %

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดือนมกราคม ๒๕๖๔

๒. ด้านการประปา

การประปาส่วนภูมิภาคให้บริการน้ำประปาครอบคลุมพื้นที่ ๕ อำเภอในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่อำเภอเมื่อแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอปาย สำหรับประชาชนที่อยู่นอกพื้นที่บริการใช้น้ำจากแหล่งน้ำอื่นๆ คือระบบประปาหมู่บ้าน ระบบประปาภูเขา และแหล่งน้ำบาดาล

พื้นที่ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่		ตำบล	อำเภอ
การประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่ฮ่องสอน			
แม่ข่ายแม่ฮ่องสอน			
๑	เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน		เมืองแม่ฮ่องสอน
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลปางหมู	ปางหมู	เมืองแม่ฮ่องสอน
๓	องค์การบริหารส่วนตำบลผาบ่อง	ผาบ่อง	เมืองแม่ฮ่องสอน
หน่วยบริการปางมะผ้า			
๑	องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด	ถ้ำลอด	ปางมะผ้า
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลสบป่อง	สบป่อง	ปางมะผ้า

ที่		ตำบล	อำเภอ
การประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่สะเรียง			
แม่ข่ายแม่สะเรียง			
๑	เทศบาลตำบลแม่สะเรียง	แม่สะเรียง	แม่สะเรียง
๒	เทศบาลตำบลเมืองยวมใต้	แม่ยวม	แม่สะเรียง
๓	เทศบาลตำบลแม่ยวม	แม่ยวม	แม่สะเรียง
๔	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกาศ	บ้านกาศ	แม่สะเรียง
๕	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม	แม่ยวม	แม่สะเรียง
๖	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่คง	แม่คง	แม่สะเรียง
๗	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง	แม่สะเรียง	แม่สะเรียง
หน่วยบริการแม่ลาน้อย			
๑	เทศบาลตำบลแม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย
๒	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย
การประปาส่วนภูมิภาคสาขาแม่แตง			
หน่วยบริการปาย			
๑	องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้	เวียงใต้	ปาย

ที่มา : เว็บไซต์การประปาส่วนภูมิภาค (www.pwa.co.th), เดือนตุลาคม ๒๕๖๔

๒.๑.๘ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ป่า ๖,๗๙๕,๑๘๐.๗๗ ไร่ (พ.ศ. ๒๕๖๓) คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๑๗ ของพื้นที่จังหวัด ประเภทของป่าไม้ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน และป่าชนิดผลัดใบ ได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็ง-รัง นอกจากนี้ยังพบป่าไร่ร้างและป่าไร่เลื่อนลอย พืชพันธุ์ไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ไม้เต็งรัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัง ไม้มะค่าโมง ไม้รกฟ้าไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนูไม้เต็ง ไม้รัง ยางเหียง ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯ พืชพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดดอย ผักพ่อค้า ดอกอาว (กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปู่ย่า ผักแว่น ผักหนาม ผักเฮือด ผ่า เพียฟาน ฟักข้าว มันปลา (มันปู) เตา (สาหร่ายน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน)สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มปี้ (หัวแหวน) ผักหนามโค้ง (หมากลม) ดอกดิน เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระทิง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนีนกกว่า ๑๒๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ ๓๐ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานประมาณ๓๐ ชนิด ปลาน้ำจืดประมาณ ๓๐ ชนิด และแมลงกว่า ๒๐๐ ชนิด

พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย ประกอบด้วยดังนี้

๑. พื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื้อที่ ๔,๑๑๓,๑๕๔.๕๗ ไร่ ร้อยละ ๕๑.๔๙ ของพื้นที่จังหวัด

พื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน ๑๓ พื้นที่ เนื้อที่ ๔,๑๑๓,๑๕๔.๕๗ ไร่

พื้นที่วนอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๐ พื้นที่ เนื้อที่ ๔๖,๓๗๓ ไร่

พื้นที่สวนรุกขชาติ จำนวน ๔ พื้นที่ เนื้อที่ ๗,๑๖๘ ไร่

๒. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายของกรมป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๙ ป่า เนื้อที่ ๖,๙๘๘,๕๒๘ ไร่ ปัจจุบันเหลือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมป่าไม้รวม ๓,๗๗๘,๐๓๒ ไร่ (ร้อยละ ๔๗.๓) ของพื้นที่จังหวัด ประกอบดวยเขตป่าสงวนแห่งชาติ

๒.๑.๙ ประชากร/กลุ่มชาติพันธุ์และขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญของจังหวัด

กลุ่มชาติพันธุ์ ๑๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ปกาเกอญอ ไทใหญ่ ละว้าหรือเลอเวือะ ลีซู ลาหู่ ม้ง กะยัน กะแย กะยอ โปว์ จีนยูนนาน พื้นเมือง และปะโอ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประชากร ที่เป็นคนไทยมุสลิม ไทยกลาง และไทยอีสานในบางพื้นที่ด้วย โดยสามารถระบุกลุ่มชาติพันธุ์จำแนกเป็นรายอำเภอ พอสังเขป ดังนี้

๑. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๑๐ กลุ่ม คือ ปกาเกอญอ ไทใหญ่ คนเมืองกะแย กะยัน กะยอ ม้ง จีนยูนนาน ปะโอ และลีซู

๒. อำเภอปาย มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๖ กลุ่ม คือ คนเมือง ปกาเกอญอ ไทใหญ่ ลาหู่ ลีซู ม้ง และจีนยูนนาน

๓. อำเภอปางมะผ้า มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๕ กลุ่ม คือ ลาหู่ ลีซู ไทใหญ่ ปกาเกอญอ และละว้า

๔. อำเภอขุนยวม มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๔ กลุ่ม คือ ปกาเกอญอ ไทใหญ่ คนเมือง และม้ง

๕. อำเภอแม่ลาน้อย มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๕ กลุ่ม คือ ปกาเกอญอ คนเมือง ละว้า ไทใหญ่ และม้ง

๖. อำเภอแม่สะเรียง มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๖ กลุ่ม คือ ปกาเกอญอ คนเมือง ละว้า ม้ง โปว์ และไทใหญ่

๗. อำเภอสบเมย มีกลุ่มชาติพันธุ์ ๔ กลุ่ม คือ โปว์ ปกาเกอญอ คนเมือง และไทใหญ่

ข้อมูล จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ด้านศาสนา

ประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอนนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด ร้อยละ ๗๔.๔๔ รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๒๕.๓๒ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๐.๒๑ และศาสนาซิกส์ ศาสนาฮินดู อื่น ๆ ร้อยละ ๐.๐๓ (ที่มา : รายงานคุณภาพชีวิตของคนแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

๒. วัฒนธรรมทางภาษา

ชาวไทใหญ่มีภาษาพูดเป็นของตนเองเรียกว่า “กำไต” หรือภาษาไต เรียกว่า “อุบไต” คล้ายคลึงกับ ภาษาไทย แต่เมื่อพูดต่อกันเป็นประโยคอาจฟังไม่เข้าใจเมื่อแยกเป็นคำเดี่ยว ๆ จะเข้าใจในความหมายมากขึ้น ส่วนภาษาเขียนตัวอักษรไตเรียกว่า “ลึกไต” มีใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยลักษณะของตัวอักษรคล้ายอักษรมอญและพม่า ส่วนชาวกะเหรี่ยง ชาวจีนฮ่อ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเองเช่นกัน ส่วนชนเผ่า ลาหู่ ลีซอ ลัวะ ในปัจจุบันมีภาษาพูดส่วนภาษาเขียนนำอักษรอังกฤษมาใช้

๓. การศึกษา

การจัดการศึกษาในระบบ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสถานศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่น ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน ๘ โรงเรียน

๑.๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ รับผิดชอบพื้นที่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอขุนยวม มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๒ แห่ง เป็นโรงเรียนหลัก ๑๒๗ แห่ง โรงเรียนสาขา ๔ แห่ง

๑.๓ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๒ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย มีโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๖ แห่ง เป็นโรงเรียนหลัก ๑๖๙ แห่ง โรงเรียนสาขา ๗ แห่ง

๒. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มี ๕ แห่ง

๓. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๖ แห่ง

๔. วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ วิทยลัยการอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน และวิทยาลัยการอาชีพแม่สะเรียง

๕. โรงเรียนในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๑๑ แห่ง

๖. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดพระธาตุดอยกองมูศึกษา เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๗. โรงเรียน/ศูนย์การเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๗.๑ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๖ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๗ แห่ง

๗.๒ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๗ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย มีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๙ แห่ง

๘. สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

การจัดการศึกษานอกระบบ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กศน. จังหวัดแม่ฮ่องสอน) ให้บริการศึกษาในรูปแบบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องประเภททางไกล การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.ทางไกล) ประกาศนียบัตรอาชีพ และการศึกษาเพื่อชุมชนบนพื้นที่สูง

๒.๒ สถิติการเกิดสาธารณภัยในจังหวัด

สถานการณ์สาธารณภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ผ่านมา ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยจาก (๑.อุทกภัยดินโคลนถล่ม /๒.ภัยวาตภัย /๓.ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน/๔.อัคคีภัย/๕.ภัยแล้งภัย/๖.ภัยหนาว/๗.ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด /๘.ภัยด้านความมั่นคง/๙.แผ่นดินไหวและอาคารถล่ม/๑๐.ภัยจากสารเคมี)

๒.๒.๑ อุทกภัย (Flood) /ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

อุทกภัย/ดินโคลนถล่ม ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนบ่อยครั้ง คือ **น้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลาก** ซึ่งเป็นแนวเขาและพื้นที่สูงของจังหวัด ทั้งนี้ สาเหตุของอุทกภัยในพื้นที่ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากมีฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน ความเสียหายส่วนใหญ่เกิดกับบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตร อาทิ นาข้าว พืชไร่ พืชสวน บ่อเลี้ยงปลา โดยสถิติการเกิดอุทกภัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏตามตาราง

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย	
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)
๒๕๖๐	๑๔	๖	๓๑	๑๗
๒๕๖๑	๑๔	๖	๓๙	๑๔
๒๕๖๒	๙	๓	๒๖	๑๓
๒๕๖๓	๗	๔	๕๗	๑๒
๒๕๖๔	๒๗	๖	๑๕๐	๓๐

ตาราง สถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อ้างอิงจากประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย

๒.๒.๒ วาตภัย (Storm)

ภัยที่เกิดขึ้นจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้และสิ่งก่อสร้าง ระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม รวมทั้งชีวิตของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พายุลมแรงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ คือ ๑. พายุฝนฟ้าคะนอง พบบ่อยครั้งในฤดูฝน ๒. พายุฤดูร้อน ซึ่งในช่วงที่มีอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน เกิดเป็นเมฆและพายุฝนฟ้าคะนอง ๓. พายุหมุนเขตร้อน ซึ่งก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร พัฒนาต่อเป็นพายุหมุนเขตร้อน โดยระดับความเร็วที่พบบ่อย คือ ดีเปรสชั่น โดยวาตภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเกิดบ่อยครั้งในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม และกันยายน - ตุลาคม ความเสียหายส่วนใหญ่เกิดกับบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และพื้นที่การเกษตร อาทิ นาข้าว พืชไร่ พืชสวน บ่อเลี้ยงปลา จากสถิติของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย โดยสถิติวาตภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอนปรากฏตามตาราง

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย	
			จำนวน (หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)
๒๕๖๐	๑๔	๗	๑๖๒	๓๓
๒๕๖๑	๔๒	๗	๒๙๔	๔๒
๒๕๖๒	๕๖	๗	๓๙๔	๔๓
๒๕๖๓	๒๙	๗	๓๕๕	๔๓
๒๕๖๔	๑๑	๗	๔๖	๑๓

ตาราง สถิติสถานการณ์วาตภัย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อ้างอิงจากประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย

๒.๒.๓ ภัยจากไฟป่า (Forest Fire)/ ภัยจากฝุ่นละอองและหมอกควัน (Dust and Smog)

ไฟป่า คือ ไฟที่เกิดจากสาเหตุใดก็ตามแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ไม่ว่าไฟนั้นจะเกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเกิดไฟป่าขึ้นเป็นประจำในช่วงฤดูแล้ง ประเภทของไฟที่พบ คือ ไฟผิวดิน และเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการสะสมของควันและฝุ่นในอากาศ โดยเกิดขึ้นจากการลุกติดไฟหรือเผาไหม้ของวัสดุต่าง ๆ เช่น การเกิดไฟป่า การเผาเศษวัสดุทางการเกษตร ฯลฯ สะสมอยู่ในบรรยากาศภายนอก จนมีความเสี่ยงทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในวงกว้าง ทั้งทางวิถีชีวิต เศรษฐกิจ คมนาคม สุขภาพโดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ในทุกกลุ่มทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สถิติคุณภาพอากาศที่เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏตามตาราง

ข้อมูล	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๓	พ.ศ.๒๕๖๔	พ.ศ.๒๕๖๕
จำนวนวันคุณภาพอากาศที่เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด (วัน)	๖๓	๗๕	๔๘	๓๗
PM ๒.๕ สูงสุด (ไมโครกรัมต่อลูกบาศเมตร)	๒๗๗	๒๖๗	๓๒๙	๑๕๖

ตาราง สถิติปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕
ที่มา สำนักงานทรัพย์พยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๒.๔ อัคคีภัย (Fire)

อัคคีภัย เป็นภัยที่ยากแก่การควบคุมและมีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา จากสถิติรายงานเหตุด่วนการเกิดอัคคีภัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ไฟไหม้หลังเดียว มีสาเหตุจากความประมาท ความพลั้งเผลอ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น จุดธูปหรือเทียนทิ้งไว้ ไฟฟ้าลัดวงจรที่ผ่านมา จังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย ในเบื้องต้น โดยใช้จ่ายเงินมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการจัดหาสิ่งของเพื่อยังชีพพระราชทาน โดยสถิติการเกิดอัคคีภัย ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนปรากฏตามตาราง

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	จำนวน (ครัวเรือน)
๒๕๖๐	๕	๔	-
๒๕๖๑	๓	๒	-
๒๕๖๒	-	-	-
๒๕๖๓	๓	๒	๑๘
๒๕๖๔	-	-	-

ตาราง สถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
อ้างอิงจากประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย

๒.๒.๕ ภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้งจากการที่มีฝนน้อยกว่าปกติ หรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเป็นระยะเวลานานกว่าปกติ ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำ จนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคมและเศรษฐกิจ โดยภัยแล้งเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสาเหตุหลักจาก ๑. ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ ๒. ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ ๑ มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน ๑๕ วัน ในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม ซึ่งการให้การช่วยเหลือในเบื้องต้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่มีรถบรรทุกน้ำให้การช่วยเหลือในเบื้องต้น โดยสถิติการเกิดภัยแล้ง ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปรากฏตามตาราง

ปี พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (อำเภอ)	ความเสียหาย	
			จำนวน(หมู่บ้าน)	จำนวน (ตำบล)
๒๕๖๑	๑	๑	๔	๑
๒๕๖๒	-	-	-	-
๒๕๖๓	-	-	-	-
๒๕๖๔	-	-	-	-
๒๕๖๕	-	-	-	-

ตาราง สถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๕ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
หมายเหตุ. ปี ๒๕๖๑ พื้นที่ประสบภัยแล้งได้แก่ ตำบลแม่คะตวน หมู่ที่ ๑,๒,๓,๕
ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
อ้างอิงจากประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัย

๒.๒.๖ ภัยหนาว (Winter)

การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยหนาว) ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๕.๑.๑๔ คำว่า อากาศหนาวจัดผิดปกติ คือ มีอุณหภูมิต่ำกว่า ๘ องศาเซลเซียส และยาวนานติดต่อกันเกิน ๓ วัน ซึ่ง ๕ ปีที่ผ่านมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยหนาว) เนื่องจากทั่วประเทศมีสภาวะอากาศหนาวจัด กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ด่วนที่สุดที่ มท๐๖๐๕/ว๗๕๐๔ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ขออนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และขออนุมัติปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๖ (กรณีภัยหนาว) ซึ่งในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไม่มีรายงานสภาพอากาศในพื้นที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า ๑๕ องศาเซลเซียส ติดต่อกันเกิน ๓ วัน จึงไม่มีการประกาศภัย กรณีภัยหนาวในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๒.๗ โรคระบาด (Epidemic)

ภัยจากโรคระบาด ตามพรบ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หมายรวมถึงโรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ซึ่งหมายถึงภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้น อาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัสหรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน ที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่พบการระบาดของโรค ทั้งในมนุษย์ สัตว์ และศัตรูพืช แต่ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (covid-๑๙) แพร่ระบาดกระจายไปทั่วภูมิภาคของโลก ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายประชาชนจำนวนมาก

๒.๒.๘ ภัยด้านความมั่นคง (ภัยจากการสู้รบ)

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพรมแดนที่ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมทั้งสิ้นยาว ๔๘๓ กิโลเมตร แบ่งเป็นพรมแดนทางบก ยาวประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร และพรมแดนทางน้ำยาวประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร (ด้านแม่น้ำสาละวิน ยาว ๑๒๗ กิโลเมตร และด้านแม่น้ำเมย ยาว ๓๐ กิโลเมตร) ทุกอำเภอในจังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งทางประเทศเพื่อนบ้านยังคงมีสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่สงบ มีการสู้รบระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและชนกลุ่มน้อย ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวเขตชายแดนได้รับผลกระทบจากการสู้รบ

๒.๒.๙ แผ่นดินไหว และอาคารถล่ม (Earthquake)

ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่มีพลังและยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรอยเลื่อน จำนวน ๕ จุด ดังนี้

๑. รอยเลื่อนแม่ฮ่องสอน พาดผ่านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนในแนวทิศเหนือ - ใต้ มีความยาวประมาณ ๒๙ กิโลเมตร

๒. รอยเลื่อนขุนยวม พาดผ่านอำเภอขุนยวม และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนในแนวทิศเหนือ - ใต้ มีความยาวประมาณ ๖๒ กิโลเมตร

๓. รอยเลื่อนแม่ลาน้อย พาดผ่านอำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในแนวทิศเหนือ - ใต้ มีความยาวประมาณ ๗๘ กิโลเมตร

๔. รอยเลื่อนแม่ลาหลวง พาดผ่านอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอนประกอบด้วยรอยเลื่อนบริวารในแนวทิศเหนือ - ใต้ และแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือ - ตะวันตกเฉียงใต้สลับกัน มีความยาวประมาณ ๓๔ กิโลเมตร

๕. รอยเลื่อนแม่สะเรียง พาดผ่านอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก อำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยรอยเลื่อนบริวารในแนวทิศตะวันตกเฉียงเหนือ - ตะวันออกเฉียงใต้ทางตอนล่าง และแนวทิศเหนือ - ใต้ทางตอนบน มีความยาวประมาณ ๙๕ กิโลเมตร

๒.๒.๑๐ ภัยจากสารเคมี (Chemical Incidents)

ภัยที่เกิดจากสารเคมีที่มีอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอาจเกิดจากการใช้ (Usability) วัตถุดิบ (Raw Material) การแปรรูป (Transform) ผลพลอยได้จากการผลิต (By Product) หรือเกิดการปนเปื้อน (Contamination) ในสิ่งแวดล้อมหรือเกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) ในวงจรชีวิตของสารเคมี เช่น ในกระบวนการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การจำหน่าย การขนส่ง และการบำบัดกำจัดทำลาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเกิดเนื่องจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น สารกำจัด พาหะนำโรค เป็นต้น เมื่อมีการได้รับสัมผัสสารเคมีเข้าสู่ร่างกายอาจก่อให้เกิดโรคจากสารเคมีแบบเฉียบพลันหรือแบบเรื้อรัง มีทั้งเกิดขึ้นเป็นแบบเฉพาะรายบุคคลหรือขยายวงกว้างเป็นกลุ่มประชากร

๒.๓ สถานการณ์/ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงสาธารณภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องตามสมการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภัย ความล่อแหลม ความเปราะบาง และศักยภาพ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจัดลำดับความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งตามสาเหตุการเกิดออกเป็น ๒ ประเภท คือ ภัยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ และภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งนี้ ภัยที่เกิดในพื้นที่จังหวัด และพื้นที่การเกิดสามารถวิเคราะห์ได้ตามตาราง

ตาราง: แสดงปัจจัย/สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเภทภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			ความล่อแหลม/ความเปราะบางในพื้นที่	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
อุทกภัย/น้ำป่าไหลหลากดินโคลนถล่ม	**อ.เมือง มส.** ๓๓ หมู่บ้าน **อ.แม่สะเรียง** ๓๖ หมู่บ้าน **อ.ปาย** ๓๑ หมู่บ้าน **อ.แม่ลาน้อย** ๓๖ หมู่บ้าน **อำเภอสบเมย** ๑๓ หมู่บ้าน **อ.ปางมะผ้า** ๖ หมู่บ้าน **รวม ๑๕๕ หมู่บ้าน**	**อ.เมือง มส.** ๒๕ หมู่บ้าน **อ.แม่สะเรียง** ๒๔ หมู่บ้าน **อ.ขุนยวม** ๓๔ หมู่บ้าน **อ.ปาย** ๓๐ หมู่บ้าน **อ.แม่ลาน้อย** ๓๑ หมู่บ้าน **อ.สบเมย** ๒๓ หมู่บ้าน **อ.ปางมะผ้า** ๓๒ หมู่บ้าน **รวม ๑๙๙ หมู่บ้าน**	**อ.เมือง มส.** ๘ หมู่บ้าน **อ.แม่สะเรียง** ๑๖ หมู่บ้าน **อ.ขุนยวม** ๙ หมู่บ้าน **อ.ปาย** ๑ หมู่บ้าน **อ.แม่ลาน้อย** ๒ หมู่บ้าน **อ.สบเมย** ๑๙ หมู่บ้าน **รวม ๕๕ หมู่บ้าน**	- ลักษณภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงลาดชัน เป็นเหตุให้เกิดน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่ม ต้นไม้ล้มหักโค่นปิดทับเส้นทางคมนาคม - ประชาชนบางส่วนอาศัยอยู่ใกล้แม่น้ำ ซึ่งหากเกิดฝนตกหนัก และปริมาณน้ำฝนสะสมเป็นเหตุให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลันและดินโคลนถล่ม - การเปลี่ยนทิศทางของน้ำมีความล่อแหลมในการเกิดน้ำกัดเซาะคอสะพาน ถนนชำรุด	- พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนริมน้ำส่วนใหญ่ผ่านการอบรม CBDRM สามารถรับมือกับสถานการณ์ภัย ที่เกิดขึ้นได้ - จังหวัด/อำเภอ/อปท. ดำเนินการขุดลอก คูคลอง/สระน้ำ และกำจัดวัชพืชเพื่อเปิดทางระบายน้ำทุกปี
วาตภัย		อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย		- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - การสร้างบ้านเรือนมีลักษณะชั่วคราว กึ่งชั่วคราว - พื้นที่ปลูกสร้างบางส่วนตั้งอยู่ในแนวปะทะแรงลม - ต้นไม้ที่เสี่ยงต่อการโค่นล้มหากเกิดเหตุวาตภัยตามเส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักและสายรอง - กรณีเกิดต้นไม้ล้มปิดทับเส้นทาง บางครั้งต้องมีการดำเนินการตัดกระแสไฟฟ้า เนื่องจากต้นไม้หักโค่นล้มทับสายไฟฟ้าแรงสูงบริเวณข้างทาง	- หมู่บ้าน/ตำบลบางแห่งผ่านการอบรม CBDRM สามารถรับมือกับสถานการณ์ภัย หรือเตรียมการป้องกันได้ในระดับหนึ่ง - มีข้อสั่งการในการจัดตั้งคณะกรรมการในการสำรวจตรวจสอบไม้ยืนต้นที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ

ประเภทภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			ความล่อแหลม/ความเปราะบางในพื้นที่	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
ไฟป่า/ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๒.๕ หมอกควัน	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย			- ลักษณภูมิประเทศพื้นที่ของจังหวัดเป็นพื้นที่ป่ามีเชื้อเพลิงจำนวนมาก - การหาของป่า ภูมิปัญญา ทำลายป่าเพื่อการเกษตรทำไร่ข้าวโพด การหาของป่าเป็นสาเหตุหลักของการเผา - การเผาเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เผาเพื่อการเกษตร - การบริหารเชื้อเพลิงความคุ้มค่า - เส้นทางการเข้าไปดับไฟป่า เป็นไปด้วยความยากลำบาก	- หมู่บ้าน/ตำบลบางแห่งผ่านการอบรม CBDRM สามารถรับมือกับสถานการณ์ภัย หรือเตรียมการป้องกันได้ในระดับหนึ่ง - มีข้อสั่งการในการจัดตั้งคณะกรรมการในการสำรวจตรวจสอบไม้ยืนต้นที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ
ภัยแล้ง	อ.ปางมะผ้า อ.สบเมย อ.แม่สะเรียง	อ.ขุนยวม อ.แม่ลาน้อย	อ.เมืองมส. อ.ปาย	- การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และฝนทิ้งช่วง - มีพื้นที่เพาะปลูกมากกว่าร้อยละ ๕๐ อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน	- มีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง และขนาดเล็กกระจายอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทาน - จังหวัดจัดกิจกรรมขุดลอกคูคลอง/สระน้ำกำจัดวัชพืชอยู่สม่ำเสมอ - หลายอำเภอมีศักยภาพน้ำบาดาลสามารถนำมาใช้ได้ทดแทนน้ำผิวดิน

ประเภทภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			ความล่อแหลม/ความเปราะบางในพื้นที่	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
อัคคีภัย	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย	อ.ปางมะผ้า อ.ขุนยวม อ.แม่ลาน้อย	อ.สบเมย	- ลักษณะภูมิประเทศเป็นปัจจัย ในการเข้าช่วยเหลือ ระงับเหตุอัคคีภัย ยากต่อการควบคุมเพลิง - การสร้างบ้านเรือนมีลักษณะ ชั่วคราว กึ่งชั่วคราว โดยมีวัสดุ จากธรรมชาติ เช่น ไม้ ไม้ไผ่ ใบไม้ มีความเสี่ยงต่อการเกิด อัคคีภัย	- การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญเหตุ - อปท. ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ เป็นประจำ - อปท.มีเจ้าหน้าที่ประจำ ๒๔ ชั่วโมง และมีเครื่องมือรถดับเพลิงพร้อมเผชิญเหตุ
ภัยหนาว	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย			- ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง มีลักษณะหนาวเย็น	- มีส่วนราชการระดับจังหวัด/อำเภอ/อปท. ควบคุมดูแล - มูลนิธิองค์กรอิสระภาคเอกชน ให้การสนับสนุน
โรคระบาดพืช/สัตว์/คน		อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย		- การระบาดของเชื้อโรคเกิดขึ้น รวดเร็ว และเป็นวงกว้าง	- มีส่วนราชการระดับจังหวัด/อำเภอ และอปท. ในพื้นที่ช่วยเหลือกำกับดูแล - มีเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวัง

ประเภทภัย	พื้นที่เสี่ยงภัยและระดับความเสี่ยง			ความล่อแหลม/ความเปราะบางในพื้นที่	ศักยภาพของพื้นที่
	เสี่ยงสูง	เสี่ยงปานกลาง	เสี่ยงต่ำ		
แผ่นดินไหว /อาคารถล่ม			อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	- จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรอยเลื่อนพาดผ่าน จำนวน ๕ จุด	- หมู่บ้าน/ตำบลบางแห่งผ่านการอบรม CBDRM สามารถรับมือกับสถานการณ์ภัย หรือเตรียมการป้องกันได้ในระดับหนึ่ง - อาคารสมัยใหม่ออกแบบรองรับแรงสั่นสะเทือน
ภัยความมั่นคง (ภัยจากการสู้รบ)	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย			- มีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งยังมีการสู้รบระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและชนกลุ่มน้อย ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวเขชายแดนได้รับผลกระทบจากการสู้รบ	- มีส่วนราชการระดับจังหวัด/อำเภอ และ อปท. ในพื้นที่ช่วยเหลือกำกับดูแล - มีหน่วยทหารและเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวัง

จากการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย สามารถจัดลำดับความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยของจังหวัดได้ ดังนี้ **(เสี่ยงภัยมากไปหาน้อย)**

ภัยธรรมชาติ	ภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น
ลำดับที่ ๑ อุทกภัยดินโคลนถล่ม	ลำดับที่ ๑ ไฟป่า/ฝุ่นละอองและหมอกควัน
ลำดับที่ ๒ วาตภัย	ลำดับที่ ๒ อัคคีภัย
ลำดับที่ ๓ ไฟป่า/ฝุ่นละอองและหมอกควัน	ลำดับที่ ๓ ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย
ลำดับที่ ๔ ภัยแล้ง	ลำดับที่ ๔ ภัยความมั่นคง (ภัยจากการสู้รบ)
ลำดับที่ ๕ ภัยหนาว	
ลำดับที่ ๖ ภัยจากโรคระบาด	
ลำดับที่ ๗ ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม	

๒.๔ ปฏิทินสาธารณภัยประจำปี

ในรอบหลายปีที่ผ่านมา จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ และสาธารณภัยที่เกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นประจำ ไม่สามารถระบุช่วงเวลาการเกิดที่แน่นอน สามารถจัดทำเป็นปฏิทินสาธารณภัยในพื้นที่ เพื่อประโยชน์ในการเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยที่เกิดขึ้น ดังปรากฏห้วงเวลาการเกิดภัย ตามตาราง

ภัย/เดือน	ระยะเวลาที่เกิดภัย											
	ม.ค.	ก.พ	มี.ค.	เม.ย	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัยดินโคลนถล่ม												
วาตภัย												
ไฟป่า/ฝุ่นละอองและหมอกควัน												
ภัยแล้ง												
ภัยหนาว												
อัคคีภัย												
โรคระบาด												
ความมั่นคงจากการสู้รบ												
สารเคมีและวัตถุอันตราย												
แผ่นดินไหว												

หมายเหตุ : **เฝ้าระวังตลอดทั้งปี**

ตาราง : ปฏิทินสาธารณภัย

บทที่ ๓
มาตรการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยจังหวัด

จากการประเมินความเสี่ยงภัยและความล่อแหลมในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสถิติและจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่งผลให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยจาก (๑.อุทกภัยดินโคลนถล่ม /๒.ภัยหนาว /๓.ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน/๔.ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน(วาตภัย)/๕.ภัยแผ่นดินไหว/๖.ภัยแล้ง/๗.ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด/๘.ภัยจากอัคคีภัย) ตามลำดับความเสี่ยงจากมากไปหาน้อย ซึ่งจะส่งผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงกำหนดมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้นโดยการเตรียมการด้านฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยการเตรียมการด้านฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ การเตรียมการป้องกันด้านโครงสร้างและเครื่องหมายสัญญาณเตือนภัย การเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณทั้งงบประมาณปกติ งบพัฒนาจังหวัด งบประมาณเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉิน ตลอดจนการของบกลาง เพื่อเตรียมการช่วยเหลือผู้ประสบภัย นอกจากนั้น จังหวัดได้มีการเตรียมการด้านบุคลากร ด้านระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน เครื่องจักรกล ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ พลังงาน และอุปกรณ์ด้านการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์ สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น

๓.๑ การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดให้มีแนวทางในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

๓.๑.๑ สำรวจและจัดทำฐานข้อมูล (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด เช่น ฐานข้อมูลสถิติ สาธารณภัย ฐานข้อมูลผู้ประสบภัย ฐานข้อมูลเจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร ฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ และฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้พร้อมเรียกใช้งานได้ทันทีเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูลหลักทุกภาคส่วนในทุกระดับ อาจดำเนินการให้มีข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการขอใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ร่วมกัน เพื่อให้ได้แผนที่/พื้นที่ซึ่งแสดงความเสี่ยง (Risk Map) ทั้งนี้ ให้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลเชิงสถิติเพื่อการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ

๓.๑.๒ วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario - base risk assessment) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสถิติของภัยที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Future Risk Scenario) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นำความรู้และแนวทางปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ร่วมกับความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ผนวกกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในทุกมิติ (Inclusive DRR)

๓.๒ มาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่

จังหวัดแม่ฮ่องสอน นำผลการประเมินความเสี่ยง มาเป็นแนวทางการกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงเดิม และป้องกันความเสี่ยงใหม่ โดยแก้ไขปัญหาความเปราะบางและความล่อแหลม เพิ่มศักยภาพและการเตรียมความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ โดยปรากฏรายละเอียดตาราง

ตาราง: แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งงบประมาณ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ				
อุทกภัยดินโคลนถล่ม	อ.เมือง มส. ๓๓ หมู่บ้าน อ.แม่สะเรียง ๓๖ หมู่บ้าน อำเภอปาย ๓๑ หมู่บ้าน อ.แม่ลาน้อย ๓๖ หมู่บ้าน อ.สบเมย ๑๓ หมู่บ้าน อ.ปางมะผ้า ๖ หมู่บ้าน รวม ๑๕๕ หมู่บ้าน	**อ.เมือง มส.** ๒๕ หมู่บ้าน **อ.แม่สะเรียง** ๒๔ หมู่บ้าน **อ.ขุนยวม** ๓๔ หมู่บ้าน **อ.ปาย** ๓๐ หมู่บ้าน **อ.แม่ลาน้อย** ๓๑ หมู่บ้าน **อ.สบเมย** ๒๓ หมู่บ้าน **อ.ปางมะผ้า** ๓๒ หมู่บ้าน **รวม ๑๙๙ หมู่บ้าน**	อ.เมือง มส. ๘ หมู่บ้าน อ.แม่สะเรียง ๑๖ หมู่บ้าน อ.ขุนยวม ๙ หมู่บ้าน อ.ปาย ๑ หมู่บ้าน อ.แม่ลาน้อย ๒ หมู่บ้าน อ.สบเมย ๑๙ หมู่บ้าน รวม ๕๕ หมู่บ้าน	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย ๔. ประเมินความเสี่ยงภัยจากอุทกภัยและดินโคลนถล่มโดยการประเมินภัยและความล่อแหลมเพื่อประเมินโอกาสหรือความเป็น ไปได้ที่จะเกิดอุทกภัยและดินโคลนถล่ม รวมทั้งศึกษาวิธีลดผลกระทบ เพื่อนำไปกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการภัยจากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. โครงการขุดลอกลำน้ำสาธารณะและการขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ๒. การสร้างอ่างเก็บกักน้ำ และสร้างระบบระบายน้ำ ๓. ปลูกไม้คลุมหน้าดิน กันดินพังทลาย ๔. โครงการก่อสร้างฝาย/เขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ ๕. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล ๖. โครงการรณรงค์ปลูกป่า/หญ้าแฝก ฯลฯ <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. การฝึกอบรมให้ความรู้ในการช่วยเหลือตนเองเมื่อเกิดอุทกภัย ๒. โครงการด้านการจัดทำข้อมูลสถิติภัย ๓. โครงการด้านการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัย	- ชลประทาน - เกษตรจังหวัด - โยธาธิการและผังเมือง มส - ทสจ. - ทรัพยากรน้ำภาค - ปภ. - อำเภอ - อปท.	- งบยุทธศาสตร์จังหวัด - งบส่วนราชการ (function) ที่กี่ยวข้อง - งบกรม ปภ. - งบ อปท.

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งงบประมาณ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ				
อัคคีภัย	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย	อ.ปางมะผ้า อ.ขุนยวม อ. แม่ลาน้อย	อ.สบเมย	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	๑. จัดตั้งศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยชุมชนจากภัยอุทกภัย วาตภัยและอัคคีภัย ๒. โครงการด้านการจัดทำข้อมูลสถิติภัย ฯลฯ	- อำเภอ - อปท.	- งบ อปท. - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง
ภัยแล้ง	อ.ปางมะผ้า อ.สบเมย อ.แม่สะเรียง	อ.ขุนยวม อ.แม่ลาน้อย	อ.เมือง มส. อ.ปาย	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. โครงการขุดลอกลำน้ำสาธารณะและการขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัย ๒. การสร้างอ่างเก็บกักน้ำ และสร้างระบบระบายน้ำ ๓. โครงการก่อสร้างฝาย/เขื่อนป้องกันตลิ่งริมแม่น้ำ ๔. โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล ฯลฯ <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. โครงการด้านการจัดทำข้อมูลสถิติภัย ๒. โครงการด้านการพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัย	- ปภ. - ชลประทาน - เกษตรและสหกรณ์ -ทรัพยากรน้ำบาดาล - ทรัพยากรน้ำภาค ๑ - อำเภอ - อปท.	- งบยุทธศาสตร์จังหวัด - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง - งบกรม ปภ. - งบ อปท.
วาตภัย	-	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	-	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติเพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. ตัดแต่งกิ่งต้นไม้ที่เสี่ยงต่อการโค่นล้มหากเกิดเหตุวาตภัยตามเส้นทางคมนาคมทั้งสายหลักและสายรอง <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. อบรม CBDRM	- อำเภอ - อปท. - ทสจ. - สน.บริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ - สน.จัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑	- งบ อปท. - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งงบประมาณ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ				
ไฟป่าและหมอกควัน	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	-	-	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> - <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. อบรม CBDRM ๒. โครงการสร้างความปลอดภัยในชีวอนามัยเพื่อลดผลกระทบจากสาธารณภัย - ดับไฟป่า - ฉีดพ้นละอองน้ำเพื่อดักจับฝุ่นละออง สร้างความชุ่มชื้นในอากาศ - ทำแนวกันไฟ - ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ในกับประชาชน	- ทสจ. - สน.บริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ - สน.จัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑	- งบยุทธศาสตร์จังหวัด - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง - งบกรมปภ. - งบ อปท
โรคระบาดพืช/สัตว์/คน	-	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	-	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> - <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. อบรม CBDRM	- สสจ.มส. - สนง.เกษตรและสหกรณ์ - สนง.เกษตร จ.มส. - ปศุสัตว์จังหวัด - ประมงจังหวัด	- งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง
ภัยหนาว	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	-	-	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> - <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑.อบรม CBDRM	- ปภ. - พมจ. - อำเภอ - อปท. - องค์กรการกุศล - ภาคเอกชน	- งบยุทธศาสตร์จังหวัด - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง - งบกรมปภ. - งบ อปท.

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง			แนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	แผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	หน่วยงานรับผิดชอบ	แหล่งงบประมาณ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ				
แผ่นดินไหว/อาคารถล่ม	-	-	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. กำหนดให้การขออนุญาติก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างอาคารให้รองรับสั่นสะเทือน ๒. ตรวจสอบโครงการอาคารที่มีอายุมาก เสี่ยงต่อการเสียหายจากแผ่นดินไหว <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. อบรม CBDRM ๒. ให้ความรู้ในการรับมือเมื่อเกิดถานการณ์แผ่นดินไหวในสถานศึกษา	- โยธาธิการและผังเมือง - ปภ. - พมจ. - อำเภอ - อปท.	- งบยุทธศาสตร์จังหวัด - งบส่วนราชการ (function) ที่เกี่ยวข้อง - งบกรม ปภ. - งบ อปท.
ภัยจากความมั่นคง (ภัยจากการสู้รบ)	อ.เมือง มส. อ.แม่สะเรียง อ.ปาย อ.ขุนยวม อ.สบเมย อ.ปางมะผ้า อ.แม่ลาน้อย	-	-	๑. จัดทำฐานข้อมูลสถิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัย ๒. สร้างระบบการแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ๓. วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง และสาเหตุของการเกิดภัย	<u>ใช้โครงสร้าง</u> ๑. สร้างหลุมหลบภัยบริเวณจุดเสี่ยงจากการสู้รบจากประเทศเพื่อนบ้าน <u>ไม่ใช้โครงสร้าง</u> ๑. อบรม CBDRM ๒. ฝึกซ้อมแผนพิทักษ์พื้นที่ส่วนหลัง	- ปภ. - ทหาร - ตำรวจ - พมจ. - อำเภอ - อปท. - องค์กรการ - กุศล - ภาคเอกชน	

๓.๓ การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดให้มีสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๓.๓.๑ สื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยงของพื้นที่ตนเอง เพื่อให้มีความตระหนัก เข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่รู้เท่าทันภัย และเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยในการวางแผนและการลงทุนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการสนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ทุกแขนงมีบทบาทในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ถนนอย่างปลอดภัย การใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้านการเตรียมการในการรับมือ สาธารณภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อประชาสัมพันธ์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ อินเตอร์เน็ต

๓.๓.๒ จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) โดยให้หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับรู้ความเสี่ยงของพื้นที่

๓.๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรณรงค์ในเรื่องความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

๓.๔ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยงเป็นการประยุกต์ใช้ความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีอยู่หรือมีโอกาสเกิดขึ้นเพื่อขจัดหรือแก้ไขปัญหาความเปราะบาง ความล่อแหลม และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุ รวมทั้งฟื้นฟูให้กลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม รวมกับการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เช่น

๑. ย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย หรือการออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย

๒. กำหนด/จัดทำโซนนิ่ง เพื่อวางแผนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๓. จัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงจากสาธารณภัย และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งจัดทำกฎระเบียบมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชุมชนที่อยู่อาศัย

บทที่ ๔
การเตรียมความพร้อม

๔.๑ ด้านทรัพยากรสาธารณภัย

๔.๑.๑ ข้อมูลทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

๑. สำรวจ ตรวจสอบ และจัดเตรียมเครื่องมือ ยานพาหนะ ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งตำรวจ ทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน มูลนิธิ/องค์กรการกุศลต่าง ๆ ให้เตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการช่วยเหลืออพยพราษฎรผู้ประสบภัยได้ทันที หากสถานการณ์รุนแรง

๒. เตรียมพร้อมเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ อุปกรณ์ และเครื่องจักรกลสนับสนุนช่วยเหลือจังหวัดในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาอันตราย เช่น เรือท้องแบน รถยนต์บรรทุก รถเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและไฟฟ้าส่องสว่าง เครื่องสูบน้ำ รถยนต์เคลื่อนที่เร็วกู้ภัย สะพานชั่วคราว เครื่องจักรกลชุดก่อสร้างและซ่อมบำรุงทาง ตลอดจนจัดเตรียมถุงยังชีพ บรรจุข้าวสารอาหารแห้ง เครื่องกระป๋อง ฯลฯ ไว้ให้พร้อมที่จะสนับสนุนช่วยเหลือจังหวัดได้ทันที เมื่อสถานการณ์รุนแรง หรือได้รับการร้องขอ (แสดงในภาคผนวก ช)

๔.๑.๒ แนวทางระดมทรัพยากรและบูรณาการทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน

๑. จัดให้มีสิ่งของสำรองจ่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักรกลสาธารณภัย อุปกรณ์เครื่องมือพิเศษสำหรับแต่ละประเภทภัย วัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

๒. จัดให้มีการระดมทรัพยากรอื่น ๆ เช่น คน งบประมาณ ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลสาธารณภัย รวมถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษ การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรเพื่อเป็นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมูลนิธิต่าง ๆ

๓. บูรณาการระดมทรัพยากรจากหลายหน่วยงานให้มีความพร้อมรับมือกับสาธารณภัย ได้แก่ การประเมินความต้องการในการใช้ทรัพยากรในแต่ละประเภทภัย การประมาณทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้การตรวจสอบสถานะความพร้อมใช้ของทรัพยากร การบำรุงรักษา การฝึกทักษะความชำนาญในการใช้งานอุปกรณ์และระบบต่าง ๆ การจัดทำฐานข้อมูลบัญชีทรัพยากร การวางระบบการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งระบบการระดมสรรพกำลัง การวางแผนระบบโลจิสติกส์ และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

๔.๑.๓ แผนการจัดหาทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเป็นต้องอาศัยเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์เป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน คือ บางแห่งมีความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในงานสาธารณภัย ในขณะที่อีกบางแห่งขาดแคลน ประกอบกับลักษณะสภาพพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่นมีความเสี่ยงภัยไม่เหมือนกัน หากจะจัดหาเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ให้ครบตามจำนวนและประเภทของภัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความต้องการแล้ว จะมีผลดังนี้

๑. ใช้เงินงบประมาณในการจัดหาและการซ่อมบำรุงรักษาเป็นจำนวนมาก

๒. เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณภัย มีมากเกินความจำเป็น และเกิดความซ้ำซ้อนกับท้องถิ่นใกล้เคียง

๓. เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณภัยบางชนิดมีราคาสูงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องที่มีงบประมาณจำกัดไม่สามารถจัดหาไว้ใช้ได้อย่างพอเพียง

๔.๒ ด้านบุคลากร

๔.๒.๑ ข้อมูลบุคคลกรหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์การสาธารณกุศล หน่วยงานเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณภัย อาสาสมัคร (OTOS) อปพร. ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๔.๒.๒ แผนการเพิ่มและพัฒนาบุคคลกรในจังหวัด

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามหลักสากล จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้จากการศึกษา วิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยเพิ่มขีดความสามารถให้บุคลากรด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจจะเกิดขึ้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

๑. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีทั้งในภาครัฐ เอกชน ในพื้นที่ เพื่อประยุกต์ใช้ในงานด้านจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้เกิดการสร้างและการใช้นวัตกรรม ตลอดจนผสมผสาน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต

๒. สนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นเข้าใจในบทบาทหน้าที่ โดยการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม พัฒนาองค์ความรู้ในด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงาน

๓. กำหนดให้มีการจัดการความรู้ (KM) และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัย ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านสาธารณภัยแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐทุกระดับ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และอาสาสมัคร

๔.๒.๓ แผนการจัดอบรมสร้างความรู้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ภาคีเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อปพร. CBDRM ประชาชน ฯลฯ

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางปฏิบัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

๑. ส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

(๑) สร้างจิตสำนึกการทำงานร่วมกันและการแสวงหาผู้ร่วมดำเนินการ โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย

(๒) สร้างข้อตกลงและร่วมกันวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) โดยสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการลดความเสี่ยงจากในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผนเตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย

(๓) กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันว่ามีความก้าวหน้าหรือประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ และนำผลจากการติดตามและประเมินผล มาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต่อไป

(๔) สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้งานวิจัยในการแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหาแกนนำเครือข่าย เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบจูงใจการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา

๒. การพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการรับมือสาธารณภัย

(๑) การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) เน้นการอาศัยชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกัน แก้ไข บรรเทา และฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหาในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อลดความเสี่ยงภัยของชุมชนและเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนมีศักยภาพในการระงับบรรเทาภัยได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่งก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือจึงเป็นเครื่องมือในการเตรียมประชาชน/ชุมชน ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยและได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินให้น้อยที่สุดรวมทั้งเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อม เช่น การศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลภัย การแจ้งเตือนภัย การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการประเมินผล

(๒) การพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวกับสถานการณ์สาธารณภัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart Community/City) โดยเสริมสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Base Disaster risk Management) ให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะบนกรอบแนวคิด “ความพร้อม รับมือและฟื้นกลับเร็ว (Resilience)” ทั้งนี้ มีแนวปฏิบัติตามการสร้างเมืองปลอดภัยอย่างยั่งยืนของสำนักงานลดความเสี่ยงภัยพิบัติ แห่งสหประชาชาติ ๑๐ ประการดังนี้

(๑) จัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และเตรียมความพร้อมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ

(๒) จัดสรรงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจทุกระดับในสังคมให้มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๓) ปรับปรุงข้อมูลภัยและข้อมูลความเปราะบางให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม

(๔) ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(๕) ประเมินและปรับปรุงสถานศึกษาและสถานพยาบาลให้มีความปลอดภัยจากสาธารณภัย

(๖) บังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร การวางผังเมือง และจัดสรรพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากสาธารณภัยอย่างเท่าเทียม

(๗) ให้มีหลักสูตรการศึกษาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในสถานศึกษาและชุมชน

(๘) อนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา และจัดให้มีแนวป้องกันลดผลกระทบจากภัยพิบัติโดยใช้โครงสร้างทางธรรมชาติ

(๙) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและเสริมสร้างศักยภาพเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๑๐) ประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการฟื้นสภาพและซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางมาตรการที่สามารถสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉินในอนาคต

๔.๓ การเตรียมการอพยพ

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ มีหน้าที่จัดทำแผนอพยพ แผนอพยพส่วนราชการ หรือวางมาตรการการอพยพ ซึ่งอย่างน้อยมีสาระสำคัญประกอบด้วย บัญชีจำนวนผู้อพยพบัญชีส่วนราชการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอพยพ การกำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพให้อยู่ในพื้นที่เหมาะสม การกำหนดเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการอพยพไว้ให้ชัดเจนการกำหนดเส้นทางอพยพหลัก และเส้นทางอพยพสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย รวมทั้งการสำรวจและการจัดเตรียมพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง แหล่งพลังงานและระบบสื่อสารสำหรับการอพยพ เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและส่วนราชการ และสามารถดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายเป็นไปอย่างมีระบบสามารถระงับการแตกตื่นเสียขวัญของประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเตรียมการอพยพ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) จัดทำแผนอพยพในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัยและแผนอพยพส่วนราชการ

(๒) จัดหาสถานที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพประชาชน

(๓) จัดเตรียมเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย

(๔) จัดทำป้ายแสดงสัญญาณเตือนภัยบอกเส้นทางอพยพไปสู่สถานที่ปลอดภัย

(๕) จัดเตรียมสรรพกำลังหน่วยปฏิบัติการฉุกเฉิน หรือหน่วยอพยพ

(๖) จัดเตรียมยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ เช่น รถยนต์ขับเคลื่อน ๔ ล้อ ไฟฉาย พลุส่องสว่าง นกหวีด เสื้อชูชีพ ฯลฯ

(๗) จัดประชุมหรืออบรมให้ความรู้ในการช่วยเหลือตัวเองเมื่ออยู่ในภาวะฉุกเฉิน

(๘) จัดให้มีการฝึกซ้อมแผนอพยพจากสาธารณภัย

(๙) จัดทำคู่มือการอพยพจากสาธารณภัย ให้ประชาชนศึกษา

ในการจัดทำแผนอพยพ การอพยพส่วนราชการ ได้กำหนดรายละเอียดและจัดทำบัญชีจำนวนผู้อพยพไว้ล่วงหน้า โดยแยกประเภทตามลำดับความเร่งด่วน การกำหนดเขตพื้นที่ รวมพลและพื้นที่รองรับการอพยพ การกำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้า โดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน การสำรวจยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิงตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ การกำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางรองที่ชัดเจน การกำหนดสถานที่ปลอดภัยเป็นพื้นที่รองรับการอพยพการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในการอพยพการอยู่อาศัยในพื้นที่รองรับการอพยพตลอดจนการอพยพกลับ การให้ความช่วยเหลือ และบริการในการดำรงชีพและระบบสุขลักษณะตามสมควรจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมตลอดจนร่างระเบียบในการควบคุมการใช้สิ่งเหล่านี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/องค์กรปฏิบัติ แต่ละระดับในพื้นที่ แบ่งการปกครองในพื้นที่อพยพออกเป็นกลุ่ม และจัดทำทะเบียนและจัดระเบียบการปกครอง โดยการจัดแบ่งประเภทของบุคคลตามลำดับเร่งด่วน เช่น ผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก และสตรี ตามลำดับและจัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพไว้ล่วงหน้าให้เป็นตามลักษณะความจำเป็น เช่น ต้องห่างจากพื้นที่อันตราย ไม่กีดขวางหรือเหนี่ยวรั้งการปฏิบัติการ เป็นพื้นที่ที่สามารถจัดการด้านสุขลักษณะได้ มีความสะดวกในเส้นทางคมนาคม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภคตามสมควร

๔.๔ การแจ้งเตือนภัย

การแจ้งเตือนภัย (Warning) เป็นการดำเนินการแจ้งเตือนภัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม การป้องกัน และการลดผลกระทบ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยและการแจ้งเตือนภัยที่รวดเร็วไปยังพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ การแจ้งเตือนภัยจะหมายรวมถึงการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังหน่วยงาน/องค์กร และประชาชน เพื่อให้หน่วยงานและ/หรือบุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิด สาธารณภัยสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง (ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์) โดยระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Warning System) จะมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นทางในการวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง เพื่อแจ้งเตือนไปยังหน่วยงานและประชาชนให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยและสามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้ ปรากฏตามภาค ผนวก ฉ

๔.๔.๑ แนวทางปฏิบัติของระบบการเตือนภัย ดำเนินการจัดหา ติดตั้ง และพัฒนาระบบเตือนภัย ระบบสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเตือนภัยในการพัฒนาการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ข้อมูลสาธารณภัย และการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนซึ่งการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก ตามแผนภาพ

แผนภาพ องค์ประกอบสำคัญของระบบการเตือนภัย

๑. การรับรู้และเข้าใจความเสี่ยง (Risk Knowledge) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบ และคำนึงถึงปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรุนแรงของภัย เช่น การขยายตัวของเมือง ความหนาแน่นของชุมชน การเปลี่ยนแปลงเส้นทางน้ำ ปริมาณน้ำฝน หรือศักยภาพในการอุ้มน้ำของดิน ฯลฯ สามารถสร้างการรับรู้และการเข้าใจความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ รวมถึงข้อมูลดังกล่าวจะนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจแจ้งเตือนภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงได้รับผลกระทบซึ่งควรมีการปรับปรุงข้อมูลความเสี่ยง ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๒. ติดตามสถานการณ์และการพยากรณ์ (Monitoring and Forecasting) เป็นขั้นตอนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการวิเคราะห์คาดการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นเชิงพื้นที่ในแต่ละระดับ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytical BIG DATA) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อให้การคาดการณ์มีความถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุมและรวดเร็ว

๓. การแจ้งเตือนภัยและการสื่อสาร (Dissemination and Communication) ต้องจัดทำข้อความหรือคำแจ้งเตือนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน/ประชาชนมากที่สุด (เวลาที่จะเกิดสาธารณภัย ระยะเวลาการเกิด พื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ แนวทางการปฏิบัติและการเตรียมพร้อม ฯลฯ) เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความสับสนและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกวิธี รวมทั้งจะต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร (Communication Infrastructure) และระบบ/อุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

๔. ความตระหนักรู้และการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนภัย (Public Awareness and Response Capability) เมื่อชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อความ/สัญญาณแจ้งเตือนแล้วต้องรู้เท่าทันภัยโดยตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การป้องกันและลดผลกระทบ ความสามารถจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

๔.๔.๒ แนวทางปฏิบัติการแจ้งเตือนภัย การแจ้งเตือนภัยให้พิจารณาระยะเวลาของการแจ้งเตือนภัยตามแต่ละประเภทของสาธารณภัย โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดกระบวนการเตือนภัย ดังนี้

๑. การเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์

เป็นการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้ข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชน โดยมีส่วนราชการและหน่วยงานเกี่ยวข้องที่มีความรู้และเครื่องมือทางเทคนิค **เช่น อุตุนิยมวิทยาแม่ฮ่องสอน โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน ประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ป้องกันจังหวัดแม่ฮ่องสอน ท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละภัย** มีหน้าที่เฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ปฏิบัติงานตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือสื่อสารสำหรับเชื่อมกับระบบสื่อสารให้เพียงพอและใช้การได้ตลอดเวลาโดยให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

๒. การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่า มีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชนเพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ระยะเวลาสำหรับการแจ้งเตือนล่วงหน้าขึ้นอยู่กับสาธารณภัยแต่ละประเภท **โดยให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยประสานงานร่วมกับสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน** ในการจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารเพื่อให้การแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกันซึ่งสะดวกต่อการรับทราบและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับ

๓. การแจ้งเตือนภัย หากประเมินสถานการณ์แล้วคาดว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ ๖๐ ให้มีการแจ้งเตือนภัยทันทีกับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

(๑.) คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย

(๒.) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)

(๓.) แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน

(๔.) การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

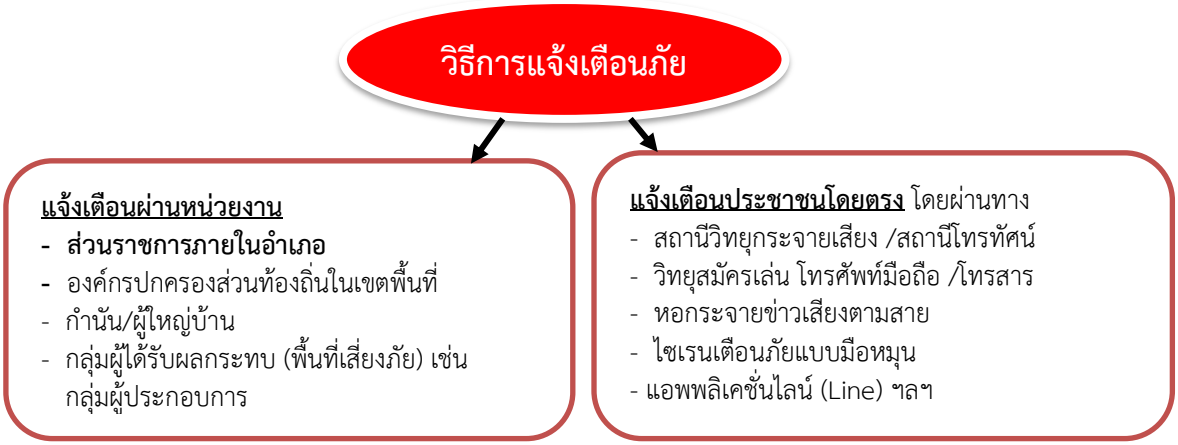
๔. รับมือและอพยพ หากคาดว่าสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบ ต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการแจ้งผู้อำนวยการจังหวัดสั่งการให้อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยหรือพื้นที่ที่หน่วยงานราชการ มูลนิธิ องค์กร หรือเอกชนได้จัดเตรียมไว้ โดยกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งแผนเผชิญเหตุ สำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชน ในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยจะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตกองกำลังทหารเป็นหน่วยงาน

สนับสนุนทรัพยากร ยานพาหนะ เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ ให้รายงานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการแจ้งเตือนล่วงหน้าขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของสาธารณภัย เช่น ดินโคลนถล่ม/น้ำป่าไหลหลากอาจมีระยะเวลาในการแจ้งเตือน ๑ - ๒ วัน ในขณะที่ธรณีพิบัติภัยสึนามิจะมีระยะเวลา ๑ - ๒ ชั่วโมงในการแจ้งให้อพยพ โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดวิธีการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

(๑) แจ้งเตือนผ่านหน่วยงาน โดยใช้กลไกระบบการบริหารราชการแจ้งเตือนผ่านอำเภอ ส่วนราชการภายในอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึง การปกครองท้องที่ ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ให้กับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ และประชาชนทั่วไป

(๒) แจ้งเตือนประชาชนโดยตรง โดยผ่านทางสถานีโทรทัศน์ วิทยุชุมชน วิทยุสมัครเล่น โทรสาร โทรศัพท์มือถือ หอกระจายข่าว หอเตือนภัย เสียงตามสาย ไซเรนเตือนภัยแบบมือหมุน โทรโข่ง นกหวีด หรือสัญญาณเสียงที่กำหนดใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยประจำหมู่บ้านหรือตำบล หรือแอพพลิเคชั่นไลน์ (Line)

๔.๔.๓ แนวทางปฏิบัติพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนของคนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย

เพื่อทำให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑. นำเทคโนโลยี นวัตกรรม มาใช้ในการพยากรณ์ คาดการณ์ ติดตามสถานการณ์การเกิดสาธารณภัย

๒. จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedure : SOP) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

๓. จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย ๒ ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง

(๑) ระบบสื่อสารหลักที่กำหนดไว้ คือ หนังสือราชการ โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร ระบบวิทยุโทรคมนาคมรองรับการสื่อสาร สำหรับผู้บริหารประเทศและหัวหน้าหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค การประชุมผ่านระบบวีดีทัศน์ทางไกล หรือแอปพลิเคชั่นเพื่อส่งสัญญาณภาพและ

(๒) ระบบสื่อสารสำรองที่กำหนดไว้ คือ การสื่อสารผ่านดาวเทียม

๔. เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก รวมถึง ให้ประชาชนมีการรับรู้และเข้าใจความเสี่ยงจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยในชุมชนเมือง ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเตือนภัยที่มีความแตกต่างกันของภัยแต่ละประเภท เป็นต้น

๕. จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๔.๔.๔ แนวทางปฏิบัติเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เช่น แผนที่เสี่ยงภัย แอพพลิเคชั่น จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูลและ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูล และแจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และกลุ่มเปราะบางผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเลต (Tablet) หรือระบบอื่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

๔.๕ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้นซึ่งต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อจากการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพราะจะมีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิตของผู้ประสบภัยที่เข้าพักพิง ทั้งนี้ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

๔.๕.๑ จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับต้องดำเนินการคัดเลือกสถานที่ตั้งจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางโดยคำนึงถึงความปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการเกิดซ้ำ มีการคมนาคมที่สะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า รวมทั้งต้องกำหนดนโยบายในการเปิดและปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ชัดเจน

๔.๕.๒ กำหนดให้มีปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมตามมาตรฐานสเฟียร์ (หรือกฎบัตรมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำ ประกอบด้วย มาตรฐาน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ๒. ด้านความมั่นคงปลอดภัยด้านอาหาร โภชนาการ และความช่วยเหลือด้านอาหาร ๓. ด้านที่พักพิงที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภค และน้ำดื่มน้ำใช้ และ ๔. ด้านการบริการสุขภาพ)

๔.๕.๓ จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว ให้กำหนดผู้รับผิดชอบภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวตามโครงสร้างแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ได้แก่ ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน หรือผู้อำนวยการโรงเรียน (กรณีโรงเรียนเป็นศูนย์ฯ) ทั้งนี้ ศูนย์พักพิงชั่วคราวอาจมีโครงสร้างภายในแบ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายอำนวยการตามความเหมาะสม

๔.๕.๔ ให้มีการบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็น ประกอบด้วย ข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลด้านธุรการ

โดยให้**สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน** เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

๔.๖ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เป็นเครื่องมือและกิจกรรมในการสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือ ทำให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่าง ในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึงการฝึกซ้อมแผน การซักซ้อม และการฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน

ประเภทของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๔.๖.๑ การฝึกเชิงอภิปราย (Discussion Base Exercise) เป็นการฝึกโดยใช้วิธีการหารืออภิปรายเกี่ยวกับแผน มาตรการ หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อมุ่งเน้นประเด็นยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการตั้งสมมติฐานสถานการณ์สาธารณภัย ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการค้นหาทางเลือก ที่เหมาะสมต่อการเผชิญเหตุ

๒. การฝึกบนโต๊ะ (Table Top Exercise) เป็นการจำลองสถานการณ์แบบกว้างเพื่อค้นหาจุดอ่อน ปัญหา อุปสรรคของแผนฯ เพื่อนำมากำหนดแนวทาง ขั้นตอนการปฏิบัติ และระเบียบปฏิบัติประจำ โดยเน้นการฝึกในระดับผู้บริหารและผู้มีอำนาจตัดสินใจ (Standard Operating Procedure : SOP)

๔.๖.๒ การฝึกเชิงปฏิบัติการ (Operation Base Exercise) เป็นการฝึกที่มีการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยมีการเคลื่อนย้ายระดมทรัพยากรและบุคลากรจริงตามสถานการณ์ แบ่งออกเป็น

๑. การฝึกปฏิบัติ (Drill) เป็นการฝึกปฏิบัติของหน่วยงานขนาดเล็กระดับพื้นที่โดยเน้นการเผชิญเหตุของเจ้าหน้าที่ภาคสนามเฉพาะด้าน

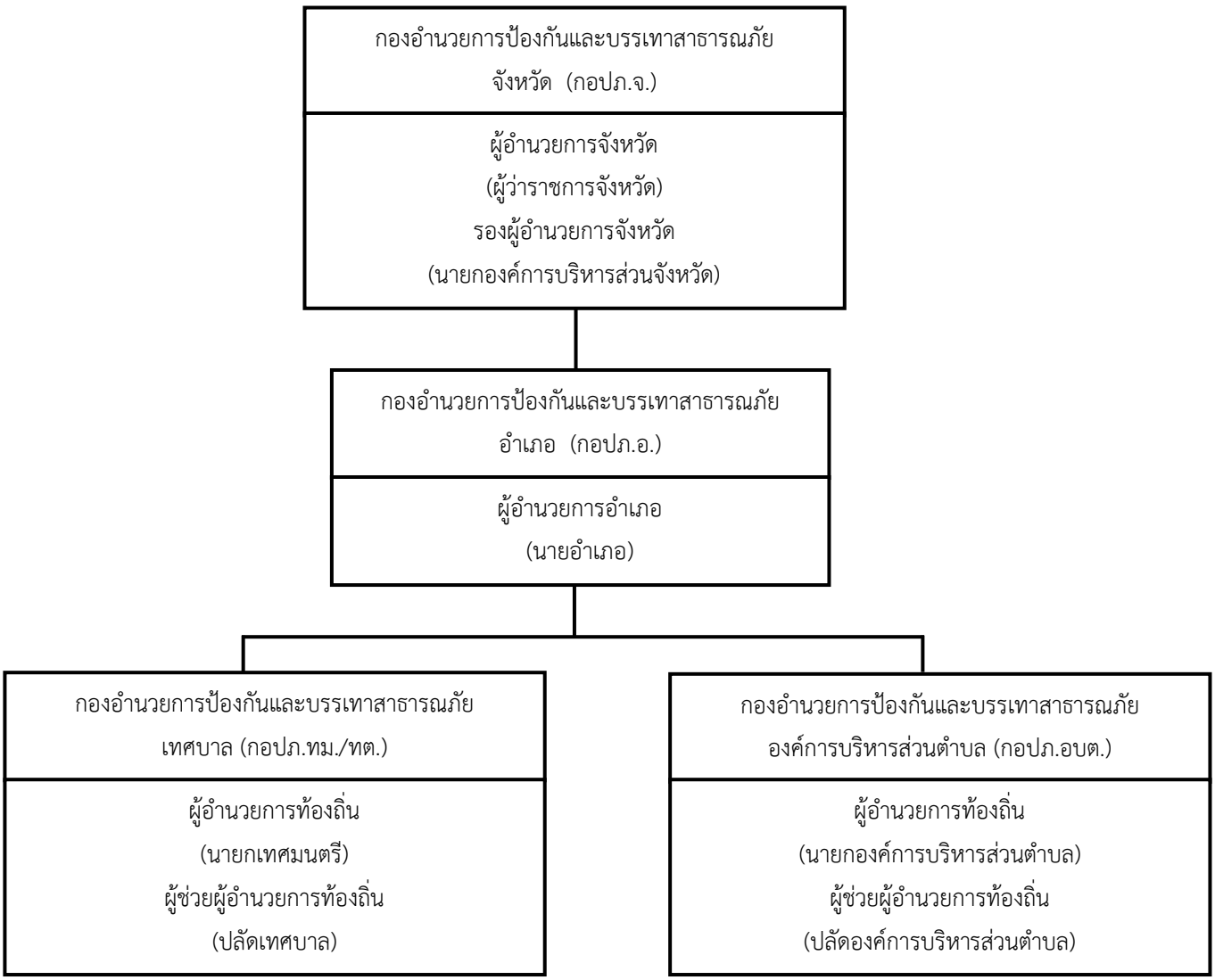
๒. การฝึกเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise) เป็นการฝึกของหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานเพื่อทดสอบและประเมินขีดความสามารถของบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะด้าน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่ใช้ในการเผชิญเหตุกับสถานการณ์สมมติที่กำหนดขึ้น

๓. การฝึกเต็มรูปแบบ (Full Scale Exercise) เป็นการฝึกที่มีความสลับซับซ้อน มีขั้นตอนการเตรียมการและการใช้ทรัพยากรมากที่สุด เมื่อเทียบกับการฝึกรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับบุคลากรจากหลากหลายหน่วยงานในหลายระดับ โดยมีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรและบุคลากรเพื่อเผชิญเหตุ ตั้งแต่การประสานข้อมูล การสนับสนุนทรัพยากรของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจนถึงการเชื่อมโยง และการสั่งการจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติภาคสนาม

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินแต่ละด้าน ให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อเป็นการบูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบให้พร้อมรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น โดยกำหนดให้มีการฝึกฯ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น ระดับละอย่างน้อย ๑ ประเภทภัย โดยพิจารณาประเภทของภัยให้สอดคล้องกับความเสี่ยงภัยในพื้นที่ หรือภัยที่มีความเสี่ยงสูง ตามความจำเป็นของสภาพพื้นที่ ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำประเภทการฝึกดังกล่าวไปปรับใช้ ในการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานตามความเหมาะสม นอกจากนี้ การประเมินผลแต่ละครั้งควรมีประเด็นคำถามอย่างน้อย ได้แก่ การฝึกบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ความจำเป็นในการปรับปรุงระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการประสานงาน การสื่อสาร ทรัพยากร ทักษะ ประสบการณ์ความต้องการการฝึกอบรม ทรัพยากรเพิ่มเติม ข้อบกพร่อง อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการฝึกครั้งต่อไป

๔.๗ โครงสร้างองค์กร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้กลไกกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย เฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน และจังหวัดข้างเคียงโดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผู้อำนวยการจังหวัด ในการอำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ

แผนภาพ: โครงสร้างองค์กรปฏิบัติในการเตรียมความพร้อม

๔.๘ การประสานองค์กรสาธารณกุศล

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศล มาร่วมบูรณาการให้การปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องมีการประสานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและเกื้อกูลกัน เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงาน การปฏิบัติ และสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ โดยมีแนวทางและขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

๔.๘.๑ จัดทำบัญชีรายชื่อองค์กรสาธารณกุศลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมสถานที่ตั้ง รายชื่อผู้ติดต่อประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์ และทรัพยากรที่สามารถให้การสนับสนุนได้

๔.๘.๒ จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพโดยกำหนดผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๔.๘.๓ ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศล จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ พร้อมอุปกรณ์และบุคลากรที่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ โดยกำหนดผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อปฏิบัติงานภายใต้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๔.๘.๔ กรณีที่ได้รับการประสานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ตำรวจ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลให้ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศล จัดชุดเคลื่อนที่เร็วออกไปยังที่เกิดเหตุและให้รายงานตัวกับผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อรับมอบภารกิจในการปฏิบัติการ

๔.๘.๕ เมื่อเกิดสาธารณภัยถ้าเจ้าหน้าที่ของภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธารณกุศล ไปถึงพื้นที่ประสบภัยก่อน ให้กั้นเขตพื้นที่อันตรายและกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังพื้นที่อันตราย พร้อมทั้งแจ้งหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยทันที เพื่อดำเนินการควบคุมสถานการณ์ ทั้งนี้ให้รายงานสถานการณ์สาธารณภัยไปยังศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยและประชาสัมพันธ์ข่าวสถานการณ์ให้ประชาชนได้รับทราบ

๔.๘.๖ ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาความปลอดภัยในสถานที่เกิดเหตุและพื้นที่รองรับการอพยพ

๔.๘.๗ ประสานหน่วยแพทย์และพยาบาล อีกทั้งให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นแก่ผู้ประสบสาธารณภัย พร้อมทั้งลำเลียงผู้ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

๔.๘.๘ อพยพช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยไปยังที่ปลอดภัยหรือพื้นที่รองรับการอพยพ

การปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม/จิตอาสา อาสาสมัคร องค์การสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน องค์การสาธารณกุศลที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวน ๔ แห่ง โดยแต่ละแห่งมีหน่วย/สาขาเฝ้าระวัง กระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ มีอาสาสมัคร รวม ๑๖๐ คน เมื่อเกิดเหตุหรือได้รับแจ้งทางวิทยุหรือผ่านสายด่วน ๑๖๖๙ ซึ่งเป็นสายด่วนของกระทรวงสาธารณสุข มูลนิธิซึ่งมีสาขาในในเขตพื้นที่จะส่งอาสาสมัคร ออกปฏิบัติงานทันที

๔.๙ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการกำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้บทบาทภารกิจและความรู้สึกในความเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ “ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ (Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development) และเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศต่อไป

แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๔.๙.๑ ภาคประชาสังคม

เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุและการฟื้นฟู เช่น การให้ความรู้เฉพาะทาง ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และดำเนินงานตามกรอบกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแผนงานที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน ชุมชนมีความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็ว รวมทั้งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๔.๙.๒ สถาบันทางการศึกษา นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรวิจัย

ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ พร้อมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษา

๔.๙.๓ ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจ สถาบันการเงิน

มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ดำเนินงานทางธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร (Corporate Social Responsibility : CSR) และมีการบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้นำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาผนวกเข้ากับรูปแบบ และวิธีดำเนินธุรกิจ ด้วยการใช้ข้อมูล ความรู้ประกอบการลงทุนสร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงาน ลูกค้า ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูลความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เปิดเผยได้ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๔.๙.๔ สื่อ

ส่งเสริมบทบาทและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกันกับภาครัฐในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และรู้เท่าทันภัยให้แก่ประชาชน โดยสื่อสารข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญในการใช้เผยแพร่ข่าวสาร (Key Message) การสื่อสารความเสี่ยงสาธารณภัย (Risk Communication) สู่สาธารณะ และเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความหลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยปฏิบัติตามนโยบายการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนระบบเตือนภัยล่วงหน้า กระตุ้นและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มและนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดร่วมกัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สวท.แม่ฮ่องสอน) และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแม่สะเรียง (สวท.แม่สะเรียง) และวิทยุชุมชน

บทที่ ๕
การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

๕.๑ การเผชิญเหตุ

รวมทั้งการรักษาขวัญ สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระเบียบของเจ้าหน้าที่และประชาชน โดยให้ยึดถือว่าการรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก ที่จะต้องเร่งเข้าระงับเหตุและให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉินต้องให้ความสำคัญ กับมาตรฐาน เอกภาพด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติ ระบบการจัดการทรัพยากร และแบ่งมอบภารกิจความรับผิดชอบตามความเหมาะสม ทรัพย์สิน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคมให้มีผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้น ในภาวะปกติจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุสาธารณภัย ที่เกิดขึ้นได้

๕.๑.๑ การแจ้งเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการแจ้งเตือนภัยของหน่วยงานภาครัฐ ในการจัดการสาธารณภัย โดยใช้แนวทางตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งกำหนดระดับของสถานการณ์สาธารณภัย สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแจ้งเตือนภัย และเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ตามภารกิจ/หน้าที่ของหน่วยงานในการจัดการสาธารณภัย โดยกำหนดความหมายของสีตามสถานการณ์ของสาธารณภัยไว้ ๕ ระดับ ดังนี้

สีแดง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย หรือต้องอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ

สีส้ม หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด

สีเหลือง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ

สีน้ำเงิน หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด

สีเขียว หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

๕.๑.๒ การจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที (มาตรา ๒๑)

(๒) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว (มาตรา ๒๒)

(๓) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา ๒๒)

(๔) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น (มาตรา ๒๓)

(๕) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา ๒๔)

(๖) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา ๒๖)

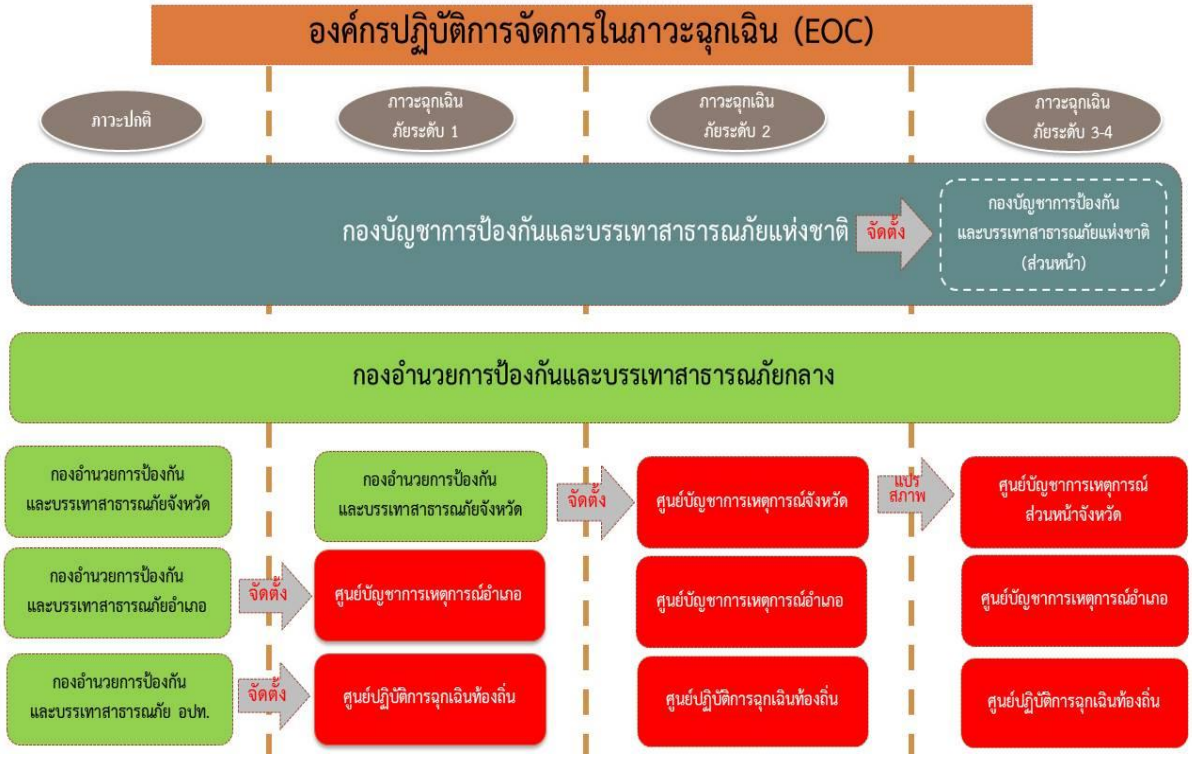
(๗) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัย ไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา ๓๐)

(๘) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยรวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและผู้อำนวยการแต่ละระดับ (มาตรา ๓๑)

การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

๕.๑.๓ การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ทำหน้าที่เป็นกลไกที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Centre : EOC) เพื่อให้การวิเคราะห์ ประเมิน ประสานงาน และปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเหตุการณ์หนึ่งๆ ในภาวะฉุกเฉินมีความเป็นเอกภาพ โดยมีองค์ประกอบ และโครงสร้างภายในองค์กรที่จำเป็น เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจในการจัดการภาวะฉุกเฉินในแต่ละห้วงของเหตุการณ์ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีความยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ (แผนภาพ : การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC))

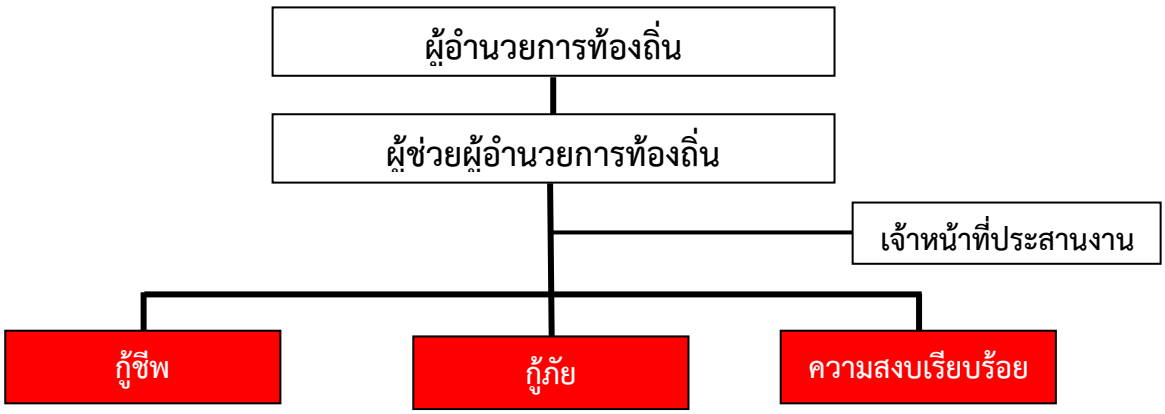

แผนภาพ การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC)

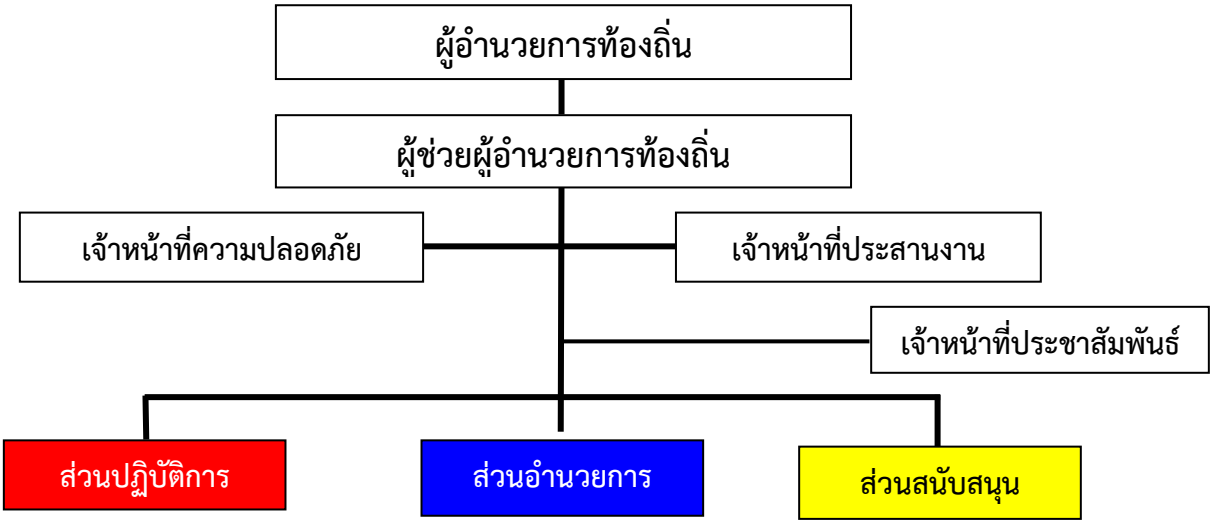
๑. การจัดการสาธารณภัยระดับ ๑

(๑) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ศปก.อปท.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล) **จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ โดยมีผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย ทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อ หรือใกล้เคียง และหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (แผนภาพ : โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ท้องถิ่นขนาดเล็ก) และแผนภาพ : โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ท้องถิ่นขนาดใหญ่))

แผนภาพ : โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ท้องถิ่นขนาดเล็ก)

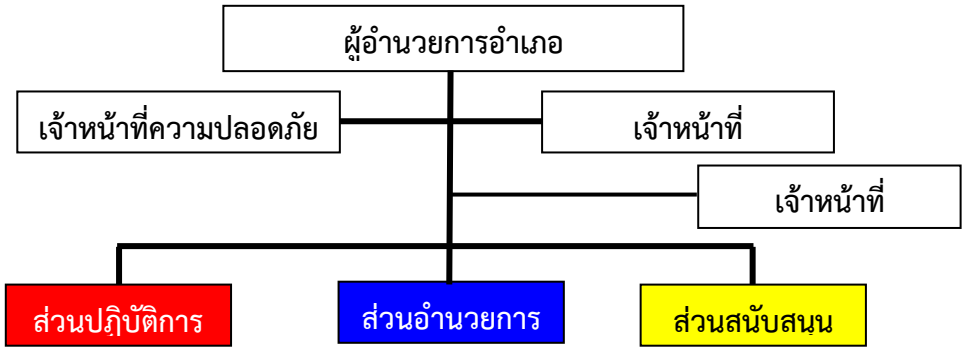

หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

แผนภาพ : โครงสร้างศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ท้องถิ่นขนาดใหญ่)

(๒) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ **จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นโดยมีผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนวยการและประสานการปฏิบัติ ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (แผนภาพที่ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ)

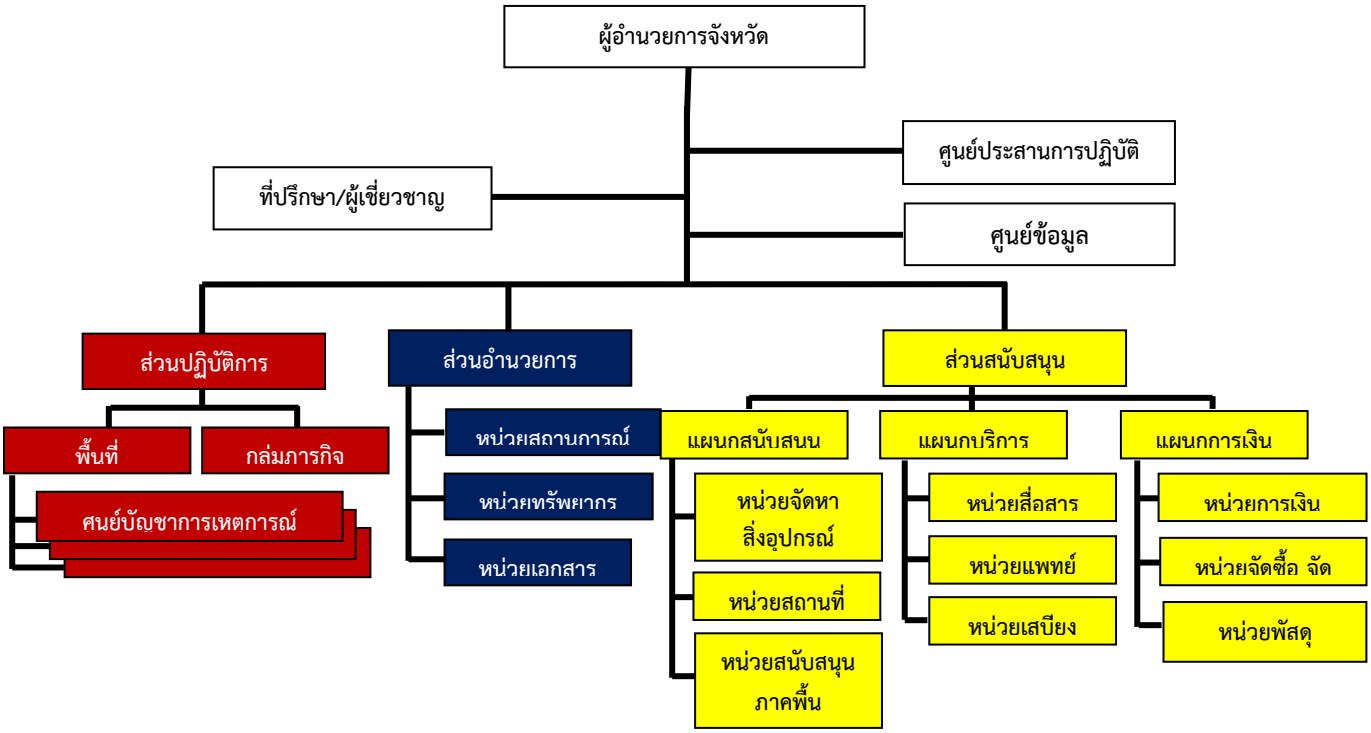
หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

แผนภาพ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ

๒. การจัดการสาธารณภัยระดับ ๒

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด **<u>จัดตั้ง</u> ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด** เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้ควบคุม สั่งการและบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนวยการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ (แผนภาพ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด)

โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

หมายเหตุ : โครงสร้างดังกล่าวสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์โดยยึดหลักมาตรฐานเอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

บทบาทหน้าที่โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

(๑) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการกำกับควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการเหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือมาตรการตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan, IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตาม ประเมิน แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่างๆ เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ประสานงานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจยก - ลดระดับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

(๒) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการจังหวัดเห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนและคุณลักษณะของคณะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรสอดคล้องกับเหตุการณ์

(๓) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Join Information Center : JIC) มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่างๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล และสื่อสาร ตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชน และสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการจิตวิทยามวลชนในอันที่จะสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

โดยให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม และมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๔) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ (Liaison Officer) มีหน้าที่ประสานงานและประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าว ร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของศูนย์ประสานการปฏิบัติ

(๕) ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทาภยันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์และสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงประสานการปฏิบัติร่วมกับตำรวจ และฝ่ายทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนปฏิบัติการ

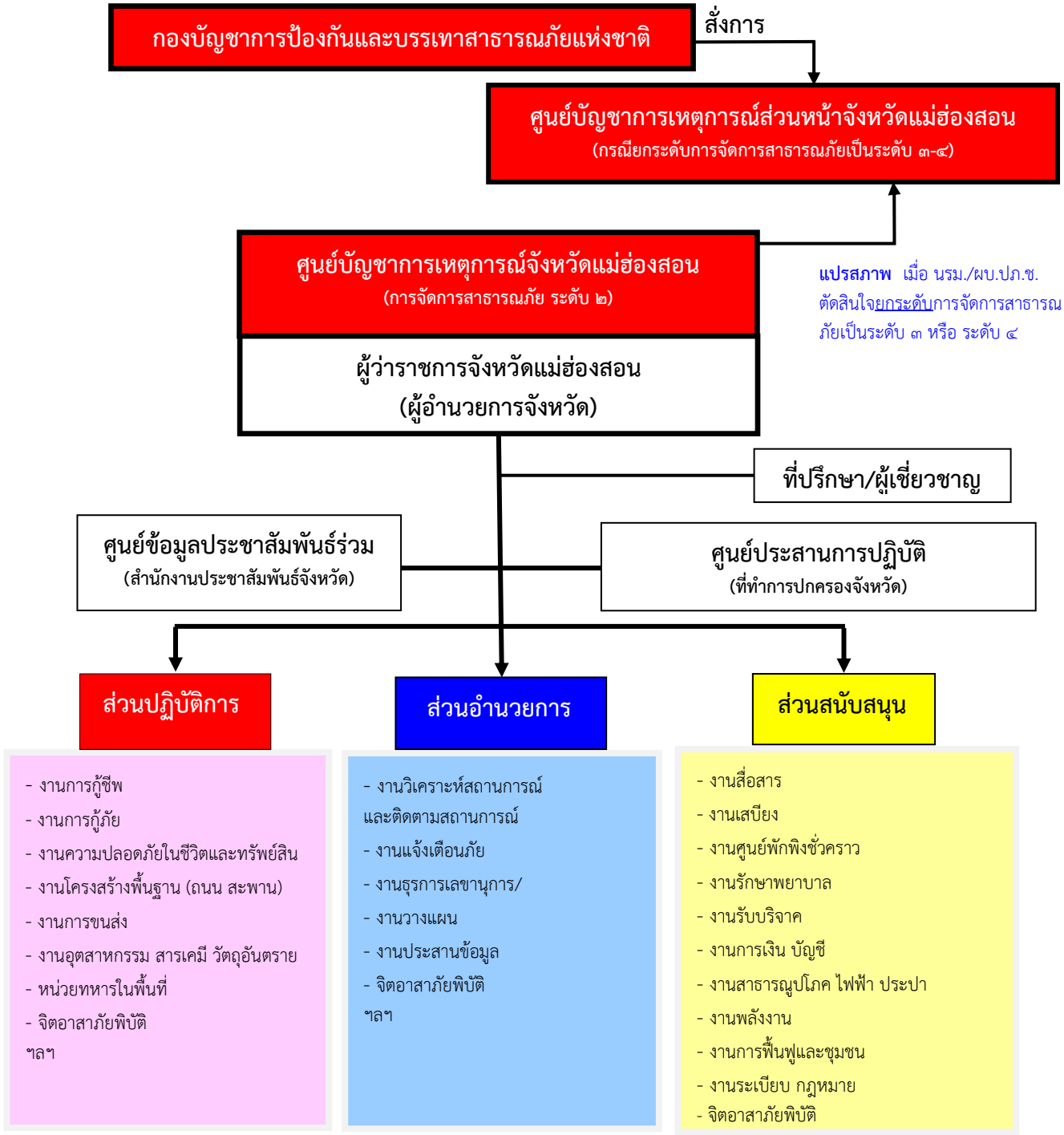
(๖) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการและความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนแผนงาน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

(๗) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่สนับสนุนการ ส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนสนับสนุน

๓. การจัดการสาธารณภัยระดับ ๓ - ๔

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด **แปรสภาพ เป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.)** ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัดพร้อมทั้ง

เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร เพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.) มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) (แผนภาพ: โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศบก.จ.มส.) (การจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ ๒)/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน (การจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ ๓-๔))

หมายเหตุ : โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักมาตรฐาน เอกภาพในการจัดการ และความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

แผนภาพ: โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศบก.จ.มส.)
(การจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ ๒)/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(การจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ ๓-๔)

๕.๑.๔ การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

การบัญชาการเหตุการณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสั่งการ ควบคุม และประสาน ความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และเป็นระบบปฏิบัติการในการระดมทรัพยากรไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อให้สามารถปกป้องชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ โดยให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เป็นระบบมาตรฐานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการบัญชาการณ์เหตุการณ์ไว้ ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การบัญชาการเหตุการณ์

(๑) ความปลอดภัยทั้งผู้ประสบภัยและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(๒) ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ

(๓) การจัดการสาธารณภัยมีประสิทธิผล

๒. โครงสร้างการบัญชาการเหตุการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติรับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินในรูปแบบโครงสร้างของ “ศูนย์บัญชาการณ์เหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน” (การจัดการสาธารณภัยระดับ ๒) (โครงสร้างศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด ตามแผนภาพ) โดยมีผู้อำนวยการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีอำนาจในการควบคุม สั่งการ และบัญชาการ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

หากเมื่อสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลุกลามขยายเป็นวงกว้างประชาชนได้รับผลกระทบจำนวนมากและผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง(ระดับ ๔) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศบก.จ.แม่ฮ่องสอน) จะ **แปรสภาพ** เป็น “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน” และรับข้อสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปปฏิบัติ โดยกำหนดรูปแบบองค์กรปฏิบัติตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับพื้นที่ ดังนี้

ระดับการจัดการสาธารณภัย	องค์กรรับผิดชอบการจัดการสาธารณภัยในภาวะปกติ (ในช่วงไม่เกิดสาธารณภัย)	องค์กรรับผิดชอบในภาวะฉุกเฉิน (ในช่วงเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย)	ผู้บัญชาการ (ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย)
ระดับ ๑ (อำเภอ /เทศบาล / องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าควบคุมสถานการณ์สาธารณภัย)	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลเมือง /เทศบาลตำบล /องค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.ทม./ทต./อบต.)	ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (กอปภ.ทม./ทต.จัดตั้งศูนย์ฯ)	ผู้อำนวยการท้องถิ่น
	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ(กอปภ.อ.จัดตั้งศูนย์ฯ อำเภอ)	ผู้อำนวยการอำเภอ
ระดับ ๒ (จังหวัดเข้าควบคุมสถานการณ์สาธารณภัย)	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (กอปภ.จ.จัดตั้งศูนย์ฯ จังหวัดแม่ฮ่องสอน)	ผู้อำนวยการจังหวัด
		ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ผู้อำนวยการจังหวัด

การปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

(๑) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดเล็ก (การจัดการสาธารณภัยระดับ ๑)

เมื่อเกิดสาธารณภัย ที่มีสถานการณ์สาธารณภัยขนาดเล็ก (ความรุนแรงระดับ ๑) ซึ่งอาจมีผลกระทบเป็นวงกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบล ผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอเข้าควบคุมสถานการณ์ตามลำดับ

(๑) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบ ในเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

(๒) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของอำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(๓) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

(๔) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น

(๕) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็น อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(๖) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้นหรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือ ผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบบรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(๒) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดกลาง (การจัดการสาธารณภัยระดับ ๒)

(๑) เมื่อเกิดสาธารณภัย มีความรุนแรงของสาธารณภัยขนาดกลาง (ความรุนแรงระดับ ๒) ขยายเป็นบริเวณกว้างครอบคลุมพื้นที่หลายตำบลหรืออำเภอ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอำเภอได้วิเคราะห์และประเมินศักยภาพด้านทรัพยากร ความซับซ้อนของภัยในพื้นที่ เกินขีดความสามารถของผู้อำนวยการท้องถิ่น ผู้อำนวยการอำเภอ ที่จะควบคุมสถานการณ์ได้โดยลำพัง หรือโดยเร็วให้ผู้อำนวยการอำเภอ ขอรับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการจังหวัด เพื่อพิจารณาเข้าควบคุมสถานการณ์

(๒) กรณีผู้อำนวยการจังหวัดเข้าควบคุมสถานการณ์ ให้อำเภอ /เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลรับข้อสั่งการจากผู้อำนวยการจังหวัดไปปฏิบัติ

(๓) เมื่อผู้อำนวยการจังหวัด เข้าควบคุมสถานการณ์ ให้จังหวัดสนับสนุนการปฏิบัติในการเผชิญเหตุสาธารณภัยแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน พร้อมทั้งสั่งการให้ทุกหน่วยปฏิบัติ ดังนี้

(๓.๑) ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศบก.จ.) ควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามแนวทางการปฏิบัติในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

(๓.๒) หน่วยงานหลักประจำส่วนต่างๆ เช่น ส่วนปฏิบัติการ ส่วนอำนวยการ ส่วนสนับสนุนรายงานผลการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ผู้อำนวยการจังหวัดทราบ และให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปและรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการสั่งการ รวมถึงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในกรณีที่ต้องมีการยกระดับภัยต่อไป

(๓.๓) ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์และการให้ความช่วยเหลือพร้อมทั้งความต้องการรับการสนับสนุน (ถ้ามี) และรายงานให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยทราบทุกวันจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ

(๓) กรณีเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ และสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (การจัดการสาธารณภัยระดับ ๓-๔)

(๑) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์ รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย พร้อมทั้งทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ

(๒) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ๔) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและผู้อำนวยการแต่ละระดับ

โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า)จ.) จะปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า)

๕.๑.๕ การสนับสนุนและการระดมทรัพยากร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางการสนับสนุนและร้องขอทรัพยากรจากหน่วยงานในพื้นที่ พื้นที่ใกล้เคียง หรือกองอำนวยการกลาง ดังนี้

๑. กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

๒. กรณีผู้อำนวยการอำเภอมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตของอำเภอของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอนอกเขตของตน หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

๓. กรณีผู้อำนวยการจังหวัดมีความจำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนและการระดมทรัพยากรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตของจังหวัดของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการจังหวัดนอกเขตของตน หรือผู้อำนวยการกลางแล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

๕.๑.๖ การอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้นจะเป็นอันตราย ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการอพยพก่อนเกิดสาธารณภัย และจัดให้มีกำลังเจ้าหน้าที่เข้ารักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. การปฏิบัติในการอพยพ

(๑) การอพยพเคลื่อนย้าย

(๑.๑) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (กลุ่มเปราะบาง) เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี ควรได้รับการพิจารณาให้อพยพไปก่อน เป็นต้น กรณีเด็ก บิดาและมารดาควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว และควรอพยพเป็นกลุ่ม โดยให้ที่ทำการปกครองอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

(๑.๒) จัดให้มีสถานที่ปลอดภัยและที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ โดยจัดระเบียบพื้นที่พักพิงให้เหมาะสมเป็นสัดส่วนและมีระบบสุขาภิบาล โดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

(๑.๓) การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว และสนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์เพื่อการฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัย และผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยสนับสนุน

(๑.๔) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งจัดระเบียบการจราจรในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับการอพยพ เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและส่วนราชการ และสามารถดำเนินการอพยพเคลื่อนย้าย เป็นไปอย่างมีระบบ สามารถระงับการแตกตื่นเสียขวัญของประชาชนไปสู่สถานที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และที่ทำการปกครองจังหวัด เป็นหน่วยสนับสนุน

(๑.๕) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินของใช้ในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับการร้องขอ โดยให้ขนส่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน แขวงทางหลวงแม่ฮ่องสอน แขวงทางหลวงชนบทแม่ฮ่องสอน และองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกันดำเนินการหากไม่เพียงพอประสานหน่วยงานทหารในพื้นที่

(๑.๖) ให้มีการจัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่ โดยให้ที่ทำการปกครองอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ร่วมกันดำเนินการ

(๑.๗) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ โดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และโรงพยาบาลในเขตพื้นที่ ร่วมกันดำเนินการ

(๑.๘) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

(๑.๙) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ ให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จังหวัด อำเภอ หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชน แต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงโดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลง และสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มี ความเสี่ยง พร้อมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

(๑.๑๐) จัดหาพื้นที่รองรับสำหรับการอพยพสัตว์เลี้ยง โดยให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ดำเนินการสำรวจ จัดทำบัญชี ประชาชนผู้เลี้ยงสัตว์และผู้ประกอบการ รวมทั้ง จัดเตรียมยานพาหนะ เครื่องจักรกล สำหรับใช้ในการอพยพ หากไม่เพียงพอให้ประสานงานหน่วยงานที่มีเครื่องจักรกล ยานพาหนะ

(๒) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องโดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะๆ เพื่อป้องกันความสับสน พร้อมทั้งให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่อยู่อาศัยต่อไป

(๓) การอพยพกลับ

(๓.๑) เมื่อได้รับข่าวสารการแจ้งว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วให้แจ้งให้ประชาชนเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับ

(๓.๒) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้าน ต้องจัดระเบียบและจัดลำดับก่อนหลังของการอพยพอย่างเป็นระบบไปสู่ที่ตั้งเดิม และประสานงานการอพยพกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพ

(๓.๓) หน่วยอพยพ เมื่อได้รับการแจ้งข่าวว่าสถานการณ์ภัยได้สิ้นสุดลงแล้วต้องทราบเส้นทางกลับสู่พื้นที่เป้าหมาย (ทั้งชุมชนหรือหมู่บ้าน) และต้องตรวจสอบสภาพยานพาหนะสำหรับการอพยพให้พร้อมก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือผู้นำหมู่บ้านทุกระยะให้เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการอพยพกลับและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับที่ตั้งเดิมอย่างปลอดภัย

(๔) การอพยพส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพส่วนราชการและครอบครัวส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ล่วงหน้าและจัดทำแผนอพยพส่วนราชการโดยกำหนดรายละเอียด ดังนี้

(๔.๑) สำรวจและจัดทำบัญชีส่วนราชการไว้ล่วงหน้า และแยกประเภทความเร่งด่วนในการอพยพ โดยเน้นความจำเป็นของประชาชนเป็นลำดับแรก

(๔.๒) กำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพ ตลอดจนพื้นที่ของแต่ละส่วนราชการให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

(๔.๓) กำหนดเจ้าหน้าที่ดำเนินการอพยพไว้ล่วงหน้าโดยระบุหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน

(๔.๔) กำหนดรายการและจำนวนสิ่งของพัสดุ เอกสารราชการที่จำเป็นต้องขนย้าย

(๔.๕) สำรวจยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนระบบการสื่อสารสำหรับการอพยพ

(๔.๖) กำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพรอง ที่ไม่ขัดขวางต่อการปฏิบัติงานของทหาร

(๔.๗) วางระเบียบปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในการอพยพการเข้าไปอยู่ในพื้นที่อพยพ ตลอดจนการอพยพกลับ

(๔.๘) ระหว่างการอพยพให้พิจารณาจัดส่วนราชการ ณ ที่ตั้งเดิมไว้ตามความจำเป็นและที่อพยพเฉพาะส่วนเพื่อให้บริการประชาชนได้

(๔.๙) การอพยพส่วนราชการให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ได้กำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินการอพยพ ดังนี้

(๕) หน่วยงานหลัก

(๕.๑) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุนการปฏิบัติของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทุกระดับ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะบัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด ทำหน้าที่บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติในเขตพื้นที่จังหวัด

(๕.๒) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ

ทำหน้าที่ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอพยพประชาชนและส่วนราชการ ได้แก่ จัดหากำลังเจ้าหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานดำเนินการอพยพประชาชนในระดับอำเภอให้มีประสิทธิภาพ

(๕.๓) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น

ทำหน้าที่อพยพประชาชนและส่วนราชการในเขตความรับผิดชอบของตนและปฏิบัติตามการสั่งการของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ชั้นเหนือขึ้นไป

(๖) หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

(๖.๑) หน่วยงานทหารในพื้นที่ ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ดังนี้

(๑.๑) ให้การสนับสนุนและร่วมมือในด้านยานพาหนะ พนักงานประจำยานพาหนะตลอดจนน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น เพื่อใช้ในการขนย้ายและบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

(๑.๒) ให้การสนับสนุนเครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการอพยพประชาชนและส่วนราชการ

(๑.๓) ให้การสนับสนุนด้านแรงงานเพื่อใช้ในการอพยพประชาชนและส่วนราชการ

(๑.๔) ให้การสนับสนุนในการดำเนินการรักษาความปลอดภัย

(๖.๒) ส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ในเขตท้องที่มีหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้อง และให้การสนับสนุนตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

(๖.๓) องค์กรเอกชน มูลนิธิ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติเมื่อได้รับการร้องขอ ตามที่บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัดจะสั่งการในกรณีที่เกิดสาธารณภัย

(๖.๔) ประชาชนในเขตท้องที่ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานตามแผนรวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติเมื่อได้รับการร้องขอ ตามที่บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด สั่งการในกรณีที่เกิดสาธารณภัย

๒. การจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นสถานที่ซึ่งได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่จำเป็นต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิมเนื่องจากได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ผู้บัญชาการเหตุการณ์จะสั่งการให้ดำเนินการเปิดศูนย์พักพิงขึ้น โดยผู้ประสบภัยจะอาศัยอยู่ชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติหรือที่อยู่อาศัยเดิมจะได้รับการฟื้นฟู/มีการซ่อมสร้างให้สามารถอพยพกลับไปอาศัยได้

ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามมาตรฐานของแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิง โดยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบภัยได้อย่างพอเพียง ทั้งการบริการด้านโภชนาการอาหาร และน้ำดื่ม ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค รวมถึงสุขาภิบาลและสุขอนามัย โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

(๑.๑) จัดให้มีการทำทะเบียนผู้อพยพอย่างละเอียดโดยคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางทางสังคม เพื่อให้ทราบความต้องการพื้นฐาน และความต้องการพิเศษของผู้อพยพ ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบ

(๑.๒) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และความต้องการพิเศษอย่างพอเพียง เช่น นมเด็กทารก

(๑.๓) จัดให้มีการกำหนดพื้นที่อาศัยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อพยพ ซึ่งหมายความรวมถึงข้อจำกัดทางการแพทย์ ประเด็นทางเพศสภาพ และมิติหญิงชายด้วย

(๑.๔) ให้ศูนย์พักพิงชั่วคราวจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อพยพ ให้เพียงพอ และทั่วถึง

(๑.๕) จัดให้มีระบบการแพทย์และสาธารณสุขสนับสนุนภายในศูนย์พักพิงเพื่อดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้อพยพ

(๒) การบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

(๒.๑) คัดเลือกสถานที่ตั้งศูนย์พักพิง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำอีก ต้องมีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น เป็นพื้นที่ที่อยู่เหนือระดับน้ำท่วม และต้องมีพื้นที่เป็นคลังสินค้าของบริจาค พื้นที่สำหรับคลินิก และสำนักงาน

(๒.๒) การบริหารจัดการข้อมูลในศูนย์พักพิงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการบริหารจัดการศูนย์พักพิง โดยข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บบันทึก ประกอบด้วย ข้อมูลประชากรผู้อพยพ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อพยพ ข้อมูลด้านธุรการ

(๒.๓) การจัดระเบียบศูนย์พักพิงชั่วคราวและการอำนวยความปลอดภัย

(๒.๓.๑) ประสานงานล่วงหน้ากับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสถานที่ปลอดภัยสำหรับการอพยพในการจัดพื้นที่ให้เหมาะสมกับจำนวนประชาชนที่จะอพยพเข้ามา หากเนื้อที่ไม่เพียงพอจะต้องจัดหาสถานที่ปลอดภัยแห่งอื่นไว้รองรับ โดยศึกษาจากฐานข้อมูลประชากรในชุมชนหรือหมู่บ้านเป้าหมาย

(๒.๓.๒) จัดเตรียมสถานที่ให้มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้แก่ ผู้อพยพตามมาตรฐานขั้นต่ำ

(๒.๓.๓) จัดแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนของแต่ละครอบครัวหรือของแต่ละชุมชนให้เป็นระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การสื่อสาร การสงเคราะห์ และการเก็บข้อมูล

(๒.๓.๔) จัดระเบียบเวรยามโดยอาจประสานงานขอกำลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่หรือใช้กำลังจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนผู้อพยพเพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้อพยพ

(๒.๔) การดูแลความปลอดภัยบ้านเรือนของผู้อพยพ

ศูนย์พักพิงชั่วคราวประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังสายตรวจไปดูแลบ้านเรือนของผู้อพยพเป็นระยะ ๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ ศูนย์พักพิงชั่วคราวอาจขอรับกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนผู้อพยพ แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือข้อมูลสถานการณ์ภัยพิบัติที่เป็นปัจจุบัน ภายหลังจากเสร็จภารกิจควรนำข้อมูลกลับมารายงาน หัวหน้าศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อแจ้งข้อมูล/ข่าวสารแก่ผู้อพยพโดยเร็วจะทำให้ผู้อพยพหมดความกังวลในความปลอดภัยในทรัพย์สินของตน

(๒.๕) การอำนวยความสะดวกแก่ผู้อพยพ

ดูแลด้านความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะ จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำบริโภค น้ำอุปโภค กระแสไฟฟ้า ให้เพียงพอกับความต้องการ จัดสัดส่วนพื้นที่รักษาพยาบาล พื้นที่ซักล้าง พื้นที่ตากผ้า พื้นที่ออกกำลังกาย พื้นที่สันทนาการ พื้นที่ประกอบศาสนกิจให้สอดคล้องกับจำนวนผู้อพยพ และการจัดระบบรับของบริจาค โดยจัดให้มีสถานีรับบริจาค สำรวจความต้องการรับของบริจาค ตามลำดับ

ความสำคัญสำหรับ แต่ละครอบครัว หรือแต่ละกลุ่ม เมื่อมีของบริจาคมาถึงให้พยายามกระจายแก่ผู้อพยพตามความต้องการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(๒.๖) การแจ้งความเคลื่อนไหวของสถานการณ์

ศูนย์พักพิงชั่วคราวติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจากทางสื่อทุกทางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมาแจ้งแก่ผู้อพยพทุกระยะเพื่อให้ผู้อพยพผ่อนคลายความวิตกกังวล และเมื่อมีข่าวสารยืนยันอย่างชัดเจนจากผู้บังคับบัญชาถึงการยกเลิกสถานการณ์ให้รีบแจ้งผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่ที่ตั้งต่อไป

(๓) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อสถานการณ์ภัยยุติ และผู้อพยพสามารถอพยพกลับไปยังที่อยู่อาศัยเดิมหรือที่อยู่อาศัยใหม่ ให้ดำเนินการ

(๓.๑) จัดให้มีการแจ้งการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ผู้อพยพทราบล่วงหน้า พร้อมจัดทำทะเบียนผู้อพยพกลับอย่างเป็นระบบ

(๓.๒) ประสานการเตรียมความพร้อมอพยพกลับตามแผนการส่งกลับ

(๓.๓) ให้มีแจ้งประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ที่รับผิดชอบทราบ

ทั้งนี้ ในทุกระยะการดำเนินการให้รายงานข้อมูลให้ผู้บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดทราบเป็นระยะ เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการเหตุการณ์ จนกว่าเหตุการณ์จะยุติ

ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการกำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

๕.๑.๗ การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

กรณีเกิดสาธารณภัยตามนิยามของมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และ “ภัยพิบัติ” ในข้อ ๕ แห่งระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งปรากฏชัดเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในเขตพื้นที่นั้นให้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรือในกรณีเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าวตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัย/ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องก็สามารถออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินได้ โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย/ภัยพิบัติในพื้นที่ใด ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานสถานการณ์สาธารณภัย/ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๒. เมื่อเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติขึ้นและส่งผลกระทบต่อสาธารณชน และก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน ในพื้นที่ ให้ผู้อำนวยการจังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยมีหลักการพิจารณา ดังนี้

(๒.๑) กรณีเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติที่ปรากฏความเสียหายชัดเจน และจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยเร็วและทันท่วงที เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยหนาว เป็นต้น

ให้จังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามแบบ ๑ และ ๒ โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๐ วรรคสาม แห่งระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปก่อนได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ. และเมื่อมีการประชุม ก.ช.ภ.จ. ให้รายงานการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินให้ ก.ช.ภ.จ. ทราบ โดยทันที

(๒.๒) กรณีเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติที่จะต้องพิจารณาประเมินสถานการณ์และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา เช่น ภัยแล้ง ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิด โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดในมนุษย์ เป็นต้น

ให้จังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามแบบ ๓ และ ๔ โดยให้เสนอขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ. ตามความในข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับ ก.ช.ภ.จ. มีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(๒.๓) กรณีเกิดภัยอื่น ๆ ที่ไม่เข้าข่ายสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/ภัยพิบัติ แต่เข้าข่ายภัยพิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น ภัยจากสัตว์ป่า เป็นต้น

ให้จังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามแบบ ๕ โดยให้เสนอขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ. ตามความในข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับ ก.ช.ภ.จ. มีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(๒.๔) กรณีเกิดภัยอื่น ๆ ที่ไม่เข้าข่ายสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/ภัยพิบัติ และไม่เข้าข่ายภัยพิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ในกรณีนี้ จังหวัดไม่ต้องประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/เขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แต่เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอาจพิจารณาประกาศการเกิดภัยอื่น ๆ ในจังหวัดได้ตามความจำเป็น

๕.๑.๘ การตัดสินใจยกระดับ

ให้ผู้บัญชาการหรือผู้อำนวยการใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประกอบการพิจารณายกระดับการจัดการสาธารณภัย ดังนี้

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(๑) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (๑.๑) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (๑.๒) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (๑.๓) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (๑.๔) พื้นที่ทางธรรมชาติ
(๒) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (๒.๑) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (๒.๒) จำนวนผู้อพยพ (๒.๓) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
(๓) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (๓.๑) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัยการเกิดภัยต่อเนื่อง (๓.๒) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ ความช่วยเหลือ (๓.๓) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไประยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
(๔) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร (๔.๑) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (๔.๒) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (๔.๓) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลักและจากการสนับสนุนจากภาคีหลัก (๔.๔) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
(๕) การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (๕.๑) ขอบเขตการปกครอง (๕.๒) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์เงื่อนไขทางด้านพื้นที่/ประชากร/ความซับซ้อน/ศักยภาพด้านทรัพยากร และวิจารณญาณหรือดุลยพินิจของผู้อำนวยการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอ ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจในการประกาศยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔)

๕.๑.๙ การสื่อสารและโทรคมนาคมในภาวะฉุกเฉิน

การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมีการประสานการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมู (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดจนการร้องขอการสนับสนุนระหว่างหน่วยเผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นศูนย์กลางการสื่อสารในเขตพื้นที่รับผิดชอบตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงาน สั่งการ รายงานการปฏิบัติและสถานการณ์ระหว่างทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว และเชื่อถือได้ การสื่อสารจัดเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการบริหารจัดการสาธารณภัย ให้สามารถประสานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว โดยมีหลักการปฏิบัติ จัดตั้งระบบสื่อสาร ที่จำเป็นให้ใช้งานอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางการปฏิบัติงานด้านสื่อสารและโทรคมนาคมกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินดังนี้

๑. ให้ใช้เส้นทางติดต่อสื่อสารร่วมกับข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมเครือข่ายอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและจัดระบบสำรองเพิ่มเติม รวมทั้งพิจารณาใช้ประโยชน์จากข่ายสื่อสารของชมรมวิทยุอาสาสมัคร ตลอดจนชมรม หรือวิทยุสมัครเล่นในท้องถิ่น โดยยึดหลักการรักษาความปลอดภัย ทางการสื่อสารควบคู่กับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารด้วย ระบบโทรคมนาคมของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่

(๑) สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๒) สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๓) ศูนย์สื่อสารที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๔) สถานีสื่อสารกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๕) ที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(๖) บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
(๗) หน่วยเฉพาะกิจสิงหนาท
(๘) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ
(๙) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล
(๑๐) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. ในกรณีที่ระบบการสื่อสารหลักภายในจังหวัดไม่สามารถใช้งานได้ ให้นำระบบสื่อสารสำรองมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. คลื่นความถี่การใช้งานของวิทยุสื่อสาร

(๑) ให้แต่ละหน่วยงานจัดให้มีคลื่นความถี่ของตนเอง

(๒) นอกจากนี้จัดให้มีคลื่นความถี่วิทยุสื่อสารกลาง ๑๖๑.๒๐๐ สำหรับติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของส่วนราชการและภาคเอกชน ทั้งในภาวะปกติและไม่ปกติ

๔. จัดเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิทยุสื่อสารตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๕. กำหนดให้มีระบบสื่อสารหลักและระบบสื่อสารรอง

(๑) ระบบสื่อสารหลัก ได้แก่

(๑.๑) โทรศัพท์ ระบบรับแจ้งเหตุสายด่วนกรม ปภ. หมายเลข ๑๗๘๔

(๑.๒) โทรศัพท์/โทรสาร กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (เบอร์โทรศัพท์/โทรสาร ๐๕๓-๖๑๔-๓๑๓)

(๑.๓) โทรศัพท์ สายด่วนกู้ชีพ ๑๖๖๙ และกู้ภัย ดับเพลิง ๑๙๙

(๒) ระบบสื่อสารรอง

(๒.๑) วิทยุสื่อสารข่ายต่างๆ เช่น ระบบ HF/SBB ฯลฯ

(๒.๒) รถสื่อสารเคลื่อนที่ เช่น รถยนต์ติดตั้งวิทยุสื่อสาร ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๒.๓) สถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุชุมชน ระบบกระจายเสียงตามสาย

(๒.๔) วิทยุกระจายเสียง AM/FM (สถานีวิทยุชุมชน ทุกแห่งในพื้นที่จังหวัด)

(๒.๕) ระบบสื่อสารผ่านดาวเทียม

ระบบสื่อสารรอง ได้จัดเตรียมระบบสื่อสารสำรองไว้ใช้ทดแทนในกรณีระบบสื่อสารหลัก ไม่สามารถใช้การได้ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่

๕.๑.๑๐ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

๑. เผยแพร่ข่าวสารที่คาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัยให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับรู้และเข้าใจสถานการณ์ (Situation Awareness) ในทุกระยะการจัดการภัย โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่กำหนดไว้ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่น และลดความตื่นตระหนกที่เกิดจากการรับรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง

๒. จัดให้มีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) ในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร (Point of Contact) ที่เป็นทางการให้แก่ประชาชน สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมของประชาชนข้อมูลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ

โดยให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉินเพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติที่มีมาตรฐาน

๕.๑.๑๑ การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์

ในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center : EOC) จะต้องมีการรวบรวม จัดการข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์ ประเมิน ติดตาม และประสานการปฏิบัติในภารกิจต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสียหาย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งผลกระทบ หรือเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความต้องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ ชนิด ประเภท แหล่งที่มาของทรัพยากร สถานะของทรัพยากร และการส่งกำลังบำรุง ฯลฯ

ทั้งนี้ ในกรณีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน หรือต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการนานกว่าเหตุการณ์ทั่วไป มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่สนับสนุนการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team : IMAT) ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักบัญชาการเหตุการณ์ เข้าสนับสนุนภารกิจต่างๆ ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด เช่น ภารกิจรวบรวมข้อมูล ภารกิจจัดการข้อมูล ภารกิจวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ภารกิจติดตาม การใช้ทรัพยากรและสถานะของทรัพยากร จากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง/กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อร่วมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

๕.๒ การบรรเทาทุกข์

๕.๒.๑ การขอใช้เงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

แนวทางการใช้จ่ายเงินทดรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๖๒

๑. วงเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สามารถใช้จ่ายได้เมื่อเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการใช้จ่ายเงินทดรองราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

โดยเมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติใช้จ่ายเงินทดรองราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. วงเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถใช้จ่ายได้เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่โดยต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ดำเนินการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และหลักเกณฑ์วิธีการที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามจำเป็นและเหมาะสมเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่ โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้ใด เมื่อประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและต้องช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและดำเนินการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ใช้วงเงินทดรองราชการตามระเบียบที่กำหนดให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แห่งละ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง การกำหนดวงเงินทดรองราชการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้ตามระเบียบนี้ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ดำเนินการขอใช้วงเงินทดรองราชการให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าว

๕.๒.๒ การประเมินความเสียหายความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA)

กำหนดให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งประเมินสถานการณ์ความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัยตามหลักการด้านมนุษยธรรมในเบื้องต้น (Early Recovery) เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในช่วงของการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขณะที่สถานการณ์สาธารณภัยกำลังดำเนินอยู่ โดยมีการประเมินความเสียหายทางกายภาพและการประเมินความต้องการรับความช่วยเหลือของผู้ที่ได้รับผลกระทบ (Damage and Need Assessment) หรือ DANA เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุม รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้รับความช่วยเหลือในระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าวได้อย่างปลอดภัย และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูลความช่วยเหลือด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติดังนี้

๑. การประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (initial assessment) ให้ดำเนินการภายใน ๓ ชั่วโมงแรก โดยรวบรวมข้อมูลมาประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (ข้อมูลก่อนเกิดภัย ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ รายงานจากสื่อต่าง ๆ เอกสารสรุปข้อมูลสำคัญ) เช่น ข้อมูลประชากร ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลด้านการเกษตร เป็นต้น

๒. การประเมินแบบรวดเร็ว (rapid assessment) ให้ดำเนินการทันทีภายหลังจากเกิดสาธารณภัยต่อเนื่องไป ๗๒ ชั่วโมง โดยเป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นทุก ๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเกิดภัย ลำดับความสำคัญก่อน และหลังในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพและทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตเป็นความเร่งด่วนในลำดับแรก

๓. การประเมินแบบละเอียด (detailed assessment) ให้ดำเนินการเมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรืออย่างน้อยภายใน ๒ สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการฟื้นฟูระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้อีกด้วย โดยต้องประเมินมูลค่าความเสียหายในมิติต่าง ๆ ทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมาณการด้านการเงิน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตามความจำเป็น ทั้งนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในแต่ละด้าน

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบตามหลักมาตรฐาน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา กลุ่มเปราะบาง

๕.๒.๓ การรับบริจาค

หากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

๓. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖

๔. ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. ๒๕๔๗

กรณีที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรใด จัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้น ไม่ได้รับมอบภารกิจใดๆ จากกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอและท้องถิ่น ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย

การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่เพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค มีวิธีปฏิบัติสำหรับส่วนราชการหรือจังหวัดที่ได้รับเงินบริจาค ดังนี้

๑. กรณีส่วนราชการหรือจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ประสบสาธารณภัย ให้เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจหรือธนาคารพาณิชย์ ประเภทออมทรัพย์เพื่อใช้ในการรับเงินและเก็บรักษาเงินบริจาค เมื่อมีการรับเงินแล้วให้ออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้บริจาค เว้นแต่การรับเงินบริจาคที่ผู้บริจาคไม่แจ้งชื่อสำหรับกรณีมีความจำเป็นต้องมีเงินสดไว้เพื่อสำรองจ่าย ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในการกำหนดวงเงินได้ การใช้จ่ายเงินบริจาคดังกล่าวให้นำไปใช้เฉพาะเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่ตามความจำเป็น เหมาะสม และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค โดยที่เงินบริจาคไม่อยู่ภายใต้บังคับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม วิธีปฏิบัติ ในการจัดซื้อจัดจ้างจึงให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลมเท่าที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้สถานการณ์การให้ความช่วยเหลือโดยเร่งด่วนวิธีปฏิบัติในการบัญชี ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม และเมื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่เสร็จสิ้นแล้ว ให้นำเงินบริจาคที่เหลือ และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารที่เกิดขึ้นส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินต่อไป

๒. กรณีส่วนราชการหรือจังหวัดที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ประสบภัย ให้เปิดบัญชีฝากบัญชีฝากธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจหรือธนาคารพาณิชย์ ประเภทออมทรัพย์เพื่อใช้ในการรับเงินและเก็บรักษาเงินบริจาค เมื่อมีการรับเงินแล้วให้แก่ผู้บริจาค เว้นแต่ การรับเงินบริจาคที่ผู้บริจาคไม่แจ้งชื่อ เนื่องจากส่วนราชการหรือจังหวัดดังกล่าวมิได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ ให้นำเงินบริจาคดังกล่าวส่งให้ส่วนราชการหรือจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่ประสบภัย หรือส่งให้กองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย

สำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้นำไปใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคต่อไป และวิธีปฏิบัติในการบัญชี ให้มีการบันทึกควบคุมการรับและนำส่งเงินในรูปแบบของทะเบียนและจัดทำรายงานสรุปเสนอหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีเพื่อทราบทุกวัน

๕.๒.๔ การรายงานข้อมูล

เป็นการรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงานพร้อมทั้งรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านอื่นๆ ที่จำเป็น โดยให้คำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจน และรวดเร็ว ตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. ให้ผู้นำชุมชนสำรวจความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ทราบและรวบรวมความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น

๒. ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับชั้นที่เหนือขึ้นไป

๓. ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่เกิดภัย รายงานสถานการณ์สาธารณภัย ต่อกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและจังหวัดตามลำดับขั้น และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด รายงานสถานการณ์ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบตามลำดับ

๕.๓ การปฏิบัติกรณีสาธารณภัยรุนแรงเกินขีดความสามารถของจังหวัด

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด **แปรสภาพ เป็น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก. ส่วนหน้า จ.)** ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ และฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๑. ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเข้าควบคุมสถานการณ์ รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัย สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย พร้อมทั้งทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยการ ควบคุม กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ

๒. ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และผู้อำนวยการแต่ละระดับ

โดยศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า)จ.) จะปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า)

บทที่ ๖
การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

การฟื้นฟู เป็นการดำเนินการภายหลังจากที่ภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยบรรเทาลงหรือได้ผ่านพ้นไปแล้วเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึงการซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นสภาพ (Rehabilitation) โดยมีหลักการสำคัญของการฟื้นฟู ได้แก่

๑. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว

๒. ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆที่จะดำเนินการ

๓. การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพ และการสร้างใหม่เสมอ โดยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงเดิมที่มีอยู่และป้องกันความเสี่ยงใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น

๔. การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้นเท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมาโดยเฉพาะทางด้านการดำรงชีวิต (Building Back Faster)

๕. การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณภัยในอนาคตได้ยาวนานขึ้น

๖. การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively)

๗. การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณภัยรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ หากพื้นที่ประสบภัยสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าวแล้ว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง ดังนั้น ท้องถิ่น ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยต้องมีความเข้มแข็งในการฟื้นฟูได้โดยเร็ว โดยไม่ต้องรอให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาจัดการฟื้นฟูทั้งระบบ และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้น ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล สุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น โดยมีแนวทางในการประเมินความเสียหายและความสูญเสีย ดังนี้

๑. แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่น สำรวจความเสียหายระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ จนถึงระดับครัวเรือน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการสำรวจความเสียหาย เพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟูและกำหนดกรอบแนวทางในการสร้างคืนใหม่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

๒. แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่นสำรวจประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย ดังนี้

(๑) ข้อมูลพื้นฐานด้านชุมชน เช่น ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

(๒) ข้อมูลด้านความเสียหายจากสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การช่วยเหลือจากภายนอก

(๓) ข้อมูลการวิเคราะห์ความสามารถในการเผชิญเหตุของชุมชน ความอ่อนแอ หรือความล่อแหลมต่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

๓. สำรวจและประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย ดังนี้

(๑) ข้อมูลการฟื้นฟูผู้ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ด้านอาหาร การเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักพิง สุขภาพ สุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อมการประกอบอาชีพ และองค์ความรู้ (การช่วยเหลือยามฉุกเฉิน สุขาภิบาล ฯลฯ) โดยคำนึงถึงการฟื้นฟูกลุ่มเปราะบาง (กลุ่มเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา ผู้ป่วย และผู้พิการ) ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเป็นพิเศษ

(๒) ข้อมูลการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา การดูแลสุขภาพ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสาร อุตสาหกรรม ระบบสุขาภิบาล เป็นต้น

๔. กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดประสานกับอำเภอและท้องถิ่นให้ตรวจสอบรายละเอียดความเสียหาย การให้ความช่วยเหลือและความต้องการเบื้องต้นของผู้ประสบภัยโดยเร็ว

๕. ประสานการปฏิบัติกับอำเภอ ให้ประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) ให้เร่งสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินโดยเร็ว เพื่อพิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และรายงานผลการสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ต่อคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๖. ในกรณีที่ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติ ให้ส่งเรื่องให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาเสนอขออนุมัติวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากวงเงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นจากคณะรัฐมนตรี

๗. รายงานสรุปการประเมินความเสียหายและความจำเป็นในเบื้องต้น ให้ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการกลาง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบ ตามลำดับ

๖.๑ การฟื้นฟูกลับสู่สภาวะปกติ

๖.๑.๑ การฟื้นฟูอาชีพของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย การผ่อนผันด้านการเงินการพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืมหรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินทุน ในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น

การช่วยเหลือสินเชื่อเดิม และ/หรือสินเชื่อบุคคล ด้วยการประสานงานของราชการกับธนาคารพาณิชย์ในพื้นที่ โดยมีแนวทางการช่วยเหลือลูกหนี้ต่าง ๆ กัน และสามารถสรุปความช่วยเหลือได้ดังนี้

๑. พักหนี้ ชำระเงินต้น หรือเงินต้นและดอกเบี้ยชั่วคราว

๒. งดคิดดอกเบี้ยชั่วคราว

๓. ปรับลดเงินงวด และ/หรือขยายระยะเวลาผ่อนชำระหนี้

๔. กู้เงินเพิ่มเติมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

๕. การเยียวยาให้กับเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบของ ธกส.

โดยให้สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคประชาสังคม

๖.๑.๒ การฟื้นฟูที่อยู่อาศัยของประชาชนที่ประสบสาธารณภัย

เป็นการบูรณะที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ดังเดิม ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และการใช้งาน หากการบูรณะโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างหรือการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมอาจต้องใช้เวลาและงบประมาณในการฟื้นฟูควรกำหนดแผนงานไว้ในกรอบของการฟื้นฟูระยะยาวต่อไป และการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยในระยะเริ่มต้นให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ทำความสะอาดบ้านเรือน ชุมชน และสิ่งสาธารณประโยชน์ ในพื้นที่ประสบภัยและขนย้ายขยะมูลฝอย

(๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดเหตุ ดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย ปรับสภาพภูมิทัศน์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลภาวะเป็นพิษ

(๓) กรณีที่เกินกว่าความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานนั้น ๆ ดำเนินการฟื้นฟู ซ่อมแซม และบูรณะโครงการที่ได้รับความเสียหาย ดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินและเส้นทางคมนาคม ดำเนินการโดยแขวงทางหลวงจังหวัดแม่ฮ่องสอน และแขวงทางหลวงชนบทแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ระบบไฟฟ้า ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ระบบประปา ดำเนินการโดยการประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ระบบโทรคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ดำเนินการโดยบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) สาขาแม่ฮ่องสอน และบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) สาขาแม่ฮ่องสอน

(๔) ให้รื้อถอนซากปรักหักพัง และซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน และอาคารบ้านเรือนของผู้ประสบภัย เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพต่อไป

(๕) ซ่อมแซมสถานที่ราชการ โรงเรียน สถานศึกษา วัด โบราณสถาน สถานที่ราชการและสถานที่ท่องเที่ยวและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้ใช้งานได้ดังเดิม

(๖) พื้นที่ประสบภัย เช่น การเก็บซากปรักหักพัง การตรวจสอบความแข็งแรงของอาคาร การออกแบบวางผังเมือง การจัดหาแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค การจัดทำภูมิทัศน์ ดำเนินการโดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๗) การจัดการขยะมูลฝอยและซากปรักหักพัง

ขยะมูลฝอยมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทำให้เกิดการปนเปื้อนของพื้นดิน แหล่งน้ำและอากาศ ทำให้บ้านเมืองไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยทั่วไปการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย จึงควรปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

- การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย โดยการเก็บขยะมูลฝอยมาเก็บใส่รวบรวมไว้ในจุดรองรับขยะก่อนที่จะส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะ การรวบรวมขยะจากภายในบ้านเรือนจะต้องมีฝาปิดมิดชิด น้ำไม่สามารถจะซึมได้
- กำจัดขยะมูลฝอย โดยการนำไปหมักทำปุ๋ย เผากลางแจ้ง เผาในเตาเผาขยะ และฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ โดยให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ

๖.๑.๓ การฟื้นฟูสุขภาวะของผู้ประสบภัย

ด้านสมรรถภาพทางกายของผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) รวมถึงการฟื้นฟู ด้านสภาพจิตใจและจิตสังคมของผู้ได้รับผลกระทบตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น โดยให้สำนักงานสาธารณสุข

จังหวัดแม่ฮ่องสอน โรงพยาบาลในเขตพื้นที่ประสบภัยเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

(๑) การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

- แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่น สำรวจ ตรวจสอบข้อมูลผู้ประสบภัยและความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือต่างๆ ตรงกับข้อเท็จจริง ตลอดจนส่งผู้ประสบภัยกลับภูมิลำเนา
- ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ทั่วถึง และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- ให้อำเภอและท้องถิ่น จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู
- จัดให้มีการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่องจนกว่า จะหายกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ รวมทั้งการจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และระบบสุขาภิบาลแก่ผู้ประสบภัยในกรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย
- ให้การสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ที่ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกรณี ที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประสบภัยจนเสียชีวิตหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้โดยการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของผู้ประสบภัยจนจบการศึกษาภาคบังคับและโดยการจัดหาอาชีพในแก่บุคคลในครอบครัว
- เลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ในระยะแรก เช่น ดูแลเด็กกำพร้า นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุที่ประสบภัย

(๒) การป้องกัน เฝ้าระวัง และควบคุมโรคระบาดทั้งคนและสัตว์

(๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

(๔) รายงานข่าวและประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารต่อสาธารณชนได้รับทราบสถานการณ์เป็นระยะ ๆ

๖.๑.๔ การช่วยเหลือ เยียวยาและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

ให้อำเภอและท้องถิ่น สำรวจ ตรวจสอบ และจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๓ เดือน นับแต่วันที่เกิดภัย เพื่อคลี่คลายและบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้าให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และพิการ ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๑) การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย

- แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่น สำรวจ ตรวจสอบข้อมูลผู้ประสบภัยและความเสียหายเพื่อให้ความช่วยเหลือต่างๆ ตรงกับข้อเท็จจริง ตลอดจนส่งผู้ประสบภัยกลับภูมิลำเนา
- ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์กรภาคเอกชนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว ทั่วถึง และหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย
- ให้อำเภอและท้องถิ่น จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐานเพื่อการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู
- จัดให้มีการรักษาพยาบาลแก่ผู้ประสบภัยอย่างต่อเนื่องจนกว่า จะหายกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ รวมทั้งการจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และระบบสุขาภิบาลแก่ผู้ประสบภัยในกรณีที่ต้องอพยพจากพื้นที่อันตราย

- ให้การสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ที่ประสบภัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวประสบภัยจนเสียชีวิตหรือไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ โดยการให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของผู้ประสบภัยจนจบการศึกษาภาคบังคับและโดยการจัดหาอาชีพในแก่บุคคลในครอบครัว

- เลี้ยงดูผู้ประสบภัยที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ในระยะแรก เช่น ดูแลเด็กกำพร้า นักเรียน นักศึกษา คนพิการ และผู้สูงอายุที่ประสบภัย

(๒) การป้องกัน เฝ้าระวัง และควบคุมโรคระบาดทั้งคนและสัตว์

(๓) ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชนให้กลับคืน สู่สภาพปกติโดยเร็ว

(๔) รายงานข่าวและประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารต่อสาธารณชนได้รับทราบสถานการณ์เป็นระยะ ๆ

หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานแรงงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานจัดหางานจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานแม่ฮ่องสอน สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดแม่ฮ่องสอน และประชาชนจิตอาสา (จิตอาสาภัยพิบัติ)

๖.๒ การถอดบทเรียนการจัดการสาธารณภัยของจังหวัด

เมื่อเกิดสาธารณภัยที่สำคัญขึ้นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน การถอดบทเรียน เป็นอีกกระบวนการของการศึกษา การเรียนรู้ และการค้นหาแนวคิด แนวทาง และวิธีปฏิบัติ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเทคนิค รูปแบบการดำเนินงาน หรือกระบวนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งนำสิ่งที่ได้มีการคิดค้น หรือค้นพบมาพัฒนา เปลี่ยนแปลงผลการดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงาน และการบริการให้มีลักษณะรูปแบบใหม่ หรือการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม และสามารถดำเนินการร่วมกับการติดตามและประเมินผล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใต้กรอบการติดตามและประเมินผลในลักษณะของการทบทวนจากการถอดบทเรียน ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการ ซึ่งถือว่าเป็นการทบทวนวิธีการให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัย และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นไปวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยดำเนินการศึกษา ค้นคว้าด้านการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร่วมกับคณะกรรมการการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำการเกิดสาธารณภัย ที่สำคัญในพื้นที่ เป็นตัวอย่างศึกษาบทเรียนของเหตุการณ์ภัยที่สำคัญที่ผ่านมา (Lesson Learnt) เพื่อนำข้อมูลที่เกิดขึ้น มาวิเคราะห์การดำเนินการ การแก้ไขสถานการณ์ ปัญหาอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย และนำมาเป็นตัวอย่างการดำเนินงาน และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งกว่าเดิม

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผนปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสมให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดได้ตามความเหมาะสม

การถอดบทเรียนและแนวคิดในการฟื้นฟู

๖.๒.๑ แนวคิดการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นมาตรฐานได้นำแนวคิด **“การพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)”** มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการต่าง ๆ มุ่งให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงเดิมที่มีอยู่และป้องกันความเสี่ยงใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่การเป็นชุมชนหรือสังคมที่มีความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วต่อสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (Resilience) ประกอบด้วย แนวทางมาตรการต่าง ๆ ทางด้านการฟื้นฟู ได้แก่

๑. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว

๒. ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ

๓. การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพ และการสร้างใหม่เสมอ โดยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงเดิมที่มีอยู่และป้องกันความเสี่ยงใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น

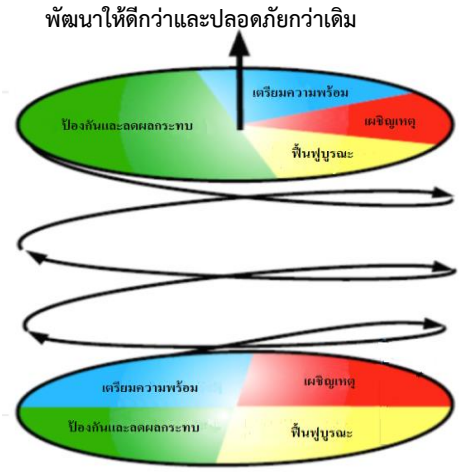
๔. การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้นเท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมาโดยเฉพาะทางด้านการดำรงชีวิต (Building Back Faster)

๕. การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณภัยในอนาคตได้ยาวนานขึ้น

๖. การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively)

๗. การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณภัยรูปแบบใหม่ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ หากรัฐสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าวแล้ว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมโดยเฉพาะในกระบวนการฟื้นสภาพ และการซ่อมสร้างเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน และมักจะถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นมาตรการทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วให้แก่ประเทศ ดังแผนภาพ

แผนภาพ วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

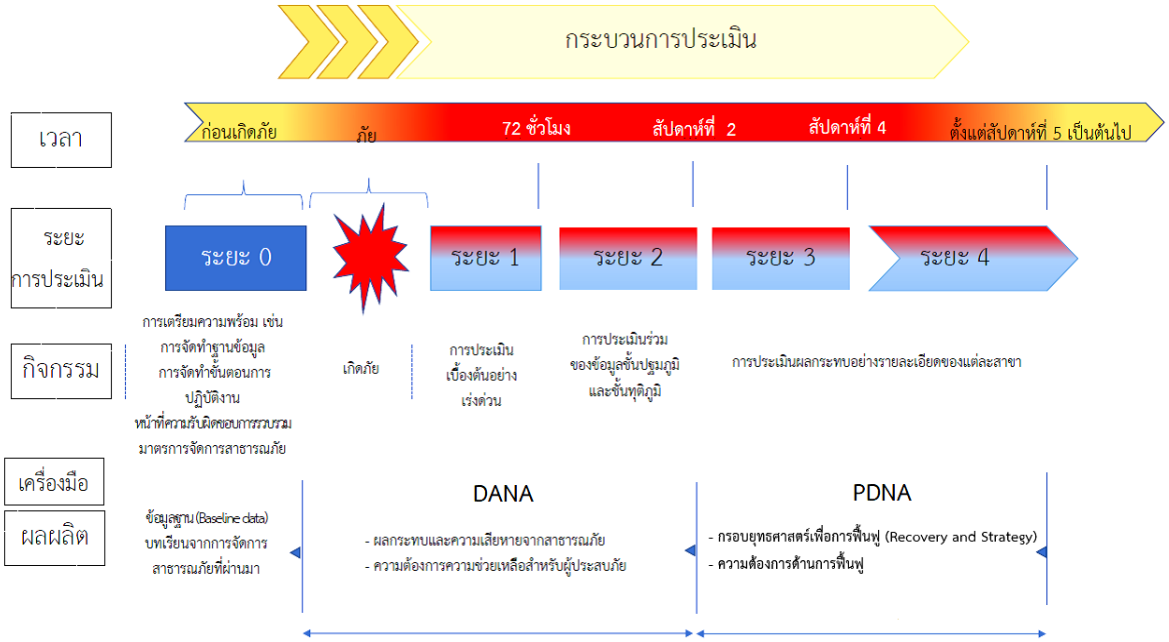
๖.๒.๒ เครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

การประเมินเป็นกิจกรรมสำคัญที่กำหนดไว้ในการปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ประมวลผลและนำไปประกอบในการดำเนินมาตรการความช่วยเหลือต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยกระบวนการประเมินตามหลักสากล แบ่งเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

๑. ก่อนเกิดภัย หรือระยะ ๐ ในช่วงนี้จะเป็นการเตรียมพร้อมการประเมินและการวางแผนในการรวบรวมข้อมูลก่อนเกิดภัย

๒. หลังเกิดภัย ประกอบด้วย ระยะที่ ๑ - ระยะที่ ๔ โดยในระยะที่ ๑ เป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ภายใน ๓ วันแรก โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นส่วนใหญ่ ระยะที่ ๒ เป็นการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid Assessment) ต่อจากระยะที่ ๑ เรื่อยไปประมาณ ๒ สัปดาห์ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างเร่งด่วน

ซึ่งในระยะที่ ๑ - ระยะที่ ๒ นี้ จะใช้แนวทางการประเมินความเสียหาย และความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA) เป็นเครื่องมือในการประเมิน ทั้งนี้ จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิเพิ่มเติม โดยการสำรวจภาคสนาม หลังจากนั้น ในระยะที่ ๓ - ระยะที่ ๔ เป็นการประเมินแบบเชิงลึก (In-depth Assessment) ต่อเนื่องมาจากระยะที่ ๒ ในรายละเอียดของแต่ละสาขาหรือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อนำข้อมูลการประเมินที่ได้ไปสู่กระบวนการวางแผนฟื้นฟูต่อไป โดยจะใช้แนวทางการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment : PDNA) เป็นเครื่องมือในการประเมิน ดังแสดงใน แผนภาพ

ดัดแปลงจาก : UNDAC Field Handbook. (๒๐๑๓). ๖th Edition.

แผนภาพ กระบวนการประเมินเพื่อการปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

๖.๒.๓ เป้าประสงค์

๑. เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทั่วถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรมสอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

๒. เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

๖.๒.๔ กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน (พัฒนาระบบการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post - Disaster Needs Assessment: PDNA)

การประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Needs Assessment : PDNA) เป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล และวางแผนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูอย่างยั่งยืนตามความจำเป็น โดยใช้ข้อมูลความเสียหาย ความสูญเสีย ผลกระทบ และความต้องการในการฟื้นฟู

๑. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) เพื่อใช้เป็นกรอบการประเมินความต้องการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

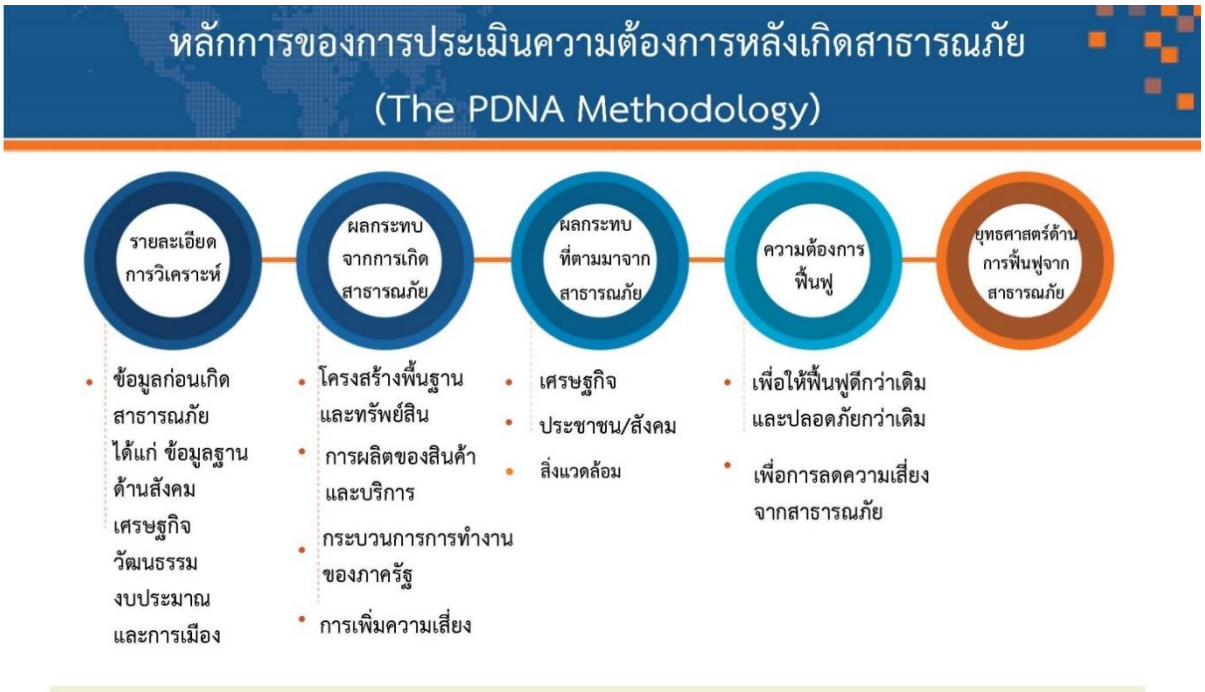
(๑) จัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data & Information) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประมาณการมูลค่าความเสียหาย ความสูญเสีย และผลกระทบอื่น ๆ เช่น ข้อมูลสถานการณ์โดยทั่วไปของพื้นที่ประสบสาธารณภัย เป็นต้น

(๒) ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัยในทันที **(Disaster Effects)** ประกอบด้วย ความเสียหาย (Damage) ของสาธารณูปโภคและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยจะประมาณการเป็นมูลค่าของการซ่อมแซมบางส่วนและทั้งหมด และความสูญเสีย (Loss) เป็นความเสียหายเชิงมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประมาณการเป็นมูลค่าจากการสูญเสียรายได้ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิด

(๓) ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ทางด้านเศรษฐกิจมหาภาค สังคม มิติชายหญิง การกำกับดูแลของภาครัฐ สิ่งแวดล้อม และการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น ความสูญเสียต่อการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดภาวะความยากจนและทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น

(๔) ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment) เพื่อใช้สำหรับพิจารณาความต้องการด้านการฟื้นฟูของแต่ละภาคส่วน (Recovery Needs) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ และกำหนดงบประมาณที่จะดำเนินการฟื้นฟู เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนในการฟื้นฟูแต่ละภาคส่วนอย่างแท้จริง

(๕) จัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการฟื้นฟู โดยนำผลการประเมินความต้องการในการฟื้นฟูมากำหนดยุทธศาสตร์ และจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ของแต่ละภาคส่วนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพตามแนวคิดการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อมุ่งสู่การพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วของประเทศโดยให้มีหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการ หลังเกิดสาธารณภัยตามที่องค์การสหประชาชาติกำหนด โดยร่วมกันจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย

แผนภาพ หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวทางในการประเมินความเสียหายและความสูญเสีย ดังนี้

๑. แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่น สำรวจความเสียหายระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ จนถึงระดับครัวเรือน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการสำรวจความเสียหาย เพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟูและกำหนดกรอบแนวทางในการสร้างคืนใหม่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

๒. แจ้งให้อำเภอและท้องถิ่นสำรวจประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานด้านชุมชน เช่น ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๒ ข้อมูลด้านความเสียหายจากสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การช่วยเหลือจากภายนอก

๒.๓ ข้อมูลการวิเคราะห์ความสามารถในการเผชิญเหตุของชุมชน ความอ่อนแอ หรือความล่อแหลมต่อสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

๓. สำรวจและประเมินความจำเป็นในการฟื้นฟูภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย ดังนี้

๓.๑ ข้อมูลการฟื้นฟูผู้ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ด้านอาหารการเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักพิง สุขภาพ สุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อมการประกอบอาชีพ และองค์ความรู้ (การช่วยเหลือยามฉุกเฉิน สุขาภิบาล ฯลฯ) โดยคำนึงถึงการฟื้นฟูกลุ่มเปราะบาง (กลุ่มเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา ผู้ป่วยและผู้พิการ) ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเป็นพิเศษ

๓.๒ ข้อมูลการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษาการดูแลสุขภาพ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสารอุตสาหกรรม ระบบสุขาภิบาล เป็นต้น

๔. กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดประสานกับอำเภอและท้องถิ่น ให้ตรวจสอบรายละเอียดความเสียหาย การให้ความช่วยเหลือและความต้องการเบื้องต้นของผู้ประสบภัยโดยเร็ว

๕. ประสานการปฏิบัติกับอำเภอ ให้ประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) ให้เร่งสำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินโดยเร็ว เพื่อพิจารณาช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และรายงานผลการสำรวจความเสียหายจาก

ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ต่อคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เพื่อพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๖. รายงานสรุปการประเมินความเสียหายและความจำเป็นในเบื้องต้น ให้ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการกลาง ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบตามลำดับ

๒. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) ให้ กอปภ.จ. จัดให้มีทีมประเมิน PDNA ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามข้อ (๑.๕) โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

๖.๒.๕ สรุปถอดบทเรียนอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก และดินโคลนถล่ม ปี ๒๕๖๕

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่แต่ละพื้นที่เป็นภูเขาชุมชนจะตั้งบ้านเรือนอยู่ตามหุบเขาเป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดเหตุอุทกภัยน้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มได้ค่อนข้างสูง และในการดำเนินการในห้วงฤดูฝนที่ผ่านมานั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการได้ดี ซึ่งการเกิดเหตุอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นมักจะเกิดในพื้นที่ที่ไม่เคยเกิด หรือในพื้นที่ที่เคยเกิดแต่ไม่เกิดมานานแล้วส่งผลให้เมื่อเกิดสถานการณ์อุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่ม จึงมีความเสียหายค่อนข้างมากในพื้นที่ดังกล่าว

๒. ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อเกิดสถานการณ์อุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มจะเป็นพื้นที่ที่เกิดเร็วและสถานการณ์สิ้นสุดเร็ว ฉะนั้นการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องมีความรวดเร็ว

๓. ด้านความเสียหายในด้านการเกษตร ทั้งด้านพืช ด้านปศุสัตว์ และด้านประมง เมื่อเกิดสถานการณ์อุทกภัย น้ำป่าไหลหลากแล้วการให้ความช่วยเหลือไม่สามารถช่วยเหลือได้ทุกรายเนื่องจากเกษตรกรไม่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในแต่ละประเภทจึงทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับการช่วยเหลือ

๔. มีการสำรวจพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะเส้นทางการสัญจร รวมถึงพื้นที่ริมทางที่มีต้นไม้ใหญ่มีความเสี่ยงจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุเมื่อมีฝนตกหนักในพื้นที่ ทำให้ ต้นไม้ล้มขวางทางและอาจสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนที่สัญจรไป-มาได้ จึงต้องประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตัดแต่งกิ่งไม้เพื่อลดความเสี่ยง โดยให้อำเภอตรวจสอบ ข้อเท็จจริงในพื้นที่ว่าพื้นที่เสี่ยงดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้วหรือไม่ หรือยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ แล้วยืนยันผลการตรวจสอบเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการวางแผนการแจ้งเตือนภัย และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแก้ปัญหาในปีต่อไป

๕. ปัจจัยของความเสี่ยง คือประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่ติดกับลำน้ำ หรือลำห้วย ซึ่งปัจจุบันร่องน้ำแคบลง เมื่อเกิดอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก จึงทำให้เกิดความสูญเสียค่อนข้างมาก

๖. เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่เกิดจากอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก ที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชน ควรมีการสำรวจลำน้ำ หรือลำห้วย ในพื้นที่ชุมชนหรือพื้นที่ที่ใกล้กับชุมชน ให้ชุมชนโดยการนำของฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการนำต้นไม้หรือกิ่งไม้ที่อยู่ในลำน้ำ หรือลำห้วยออกในช่วงก่อนเข้าสู่ฤดูฝนช่วยลดความรุนแรงและลดความสูญเสียลงได้

๗. ด้านการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ภูเขาสูงชันการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายโทรศัพท์ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์ขึ้นการติดต่อสื่อสารเพื่อประสานงานระหว่างส่วนปฏิบัติการ และส่วนอำนวยการ เป็นไปค่อนข้างล่าช้า ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยสมาคมวิทยุสมัครเล่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เพิ่มจุดรับ-ส่งสัญญาณวิทยุสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารครอบคลุมทุกพื้นที่

บทที่ ๗
การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔– ๒๕๗๐ ได้นำกรอบแนวคิดการจัดทำแผน เชิงยุทธศาสตร์ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมองอนาคตการทบทวนสถานการณ์ต่าง ๆ นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ทิศทางการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากลและประเทศไทยตลอดจนแนวโน้มสถานการณ์ทางสังคม รวมทั้งการประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๔- ๒๕๗๐ โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน โดยการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

๗.๑ กลไกการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบด้วย

๗.๑.๑ ระดับจังหวัด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด ตามมาตรา ๑๕

๗.๑.๒ ระดับอำเภอ คือ นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๙

๗.๑.๓ ระดับท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๐

๗.๒. แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐ มีกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

๗.๒.๑ การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การสื่อสารและถ่ายทอดแผน โดยการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ การอบรม และซักซ้อมการปฏิบัติจากการจำลองฉากทัศน์ เป็นต้นและการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยสร้างความเป็นเจ้าของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (Sense of Belonging) เช่น การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับอำเภอและท้องถิ่น เพื่อผลักดันแผนงาน โครงการและกิจกรรม บรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน การกำหนดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นขอบเขตการศึกษาในหลักสูตรนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๒.๒ การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงานสู่ระดับพื้นที่ โดยการผสาน (Mainstreaming) ภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

๗.๒.๓ การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณให้

สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน และการจัดสรรงบประมาณให้แก่ระดับพื้นที่

๗.๒.๔ กำหนดให้อำเภอ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องหมาย สัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย สำหรับใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ให้มีความเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๗.๒.๕ การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

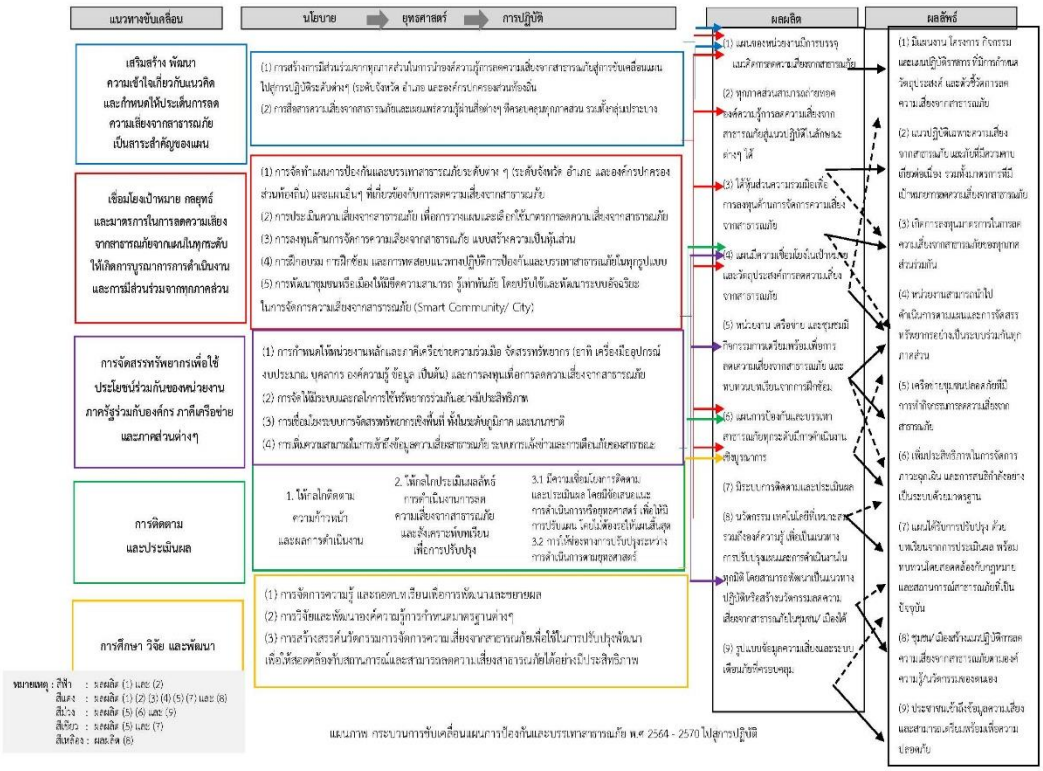
หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
จังหวัด	(๑) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ (โดยประสานกับกลไกการติดตามและประเมินผลส่วนกลาง) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ
	(๒) การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้กำหนดประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และสอดคล้องกับบริบทของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	(๓) สร้างการรับรู้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ
	(๔) วิเคราะห์ความเสี่ยงและนำข้อมูลประเมินผลความเสี่ยงให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
	(๕) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล
อำเภอ	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรมซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเองหรือร่วมกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (Public Private People Partnership : PPPP) ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการด้านการพัฒนา และหน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุน ประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการผลิตผลงานวิจัยการพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
องค์กรระดับชุมชน	ร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย
ประชาสัมพันธ์ /สื่อมวลชน	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่างๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ภาคประชาสังคม	ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์ การประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนภัย การปฏิบัติตามประกาศหรือคำแนะนำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการเกิดสาธารณภัย

๗.๒.๖ การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตามและประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลที่เชื่อมโยงกับกลไกประเมินผลส่วนกลาง เพื่อให้การติดตามและประเมินผลครอบคลุม ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผน รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป

๗.๒.๗ สนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียน ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อใช้ในการจัดการความรู้ การวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
พ.ศ.๒๕๖๔- ๒๕๗๐ ไปสู่การปฏิบัติ ดังแผนภาพ

แผนภาพ กระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ

๗.๓ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จำเป็นต้องมีกลไกการกำกับ ติดตามและประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ที่มีกระบวนการและการจัดการให้เกิดการทบทวนทั้งด้านการจัดการ (Management Review) และการทบทวนผลงาน (Performance Review) ที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์

๗.๓.๑ แนวทางการติดตามและประเมินผล

แนวทางการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์ การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยหลักการคิดเชิงเหตุผล เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิง สาเหตุและผลผลิตไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบด้วยข้อมูล รวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และหลักความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้ง กำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลเสนอต่อ คณะกรรมการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งรายปี กลางแผน และปลายแผนโดยให้คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการผลักดันประเด็นสำคัญไปสู่ปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติในการติดตามและประเมินผลดังนี้

๑. ติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินงานดังนี้

(๑) ติดตามและประเมินผลประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญ

(๒) ติดตามและประเมินผลระดับยุทธศาสตร์

(๓) ติดตามและประเมินผลภาพรวม

โดยให้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลภาพรวมที่บรรลุผลตามเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การประเมินผลกระทบจากการขับเคลื่อน และสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผลพร้อมทั้ง จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือทบทวนแนวทางการดำเนินงานต่อไป

๒. กรอบระยะเวลาการติดตามและประเมินผล

(๑) การติดตามและประเมินผลรายปี

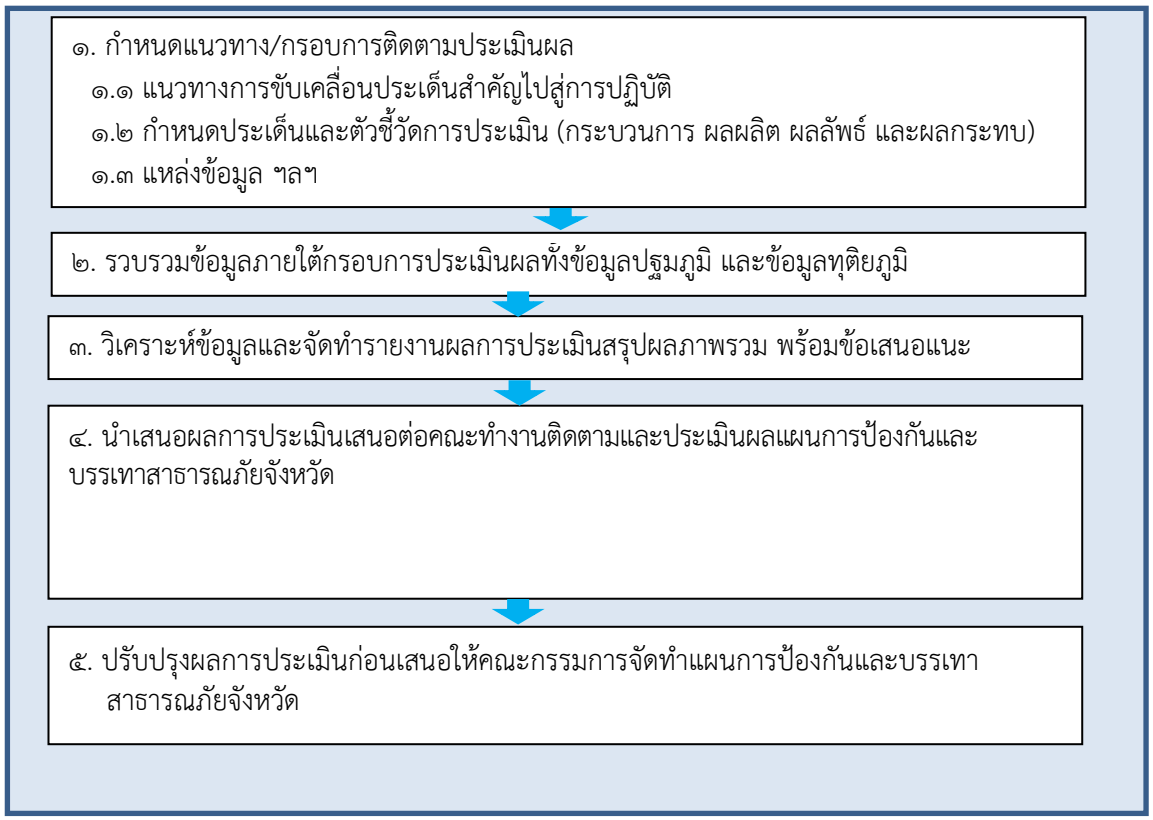
(๒) การติดตามและประเมินผลในระยะกลางแผนฯ

(๓) การติดตามและประเมินผลในระยะปลายแผนฯ

โดยให้จัดทำรายงานผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ ยกระดับไป สู่มาตรฐานตามหลักสากล ตลอดจนนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อไป

๓. กลไกการติดตามและประเมินผล ให้คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นกลไกในการประสานการปฏิบัติ ติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๗.๓.๒ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

แผนภาพ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๗๐

๗.๔ การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสม ให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดได้ตามความเหมาะสม